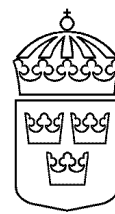

Riksdagens protokoll

1998/99:88

Torsdagen den 29 april

Kl. 12.00 – 17.30

Protokoll
1998/99:88

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 23 april.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utbildningsutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp under Tomas Eneroths ledighet anmält hans ersättare RosMarie Jönsson Neckö som suppleant i utbildningsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utbildningsutskottet
RosMarie Jönsson Neckö (s)

3 § Anmälan om uteblivna svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1998/99:256

Till riksdagen

Interpellation 1998/99:256 av Lars Tobisson (m) om Vasakronan.

Interpellationen kommer inte att besvaras.

Skälet till detta är deltagande i polsk konferens samt överläggningar med Polens finansminister, deltagande i EU-nämnden, deltagande i Ekofinrådets möte i Bryssel och att ingen tidpunkt har hittats som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 26 april 1999

Bosse Ringholm

Till riksdagen

Interpellation 1998/99:257 av Lars Tobisson (m) om valutastabilitet.

Interpellationen kommer inte att besvaras.

Skälet till detta är deltagande i polsk konferens samt överläggningar med Polens finansminister, deltagande i EU-nämnden, deltagande i Ekofinrådets möte i Bryssel och att ingen tidpunkt har hittats som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 26 april 1999

Bosse Ringholm

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1998/99:264

Till riksdagen

Interpellation 1998/99:264 av Ola Karlsson om den kommunala kompetensen.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 7 maj 1999.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 19 april 1999

Britta Lejon

Interpellation 1998/99:279

Till riksdagen

Interpellation 1998/99:279 av Inga Berggren (m) om godstrafiken genom Skåne.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 31 maj 1999.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 26 april 1999

Näringsdepartementet

Enligt uppdrag

C H Fallenius

Expeditionschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1998/99:109 till skatteutskottet

Skrivelse

1998/99:75 till konstitutionsutskottet

Föredrogs

Bostadsutskottets betänkande 1998/99:BoU9
Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag m.m. (prop. 1998/99:77)

*Eftergift vid
återbetalning av
bostadsbidrag m.m.*

Anf. 1 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Det är dyrt att bo i Sverige. För många familjer går en tredjedel av inkomsten efter skatt enbart till att betala hyran. Låginkomsttagare betalar ofta mer än hälften för att bo. Bara fastighetsskatten motsvarar en månadshyra per år. Därför är det för många människor omöjligt att klara sig utan bostadsbidrag. Just mot den bakgrunden är det allvarligt att det system som byggts upp inte fungerar.

Den proposition som vi nu skall diskutera, *Eftergift vid återbetalning av bostadsbidragen*, visar med all önskvärd tydlighet att bostadsbidragssystemet lider av mycket stora brister. Enkelt uttryckt: Det har kapsejsat. Endast 10 % av de hushåll som fick bostadsbidrag någon gång under 1997 har fått bidraget utbetalat med korrekt belopp. Så får det inte förbli. Detta har nu äntligen också majoriteten i bostadsutskottet insett. Vi är samstämmiga, eniga om ett tillkännagivande till regeringen om att det är absolut nödvändigt att träffsäkerheten blir mycket bättre.

Orsakerna till den situation som uppkommit och som moderaterna påtalat många gånger, senast i december, står att finna dels i systemets utformning, dels i den praktiska hanteringen av bidragen. Det behövs både snabba åtgärder för många människor i en akut situation och åtgärder som gör att människor inte på grund av höga skatter på inkomster och boende tvingas bli bidragsberoende. Bidragssamhället måste bort.

Tryggheten för var och en måste i första hand grunda sig på vetenskap om att man kan påverka sin situation utan att vara beroende av ständiga förändringar och politisk klåfingrighet. Samtidigt måste varje individ som behöver hjälp och stöd vara förvissad om att få det då det verkligen behövs. Därmed kan statens insatser riktas mot dem som behöver stöd och hjälp.

En snabb åtgärd kan vara att se till att någon avgift inte skall erläggas då återbetalning av bostadsbidragen sker. Det är enligt moderaternas mening inte rimligt, rent av stötande, att lägga ytterligare sten på bördan för de hushåll som redan har det svårt att gå ihop ekonomiskt. Dessutom avviker systemet med avgifter på återbetalningspliktiga belopp från vad som allmänt gäller för övriga bidragsformer som försäkringskassan administrerar.

Det har också visat sig i Riksförsäkringsverkets utvärdering att det varit bristfällig information om vilka avgifter som utgår på återbetalningspliktiga belopp och om möjligheterna för den enskilde att genom frivillig förtida återbetalning undgå att behöva betala avgift.

För att underlätta återbetalningen för de hushåll som fått för mycket bidrag utbetalat har vi moderater tillsammans med övriga borgerliga partier, trots socialdemokratiskt motstånd, lyckats genomdriva att någon avgift inte skall utgå på återbetalning av bostadsbidrag från 1997. Vi hade gärna sett att avgiftsbefrielsen skulle gälla även framgent i avvaktan på ett nytt vettigt system, men dit ville inte utskottsmajoriteten sträcka sig.

I särskilda yttranden beskriver Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet nödvändigheten av att ett framtida system måste vara lättbegripligt, administrativt lätthanterligt och upplevas som rättvist.

Informationen till den som ansöker om bostadsbidrag måste mycket tydligt och klart ange att bidraget är preliminärt och att krav på återbetalning kan komma att ställas om t.ex. inkomsten ökar. På samma sätt måste den som under bidragsåret anmäler förhöjd inkomst få en omedelbar och tydlig information om att detta kan ge upphov till krav på återbetalning och – inte minst viktigt – upplysas om möjligheten till förtida återbetalning.

Stora grupper har drabbats av betydande återbetalningskrav. De mest frekventa fallen berör personer som under bidragsåret alternerar mellan studier, arbetslöshet, socialbidrag och/eller arbete. Men även många som efter långdragna löneförhandlingar först under årets sista månader erhåller retroaktiv löneförhöjning drabbas av systemet. Snårigheten i bidragsreglerna leder till onödiga missförstånd. Politiska beslut om bidragsnivåer och andra villkor för bidraget skapar otrygghet, eftersom man inte kan planera sin ekonomi längre än till nästa gång riksdagen sammanträder.

Detta sammantaget visar nödvändigheten av att en samordning med övrig socialpolitik bör komma till stånd. Det visar också, vilket är det viktigaste, att det måste till skattesänkningar både på arbetsinkomster och på boende, så att fler får möjligheter att leva på sin lön.

Jag yrkar med detta bifall till reservation nr 2 och ställer mig också bakom reservation nr 8 och skrivningarna i övrigt i betänkandet, med observerande av de synpunkter som finns i de särskilda yttrandena med moderat signatur.

Anf. 2 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag tänkte börja med att citera några rader ur två av de många brev som kommit till mig i egenskap av ledamot i bostadsutskottet och även med anledning av att jag öppet reagerat mot de konsekvenser som de nya reglerna för bostadsbidrag delvis fått. Jag skall också öppet och ärligt erkänna att det var svårt att genomskåda alla effekter av de regelförändringar av bostadsbidragen som trädde i kraft fr.o.m. 1997, och där det som lett till mest problem, avstämningen mot deklarerad inkomst var det som diskuterades minst.

Nu till breven. Först en ensamstående mamma. Hon skriver: ”Jag är så glad över att ni åtminstone försöker mildra de absurda konsekvenser som de nya reglerna om återbetalning av bostadsbidrag har fått! – – – När man, som jag, lever osäkert ekonomiskt utan några marginaler är detta ett totalt dråpslag mot hela min och mina barns existens. Jag ska betala tillbaka nästan 10 000 kronor – och hur kan det komma sig? Jo, jag fick ett oväntat jobb i november som gjorde att min inkomst inte längre berättigade till bostadsbidrag. Att jag och mina två barn hankat oss fram på gränsen till existensminimum i tio månader innan det tas ingen som helst hänsyn till. Jag anser mig nu också stå utanför möjligheten till bostadsbidrag – hur ska jag våga riskera att ta emot något som jag senare helt plötsligt ska betala tillbaka om jag får ett jobb? – – – Konsekvensen blir i värsta fall att jag måste söka socialbidrag vilket känns

som ett fruktansvärt nederlag efter att ha klarat mig så länge själv och också känt stolthet över det. Mitt exempel är bara ett i raden – det finns många som har drabbats mycket värre än jag. Men för mig är det ändå en total katastrof – staten ska ha tillbaka 10 000 kronor – en mycket stor summa pengar i min tillvaro – pengar som jag fick för att klara mig och barnens tillvaro i tio månader då vi enligt alla definitioner hade rätt till dem.”

Det andra brevet är från en mor med en studerande son: ”Jag har en son som studerar vid Högskolan i Gävle. För att kunna studera har han bidrag från CSN, en fast del och en lånedel och bostadsbidrag från Försäkringskassan. Han blir färdig med sina studier i juni i år, då börjar problemet. Får han arbete och säger ifrån sig bostadsbidraget omedelbart blir han ändå återbetalningsskyldig om två år som reglerna är nu. Man måste skilja på ärliga människor som avsäger sig bostadsbidraget när man får högre inkomst och de som ’fuskar’. Nu drar man alla över en kam. Varför har man bestämt så här? De som studerar, hur ska de veta sin inkomst januari–december när man inte har något arbete efter skolans slut i juni? Regeringen vill att alla ska ha en bra utbildning, för att kunna få det måste många söka bostadsbidrag. På det här viset ger man med ena handen och tar tillbaka med den andra och framför allt sätter folk i skuld ännu mer. Det finns många skuldfällor i dag, då tänker alla på finansbolag, men staten är inte så långt efter i det här fallet.”

Båda breven visar på ett stort problem när det gäller avstämningen av bidragen mot taxerad inkomst. Problemet är att kunna bedöma vilka inkomster man skall få under ett år och därmed möjligheten att fastställa ett korrekt bostadsbidrag under den tid man är i behov av bidraget.

För den ensamstående mamman upplevs situationen som hotfull. Det blir ett riskfyllt projekt att söka bostadsbidrag som kanske senare skall betalas tillbaka med stora belopp. Det gör att hon hamnar i en ond cirkel och kanske väljer att gå till socialen i stället. Då tror inte jag att bostadsbidraget har haft den funktion det är avsett för.

För studenten är känslan att han har gjort rätt för sig, fått bostadsbidrag under studietiden, för att sedan inte veta om han får ett jobb eller inte. Får han ett jobb blir han troligen återbetalningsskyldig för hela bostadsbidraget.

Jag tror att utskottet måste bestämma sig för om det anser att bostadsbidraget är ett bidrag som man får vid behov eller om det är ett tillfälligt lån för bostadskonsumtion. Vidare måste utskottet bestämma sig för om det skall vara möjligt att ha en varierad inkomst under året som när man är berättigad till bidrag också ger rätt till bidrag utan att man senare riskerar stora återbetalningskrav. Den kommande utvärderingen får utvisa om det blir några sådana förändringar i villkoren för kommande års bostadsbidragsregler.

Förändringar av gällande regler har flera partier synpunkter på. Men när det gäller reglerna för dem som drabbas av stora återbetalningskrav för 1997 är det bara Vänsterpartiet som lagt fram förslag om att man skulle kunna få slippa hela eller delar av kravet.

Den massiva proteststormen har fått regeringen att reagera, men alldeles för svagt och i det närmaste minimalt. Regeringens ändringsförslag berör ett fåtal bidragstagare. De som har återbetalningskrav men i princip lever på socialbidrag och förväntas göra det under en längre tid, och

därför inte kan betala tillbaka skulden över huvud taget, kan få betalningseftergift. Övriga göra sig icke besvär, utan får efter bästa förmåga betala sina skulder i form av avbetalningsplaner och tillägg för räntor.

Jag är mycket besviken på att socialförsäkringsminister Klingvall och ansvariga på departementet inte haft någon vilja att samarbeta i den här frågan utan valt att lägga fram ett eget förslag och räknat med att få igenom det i riksdagen. Vi anser att regeringen sviker dem som har stora återbetalningskrav, visat sig okänslig för kritiken och haft låg vilja att underlätta att lösa problemen för dem som känner sig orättvist och felaktigt behandlade.

Vänsterpartiets förslag går ut på att man i eftergiftsparagrafen i bostadsbidragslagen inför en godtrosbestämmelse. Den skulle innebära, att om man lämnat korrekta uppgifter och inte själv försakat det som senare visat sig bli felaktiga utbetalningar av bostadsbidrag skall man slippa betala tillbaka hela eller delar av det belopp man är återbetalningskyldig för.

Man skall kunna ta hänsyn till när en inkomstförändring inträffat och stämna av bostadsbidraget mot den förändringen. Det ger rimligare villkor för de människor som får stora förändringar av inkomster under året, t.ex. går från arbetslöshet till jobb, till studier eller tillbaka till arbetslöshet. Dessa förändringar ger sällan utrymme för att planera sin ekonomi och därför inte några större möjligheter att lägga undan pengar för eventuella återkrav på de bostadsbidrag som då var en rättighet.

Vi skall också komma ihåg att det handlar om personer med små ekonomiska möjligheter. Bostadsbidragen minskas med 20 % av inkomster som överstiger 117 000 kr per år. Det är en månadslön under 10 000 kr före skatt. Den lever man inte särskilt gott på.

Det som också gör mig besviken, mest på de återbetalningsskyldigas vägnar, är utskottsmajoritetens svar på vårt motionskrav i frågan. Utskottet anser sig inte ha fått tillräckligt belyst vilka återbetalningsfall som existerar. Det blir därför svårt att göra en bedömning av hur motionsförslaget skulle slå. Man är också orolig för att någon som i dag har god ekonomi skulle kunna få en relativt stor summa pengar efterskänkt.

Att inte få en fråga tillräckligt belyst är naturligtvis inte ett godtagbart skäl för att avstyrka en motion. Den otillräckliga belysningen av motionen kan inte belasta vare sig utskottets kansli eller utskottets ledamöter. Det beror på tidsbrist, som i sin tur beror på att regeringen inte ville göra några andra förändringar i systemet än de den själv föreslagit. I varje fall inte i nuläget.

Vi får väl se vad den kommande utvärderingen av hela systemet kommer att ge. Det innebär att de som har fått bostadsbidrag 1997, 1998 och troligen även 1999 får leva med de brister som systemet har och att eventuella förändringar gäller först från år 2000. Årgångarna 1997–1999 blir lite av försökskaniner och får finna sig i bristerna med dagens system. Nya regler blir för kommande bostadsbidragstagare.

Att det blir förändringar i systemet är jag ganska övertygad om, inte minst med anledning av utskottets tillkännagivande där man säger att bostadsbidragssystemet måste få en större träffsäkerhet än dagens system.

När bara 10 % fick det bidrag som de skulle haft enligt förutsättningarna, ofta med beräkningshjälp av handläggare på försäkringskassan,

måste reglerna naturligtvis ses över och förändras, inte minst med anledning av den ökade arbetsbelastningen på försäkringskassorna.

Den socialdemokratiska utskottsgruppen har dock lyssnat lite grann på den framförda kritiken och därför gått med på en lättnad för dem som har stora återbetalningskrav. De som fått krav på återbetalning för 1997 slipper nu extraavgiften på 7,39 % på återbetalningsbelopp över 1 000 kr.

Regeringen får alltså backa något från sin tidigare inställning och den socialdemokratiska gruppen gör en kompromiss med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i utskottet. Jag tycker naturligtvis att det är bra, men det är långt ifrån det förslag som vi framfört i vår motion.

Vi har dessutom varit noga med att finansiera vårt förslag eftersom vi har en budgetuppgörelse med regeringen och Miljöpartiet. Det är naturligtvis väldigt svårt att kostnadsberäkna ett förslag som innebär individuell prövning och som förutsätter att personen i fråga lämnat korrekta uppgifter, men det är ju lika svårt att kostnadsberäkna andra typer av kostnader som t.ex. kostnaderna för sjukförsäkringen, a-kassan och andra typer av system.

Vill man åtgärda något som man upplever som ett problem är det naturligtvis möjligt att i efterhand korrigera eventuella avvikelser när det gäller kostnaderna. Men då måste viljan finnas, och den har regeringen saknat i det här fallet. De socialdemokratiska riksdagsledamöterna i utskottet har gjort ett litet avsteg ifrån detta. Tyvärr blir det inte till särskilt stor hjälp för dem som har krav på 10 000 kr och mer för 1997 års bostadsbidrag.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 3 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 och reservation 8, men jag står naturligtvis även bakom de övriga reservationer vi har under hemställanspunkterna.

För att sanera statens budget fattades många svåra beslut under den förra mandatperioden. Ett berörde bostadsbidragen. Alla var införstådda med den föreslagna neddragningen från en bidragsnivå på 9 miljarder kronor till ca 6 miljarder kronor i det nya bidragssystem som beslutades i riksdagen hösten 1996.

Det var också angeläget att skapa ett bidragssystem som i möjligaste mån förhindrade möjligheter till fusk. Principen om en avstämning i efterhand mot den taxerade inkomsten för bidragsåret var därför ett steg i rätt riktning. Det menade också vi kristdemokrater den gången.

Vi var dock kritiska till vissa delar i regelverket som t.ex. den bidragsgrundande bostadsytan. Vi hävdade då att ytmåttet var för snävt tilltaget, och det har ju också sedermera ändrats.

När vi nu fick se hur systemet slår i sin helhet efter avstämning av inkomståret 1997 blev många överraskade. Knappast någon hade väntat sig att träffsäkerheten för rätt nivå på bidraget skulle vara så låg som 10 %.

Det var väl ingen som hade tänkt sig att de som i sin ansökan om bidrag gjort sitt bästa när de beräknade de förväntade inkomsterna för 1997 som grund för bidraget skulle få ett krav om återbetalning 1999. De fick ett krav på återbetalning av för högt bidrag, och det var också försett med såväl avgift som ränta på det belopp man skulle återbetala till staten. I stället för det bidrag man fått och i god tro använt till bostadskonsumtion

hade man nu ofrivilligt begåvats med ett statligt tvångslån. Snacka om överraskning!

Detta är naturligtvis helt oacceptabelt, och så kan det bara inte få fortsätta. Owe Hellberg har ju i sitt anförande relaterat till ett par brev som visar hur absurt systemet har slagit.

I utskottet krävde därför Ulla-Britt Hagström och Ulf Björklund ett utskottsinitiativ med krav på att regeringen skulle föreslå lättnader vad avser skälen för eftergift och att avgifter och räntor skulle bort. Det avslogs omedelbart av majoriteten, även om många ledamöter också där insåg att situationen var ohållbar.

Trycket på regeringen att göra något tvingade emellertid fram proposition 1998/99:77 om eftergifter. Men döm om vår förvåning då förslagen till eftergift var mycket marginella. De var så små att, och jag citerar nu ur propositionen: ”Regeringen gör bedömningen att förslagen inte leder till ökade kostnader eftersom eftergift endast skall ges till dem som ändå inte bedöms kunna fullgöra sin återbetalningsskyldighet.”

I vår motion Bo14 krävde vi bl.a. att de helt oacceptabla kraven om avgifter och ränta på dessa tvångslån skulle frångås, att avstämning skall göras en gång i halvåret, att återbetalningsskyldighet skall inträda först när en överklagan behandlats och nytt beslut fattats samt att regeringen återkommer med ett förslag om ett enhetligt inkomstbegrepp.

I en debattartikel i Aftonbladet den 20 april ställde sig ordföranden för Hyresgästernas Riksförbund Jan Danneman och Kristdemokraternas partiledare Alf Svensson bakom dessa krav. De trycker särskilt på förhållandet att 44 % av dem som fått bostadsbidrag fått återbetalningskrav med avgifter och räntor pålagda. Principiellt uttrycker de att det är en rimlig ordning att bidragen är preliminära och justeras i efterhand mot de faktiska inkomsterna. De påpekar dock att låsningen till kalenderår är den egentliga orsaken till att så många hushåll är skyldiga att betala tillbaka trots att de försökt anmäla riktiga inkomstförhållanden. Gör avstämningsperioderna halvårsvisa i stället, det kommer att avsevärt öka träffsäkerheten, skriver de.

Våra motionskrav avvisades av utskottsmajoriteten. Jag hade knappast förväntat mig något annat, även om vi kristdemokrater tycker att våra förslag var värda ett bättre öde.

Vid utskottets första justeringssammanträde hade dock utskottets majoritet ändrat sig och föreslog att räntor och avgifter skulle tas bort på återbetalningar gällande bidragsåret 1997. Men varför bara för det året? Bidragsåret 1998 är ju precis lika kört som 1997. Jag skulle gärna vilja att Lilian Virgin förklarar varför det finns anledning att ta bort avgifter och räntor för just 1997 och inte för bostadsbidragen gällande 1998.

Vi vet att en utvärdering av bidragssystemet är på gång och skall presenteras under hösten. Men vad hjälper det den som har fått för högt bostadsbidrag 1998? Han kan möjligen betala tillbaka om han går till försäkringskassan och får en preliminär avstämning med hjälp inkomstuppgifterna från självdeklarationen som han lämnat, men inkomsterna är ju som de är. Och förmodligen är bidraget konsumerat. Han satte det säkert inte på banken.

I vår motion tar vi också upp vad som skall ingå i inkomstbegreppet när man fastställer bostadsbidragets storlek. Är det inte underligt att staten förutsätter att den som driver näringsverksamhet har osynliga

inkomster av sin verksamhet? Hur skall man annars förstå att om man väljer att spara någon del av vinsten i sitt företag och gör en avsättning till t.ex. en periodiseringsfond för att ha till framtida behov, beskattas inte pengarna? De räknas inte in i skatteunderlaget. De reserveras för framtida användning, t.ex. en investering av något slag. Om nu näringsidkaren senare, t.ex. nästa år, ändrar sig och tar ut pengarna som inkomst beskattas de naturligtvis.

Säg nu att det är någon näringsidkare som har föreslagit just en sådan disposition och söker bostadsbidrag. Då skall de summor som på detta sätt finns reserverade i företagets bokslut läggas ovanpå näringsidkarens intäkt. På det sättet ökas inkomsten på ett fiktivt sätt. Han har inte kunnat använda en enda krona av dessa reserverade medel för att betala någonting. Men det är också lika självklart att bostadsbidraget i motsvarande mån minskas, och det kanske just när företagaren och hans familj som bäst behöver ett tillskott. Det är ju inte precis av illvilja som han gör en disposition på detta sätt. Vi tycker att detta sätt att beräkna inkomstunderlaget för bostadsbidraget är helt felaktigt. Det är tillväxthämmande och klart företagsfientligt. Det måste bli ett enhetligt inkomstbegrepp över hela fältet.

I reservation 8 begär de fyra ickesocialistiska partierna därför ett tillkännagivande om att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag om en enhetlig definition av begreppet inkomst.

Anf. 4 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det är bra att kristdemokraterna är intresserade av att göra något åt problematiken runt bostadsbidragen. Jag tycker också att ni ibland förvärrar problematiken genom att vilja ha en lite snabbare avveckling av räntebidrag och annat, som gör att hyror ökar. Det tycker jag är synd.

Ni har gått ut väldigt hårt i den här frågan. Men hur är det med kristdemokraternas förslag och hjälp till dem som är drabbade nu, 1997 års bostadsbidragstagare? Jag har inte kunnat läsa mig till i era motioner att just de skulle få något stöd i era krav.

Anf. 5 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det kan tyckas så. Men om Owe Hellberg noggrant hade studerat våra budgetförslag, t.ex. höstpropositionen i höstas och den som kommer till veckan, skulle han ha sett att där ligger t.ex. en höjning av grundavdraget som avsevärt hjälper dem som har låga intäkter. Det är ett stöd för att få behålla mer av inkomsten som man kan använda till konsumtion.

Anf. 6 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det blir lite svårt att hänvisa till kristdemokraternas budgetproposition för 1999. Den gäller ju bevisligen inte. Det är annat som gäller. Därför ställer jag frågan än en gång: På vilket sätt hjälper kristdemokraterna till när det gäller 1997 års bostadsbidragstagare och deras möjlighet att få stöd, mer än att man tar bort avgiften på återbetalningskyldigt belopp?

Anf. 7 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag upprepar det jag har sagt. Jag är medveten om att det förslag vi hade i budgeten i höstas är nedröstat. Men jag är lika medveten om att om väljare vill återkomma och rösta på oss skall vi hjälpa dem. Det är det svar jag kan ge. Jag har tyvärr inte några pengar i handen att dela ut, jag heller.

Anf. 8 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! En bit på väg. Förändring i bostadsbidragssystemet. En bit på väg. Ett erkännande till dem som hört av sig och som påtalat att systemet och behandlingen inte fungerar som det skall. Ett närmande mellan oss beslutsfattare.

Det har varit många turer i bostadsbidragshänseende. Det har varit många telefonsamtal, många brev, många sammanträden. Jag vill påstå att vi verkligen har brottats tillsammans med människor i Sverige kring bostadsbidragssystemet. Tyvärr blev det bara ett närmande mellan oss beslutsfattare och inte ett helhjärtat enat ställningstagande. Det lagförslag som vi nu behandlar rättar bara till en liten bit i systemet. Det möjliggör för försäkringskassorna att efterge krav på återbetalningsskyldighet för personer som uppenbarligen inte kan betala tillbaka pengar som man har fått ut.

Fru talman! Det är märkligt, ja oacceptabelt, att det just på det här bidragssystemet tas ut både en ränta och en avgift. Det lägger, som någon tidigare sade, ytterligare sten på börda för de hushåll som har det kämpigt. Utskottet är enigt om att ta bort avgiften för år 1997, men där stanar enigheten. Efter det att Miljöpartiet så att säga sovit på saken backade man för följande år. Ett märkligt agerande! Varför bara för ett år? Vi hade kunnat ta ställning här i riskdagen i dag till att ta bort hela avgiften en gång för alla, om Miljöpartiet hade stått fast vid det man sade. Jag har ingen förståelse för att majoriteten nu gör en halvmesyra.

En bit på väg – men än återstår det problem som måste lösas. När vi tog bort problem vid den förändring av bostadsbidraget som gjordes under den förra mandatperioden kom det uppenbarligen i stället nya. Då tog vi till stor del bort de problem som hade att göra med oriktiga uppgifter och som hängde samman med tidigare systems konstruktion.

För Centerpartiet var det då som nu angeläget att de mest utsatta grupperna i samhället, som genom bostadsbidraget ges möjlighet att få ett bra boende, skulle få det stödet. Vi har också under förra mandatperioden fått redovisat – jag förstår att nya ledamöter inte hänger med – att den grunden håller än i dag.

Fru talman! Den låga träffsäkerheten i det här systemet visar dock med all tydlighet att det finns brister som rättas till. 1997 erhöll 46 % för låga bidrag. Men det var också 44 % som fick för mycket. Det var bara 10 % som fick rätt.

Centerpartiet har påtalat det förr och jag gör det igen: En total utvärdering av bostadsbidragssystemet måste fram med det snaraste.

En bit på väg – men vi är inte framme. Jag förstår att många känner sig minst sagt frustrerade över att det i dag inte presenteras något mer. Jag hoppas innerligt att regeringen känner trycket.

Enklare regler, tydligare ansökningsblanketter och ett värdigt bemötande från myndigheternas sida mot bidragsberättigade påminner vi från

Centerpartiet också om. Ett sådant påpekande känns nästan genant att göra men är dessvärre nödvändigt.

Samtidigt bör det också påpekas för regeringen att för att försäkringskassan, som i det här ärendet kommer i direkt kontakt med människorna, skall ha möjlighet att föra en verklig dialog måste det finnas personella resurser för att klara det. Så sent som i går fick jag höra att i min hemkommun planerar nu försäkringskassan att centralisera sina kontor. Man drar in kontor från små områden, från svåra bostadsområden där man verkligen behöver vara i de här dagarna. Går det till på det sättet i allt större delar av vårt land blir det kämpigt. Det behövs i stället fler små kontor med personal som har en rimlig chans att informera människor. Det har brustit i informationen, det är alldeles uppenbart. Jag vill skicka med det här påpekanget till den pågående utredningen: Se upp!

Fru talman! De ekonomiska trygghetssystemen i vårt land är mycket olika i karaktär. Några beskattas, andra inte. Orimliga marginaeffekter uppstår när minskade bidrag kombineras med ökade skatter. Om en företagare avsätter pengar i en periodiseringsfond för att bygga upp företagsystemet skiljer sig reglerna mellan olika bidrags- och försäkringssystem när det gäller vad som räknas som inkomst.

Vi föreslår från Centerpartiet enklare och mer långsiktiga regler samt enhetliga regler för vad som är inkomst i bidragsbedömning.

Vi har ännu inte lyckats med att öppna ögonen på majoriteten i utskottet i denna fråga. Det tar sin tid ibland, men vi är på väg.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom alla reservationer i det här betänkandet där jag finns med, men jag avstår från att yrka bifall eftersom det redan är gjort.

Till sist, fru talman, anser vi att människor som behöver stöd och hjälp för sitt boende skall ha det. Det verkliga stödet som gagnar oss alla är att se till att boendekostnaderna blir skäliga i vårt land. I dag har vi orimligt höga kostnader för att bo. Det finns dessutom stora orättvisor mellan olika boendeformer och mellan olika orter i vårt avlånga härliga land.

Bort med fastighetsskatterna, skallar många. Bort med kapitalskatten på husen, skallar andra.

Det är bra att debatten har kommit i gång rejält. Ännu bättre är det om regeringen hör den och ser till att boendekostnaderna blir lägre. Det finns mycket att göra. Boendet får inte vara en mjölkossa för staten.

Bort med bidragsberoendet, vill jag också säga. Se till att människornas pengar räcker till att betala det boende som man själv skall ha möjlighet att välja.

Det måste i skatteförhandlingarna komma fram ett förslag som ger valfrihet och rättvisa. Sverige måste komma ur ekorrhjulet.

En bit på väg.

Jag yrkar bifall till det tillkännagivande som gäller utvärdering och träffsäkerhet angående bostadsbidragen samt att ta bort avgiften för år 1997. Det är inte tillräckligt, som jag tidigare sagt, men jag ser dessa åtgärder som en bit på väg till något bättre.

Anf. 9 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Rigmor Ahlstedt gör ett stort nummer av frågan om avgiften på återbetalningskravet, som om det skulle vara det stora problemet. Det är ju inte riktigt så.

Om man har ett återbetalningskrav på 20 000 kr, handlar det om en tusenlapp ungefär. Det är då 19 000 kr kvar.

Min fråga till Rigmor Ahlstedt är: Om nu 1997 års bidragstagare har lämnat korrekta uppgifter och skött sig under året och har det här kravet på sig, vad vill Rigmor Ahlstedt göra som hjälper dem i den situationen?

Anf. 10 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Jag förstod, när jag satt i min bänk, att Owe Hellberg skulle komma med den frågan. Jag har så att säga varit lite förberedd på den.

Det vi nu behandlar är faktiskt bara den lilla delen, nämligen eftergift vid återbetalning av bostadsbidragen.

Jag gjorde inte något stort nummer av det, men det är det betänkandet vi behandlar. Det är ju det vi i första hand måste ta ställning till.

Vad vi i Centerpartiet senare har sagt om bostadsbidragen känner Owe Hellberg mycket väl till. Vi har inte ändrat vår uppfattning.

Vi har också åtskilliga gånger sagt att vi måste få en ordentlig utvärdering. Det är vi eniga om nu. Det är det jag menar är en bit på väg.

Anf. 11 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har lagt en motion där man faktiskt redan nu kan gå in och göra förändringar i den eftergiftsparagraf som finns i bostadsbidragsreglerna. Den skall gälla från 1997. Den skall ta hänsyn till det som jag nyss sade, och den skall ta hänsyn till när en inkomstförändring sker.

Detta är möjligt att göra redan nu. Det har funnits i det tidigare systemet, när det var kommunalt. Jag undrar varför det inte är attraktivt och en idé som man skulle ha kunnat använda sig av i dag. Frågan om avgiften hjälper faktiskt inte särskilt långt för dem som har stora krav på sig.

Anf. 12 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Återigen vill jag säga att det är just eftergift vid återbetalning av bostadsbidragen som vi behandlar just nu. Som jag också har sagt kräver vi nu en utvärdering. Vi måste ta ett helhetsgrepp på detta, Owe Hellberg.

Jag brukar faktiskt ibland dela de åsikter som Owe Hellberg framför i bostadsutskottet så jag skall titta även på detta. Precis som Owe Hellberg är jag övertygad om att vi kommer att få tillbaka detta för att kunna ta ett helhetsgrepp. Däremot är jag inte övertygad om att Vänsterpartiet och Centerpartiet finner varandra i frågan.

Anf. 13 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Så är det då äntligen dags för riksdagen att fatta beslut om möjlighet till eftergift vid återbetalning av för höga bostadsbidrag och en del frågor som hör samman med detta.

Redan i mitten av februari stod bostadsbidragen i fokus för medierna, och företrädare för olika partier lovade att hjälpa dem som råkat ut för stora återbetalningskrav och kände sig misshandlade av samhället.

Men eftersom vi inte vill stifta lagar med retroaktiv verkan är det inte rimligt att göra ändringar i systemet för den tid som redan gått, utan vi måste i stället, som många har nämnt i debatten, försöka hitta vettiga lösningar när det gäller möjligheter till eftergift, förlängd avbetalningstid och borttagen straffavgift.

När det gäller eftergift har vi i Folkpartiets motion Bo12 skrivit att granskning bör ske av om det kan anses rimligt att vissa bidragstagare inte blir återbetalningsskyldiga.

Jag har dock avstått från att reservera mig på den punkten. Ett av skälen är det som någon här nämnde, nämligen att vi har haft dåligt med tid på oss i utskottet att få en ordentlig redovisning av hur det ser ut på den här punkten.

Därför ser jag fram emot den översyn som görs och som skall vara klar i september, så får vi se om det finns skäl att återkomma.

Vi har begärt att straffavgiften som utgår på återbetalningspliktigt belopp skall tas bort helt och hållet. Som redan nämnts här sade utskottsmajoriteten först nej, men nu har man åstadkommit det som också Rigmor Ahlstedt kallade en halvmesyr, och föreslagit att straffavgiften skall tas bort för 1997 års bidrag.

Ett tag lutade det åt att vi skulle hitta en lösning med majoritet för helt borttagande även för tid efter 1997, men i elfte timmen gjorde Socialdemokraterna halv reträtt från sitt nej till total avgiftsbefrielse och slutet blev, som man kan se av betänkandet, en majoritet av s, v och mp som föreslår befrielse för 1997.

Vi i Folkpartiet vidhåller vårt yrkande att straffavgiften skall slopas helt. I övriga liknande system som försäkringskassorna administrerar förekommer inte straffavgifter, och då bör det inte göra det här heller. Jag yrkar bifall till den gemensamma borgerliga reservationen nr 2.

Det har visat sig att det system vi nu har för bostadsbidrag med avstämning av inkomsten en gång om året slår väldigt snett för vissa människor. Ofta varierar ett hushålls inkomst under året så att det är svårt att i förväg beräkna årsinkomstens storlek. För den som t.ex. studerar på våren och får ett jobb på hösten kan det bli ett orimligt utfall i slutet.

Marginaleffekter kan, precis som det står i utskottets betänkande, göra det mer lönsamt att vänta till årsskiftet med att ta ett jobb, bl.a. med tanke på bostadsbidragen.

Vi i Folkpartiet tycker att det är en viktig uppgift för oss politiker att på alla sätt minska människors bidragsberoende, och det kan vi göra bl.a. genom att stämma av bostadsbidragen oftare än en gång om året. Vi har anfört ytterligare skäl i reservation 3 av Folkpartiet och Kristdemokraterna.

Owe Hellberg har läst upp ett par brev från drabbade människor. Han tog just upp frågan om den långa avstämningsperioden. Det hade varit bra om Vänsterpartiet hade ställt upp på vår reservation. Vi hade visserligen inte fått igenom kravet ändå, men ju starkare stöd desto bättre.

När det gäller avbetalningsplaner kan jag fatta mig kort. För den som har ett återbetalningskrav kan det ibland vara omöjligt att klara av återbetalning på ett år. Och enligt de regler som finns krävs synnerliga skäl för

att förlänga avbetalningsperioden – eller att det är till nytta för staten. Folkpartiet anser att vi bör mjuka upp kraven på det här området och stimulera människor att försöka betala genom att ge dem ordentligt med tid, som vi anför i reservation 5. Jag yrkar dock inte bifall till den, för att vi skall vinna lite tid.

För den som är egenföretagare kan, precis som nämnts, bostadsbidragssystemet slå mycket märkligt. Inkomsten beräknas på skilda sätt i olika system. Den inkomst som ligger till grund för sjukpenning är t.ex. inte densamma som den som ligger till grund för bostadsbidrag. Många egenföretagare gör avsättningar till ekonomiska reserver, som skall stärka företaget på sikt, och det är alltså pengar som inte kan användas för det dagliga uppehållet. Ändå räknas de in i den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag. Det är absurt och det tjänar definitivt inte till att göra det lockande att vara företagare – och det säger ju alla partier att vi vill åstadkomma.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 8.

Anf. 14 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Ja, vi kanske kan hitta varandra, Yvonne Ångström och jag, när det gäller kommande regelsystem. Vi har liknande tankar. Men, precis som Yvonne Ångström sade, hjälper det inte dem som har krav för 1997, troligtvis inte för 1998 och kanske inte ens de som har krav för 1999, eftersom du inte på något sätt vill ha någon retroaktivitet i det vi gör i dag.

Nu behandlar vi just eftergifter. Då har vi föreslagit att man i den paragraf som reglerar eftergifter skall ta in god tro-möjligheten för att kunna hjälpa dem som har stora krav på sig. I det avseendet är du tydligen inte beredd att göra någonting för 1997, 1998 och 1999 års bostadsbidragstagare.

Anf. 15 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag är inte beredd att genomföra retroaktiv lagstiftning. Däremot vill vi, precis som jag har sagt, ha en generösare tillämpning av det som står i lagen, t.ex. synnerliga skäl och att staten skall tjäna på en sak. Vi anser att man kan tillämpa det lite mildare än det som man direkt kan läsa ut. Det är möjligt att jag säger detta i god tro. Men jag vill alltså inte ha någon retroaktiv lagstiftning.

Anf. 16 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Andemeningen är säkert god, men jag tror inte att den är hållbar när man skall tillämpa regelsystemet. Då måste man nog faktiskt göra i princip det som vi har föreslagit. Annars händer ingenting för de tre årgångar som vi pratar om.

Anf. 17 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag har inte mycket att säga mot det. Jag vill bara tala om, som jag har sagt tre gånger nu, tror jag, att retroaktiv lagstiftning inte är bra. Därför hoppas vi i stället på att det skall bli en generösare tillämpning i alla fall.

Anf. 18 LILIAN VIRGIN (s):

Fru talman! Debatten i dag handlar än en gång om bostadsbidragen. Stora ändringar gjordes från den 1 januari 1997. Bostadsbidragen är preliminära och stäms i efterhand av mot den taxerade inkomsten. Den första avstämningen gjordes i början av året och den avsåg bostadsbidragen för år 1997, som stämde av mot den taxerade inkomsten för 1997. Vid avstämningen visade det sig att av de 445 000 hushåll som fick bostadsbidrag 1997 var det 46 % som fått ett för lågt bostadsbidrag och 44 % som hade fått för högt bidrag. Det var således bara 10 % som hade haft ett preliminärt bostadsbidrag som stämde med den taxerade inkomsten.

De som har fått för lite bidrag har fått utbetalningar, och de som fått för höga bidrag har fått besked om att de är skyldiga att betala tillbaka det som var för mycket. När beskeden om återbetalning kom till bidragstagarna var det många som hörde av sig, främst till försäkringskassorna, men också till Riksförsäkringsverket, Socialdepartementet och även till oss riksdagsledamöter. Jag har i mina kontakter kunnat konstatera att många har bekymmer med att kunna betala tillbaka. Andra är missnöjda med den information de har fått och är framför allt irriterade över den avgift som de påförts när de inte klarat av sin skuld före den sista april 1998. Min bild är att det på vissa håll har varit en bra information, men att det på andra håll finns mycket som kan göras för att förbättra informationen om bostadsbidragsreglerna.

Fru talman! När de nya reglerna för bostadsbidrag utformades var samtliga parter överens om att systemet med avstämning mot taxerad inkomst var ett bra sätt att få ett rättvist bostadsbidrag. Ingen skulle ha mer än han hade rätt till. Vi måste också komma ihåg att innan ändringen hade kostnaderna för bostadsbidragen stigit på ett sätt som inte var önskvärt, och tilltron till reglerna för bostadsbidrag sviktade hos allmänheten.

Den avstämning som nu gjorts, för första gången efter förändringarna, har förutom oron hos många bidragstagare också medfört ett merarbete hos försäkringskassorna. Eftersom avstämningen är förutbestämd har försäkringskassorna små möjligheter att efterge skulden, eftersom reglerna om eftergift förutsatte en restriktiv tillämpning. Det innebär att försäkringskassorna vid den restriktiva tillämpningen måste lämna en stor del av kraven till kronofogdemyndigheten för indrivning.

Fru talman! Regeringen vill nu lätta upp den regeln och föreslår i proposition 1998/99:77 att försäkringskassorna skall få möjlighet att efterge krav på återbetalningsskyldighet av bostadsbidrag för personer som under överskådlig tid inte kommer att kunna fullgöra sin återbetalningsskyldighet. Möjligheterna till eftergift utökas alltså för bidragstagare som saknar betalningsförmåga. En jämförelse görs med socialbidragen. Den som uppbär socialbidrag och som förväntas fortsätta med det eller som inte har högre inkomster än som motsvarar socialbidragsnivån skall normalt kunna komma i fråga för eftergift. Bidragstagarens möjlighet att betala skall bedömas på relativt lång sikt, dvs. minst ett år.

Med regeringens förslag till ändring öppnas nu möjligheten att efterge kraven för de bidragstagare som saknar betalningsförmåga. Det innebär att försäkringskassorna kan fatta beslut i dessa fall och inte behöver sända över ärendet till kronofogden för beslut. Det besparar också de bidragstagare som saknar betalningsförmåga att bli registrerade hos

kronofogdemyndigheten. En förutsättning är dock att man fullgjort sina skyldigheter och inte medvetet eller av oaktsamhet lämnat felaktiga uppgifter till försäkringskassan och därför själv råar för att bidraget har blivit för högt.

Fru talman! Bostadsutskottet tillstyrker förslaget till ändrade regler för eftergift, men ändrar tidpunkten för ikraftträdande till den 15 maj i år. Den senareläggningen har ingen betydelse för de föreslagna möjligheterna till eftergift, eftersom de nya bestämmelserna skall tillämpas på bidrag som lämnats fr.o.m. den 1 januari 1997. I propositionen föreslår regeringen också att tiden för att begära omprövning av återkravsbeslut för år 1997 skall förlängas från två till fyra månader. Utskottet tillstyrker också detta förslag.

Fru talman! Eftersom det var stora förändringar som gjordes från 1997 i bostadsbidragen har regeringen uppdragit åt Riksförsäkringsverket att utvärdera effekterna och resultaten av de nya bestämmelserna. Riksförsäkringsverket har hittills lagt fram två delrapporter och en redovisning av avstämningen av de slutliga bostadsbidragen för det första bidragsåret 1997. Dessutom har Riksförsäkringsverket redovisat resultat av en telefonintervjuundersökning om åsikter och kunskaper om de nya bostadsbidragen. Den slutliga utvärderingen skall vara klar senast den 1 september i år. Regeringen har uppmanat Riksförsäkringsverket att påskynda den slutliga utvärderingen.

Eftersom avstämningen av bostadsbidragen för 1997 visar en låg träffsäkerhet – bara 10 % av de preliminära bostadsbidragen har stämt med den slutliga summan – gör utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att den pågående utvärderingen särskilt bör belysa hur träffsäkerheten hos de preliminära bostadsbidragen kan förbättras. För år 1997 beräknas för höga bidrag ha utbetalats med 675 miljoner kronor och för låga bidrag ha utbetalats med 260 miljoner kronor.

I reservationer till dagens betänkande finns olika förslag om sätt att få en större träffsäkerhet vid avstämningen, t.ex. förslag om ändrade regler för eftergift och andra avstämningsintervaller. Utskottet gör ett tillkännagivande till regeringen om en större träffsäkerhet, men vill inte gå händelserna i förväg. Utskottet förutsätter att den pågående utvärderingen tar upp och överväger olika förslag för att få en större träffsäkerhet. En sak som bör uppmärksammas är att den undersökning med telefonintervjuer som Riksförsäkringsverket har genomfört visar att en stor andel av bidragsmottagarna hade god kännedom om att bostadsbidragen stämde av mot den taxerade inkomsten. Det visade sig också både bland bidragsmottagare och andra tillfrågade att en kraftig majoritet anser att det är riktigt med en avstämning av bostadsbidragen mot taxerad inkomst. Det är också synpunkter som måste vägas in.

Fru talman! Med anledning av yrkanden i väckta motioner föreslår utskottet en lagändring som innebär att avgift för felaktigt utbetalt bostadsbidrag för år 1997 inte skall tas ut, och om någon har betalat en avgift skall den betalas tillbaka. Den som har fått för mycket bostadsbidrag under år 1997 hade tid på sig t.o.m. den 30 april 1998 att betala tillbaka utan att bli påförd avgiften, vilken är 7,39 % på återbetalningsbeloppet om det överstiger 1 000 kr. Brister i informationen om avgifterna gör att utskottet tar initiativet till att föreslå att ingen avgift skall tas ut på felaktigt belopp för år 1997.

Fru talman! Utskottet gör ytterligare ett tillkännagivande till regeringen. Det gäller det framtida avgiftsuttaget. Avgift för år 1998 tas ut om inte återbetalning har skett senast den 30 september 1999, och avgiften är då 5,18 %. Men utskottet anser att ytterligare överväganden avseende det framtida avgiftsuttaget måste göras i samband med den pågående utvärderingen av bostadsbidragen.

Fru talman! Med det anförda yrkar jag bifall till hemställan i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 19 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Detta bidragssystem har visat sig vara det enda där både ränta och avgift tas ut. Jag och många andra är nyfikna på att höra hur socialdemokraterna har sett på denna sak. Är detta en överraskning för Lilian Virgin?

Anf. 20 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Det är enkelt att säga att detta är den enda förmånen där det tas ut både avgift och ränta. Det finns inget annat system som administreras av försäkringskassan där det görs en sådan avstämning. Avgiften kom till beroende på att det görs jämförelser med skattesystemet, och även där tas en avgift ut om en återbetalning inte sker. Det är inte någon överraskning att det har blivit så, men det är för enkelt att säga att detta inte sker med någon annan förmån.

Anf. 21 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Det här är inte enkelt, Lilian Virgin. Det handlar om ett socialbidragssystem bland många andra. Tycker Lilian Virgin att det är rättvist att ta ut både ränta och avgift?

Varför tar ni bort avgiften? Uppenbarligen tycker Lilian Virgin inte att avgiften är bra, men varför tas den bort bara för år 1997 och inte för en längre tid?

Anf. 22 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! När man fattade beslut om avgiften sade man att det skulle finnas en tidsperiod att kunna göra en återbetalning utan att en avgift togs ut. Det var tänkt som en morot för att betala tillbaka pengarna.

Räntan och avgiften tas inte ut samtidigt. Räntan tas ut först två år och fyra månader efter det att bidraget har utgått. Det är fel att prata om både ränta och avgift. Om man betalar tillbaka inom given tid tas inte någon avgift ut. Låter man tiden gå tas en avgift ut. I april månad två år senare får man betala ränta.

Anf. 23 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Lilian Virgin sade att det var nödvändigt att dra ned kostnaderna för bostadsbidragen. Det kan möjligtvis vara nödvändigt av budgetskäl, men hyrorna har faktiskt fördubblats sedan 1990.

Anser Lilian Virgin att bostadsbidragen är en del av det sociala trygghetssystemet eller en del av disponibel inkomst? Vilket råd har Lilian Virgin till den mamma som bevisligen är återbetalningsskyldig ca 10 000 kr? På vilket sätt skall hon söka bostadsbidrag framöver? Skall

det vara på den inkomst man tror att man har eller någon annan inkomst där det går att spara pengar för att klara eventuella återbetalningar? Det blir lite ryckighet i systemet.

Anf. 24 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Jag ser bostadsbidragen som en del i bostadspolitiken. När det gäller hur man skall söka bostadsbidrag och vilka råd man skall ge i framtiden avvaktar vi den utvärdering som snart skall komma. Vi måste verkligen gå igenom de olika förslagen. Vi har sett att det finns en mängd olika förslag till lösningar, men vi har inte riktigt grepp om dem. Vi behöver diskutera vidare.

Det är angeläget att göra någonting, men jag kan i dag inte säga på vilket sätt.

Anf. 25 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Tycker Lilian Virgin att det är rimligt att få krav på tiotusentals kronor när t.o.m. försäkringskassans handläggare har hjälpt till att räkna ut vilket bidrag som skall ges med utgångspunkt i kända inkomstuppgifter? Det är inte ett särskilt bra system. Det skapar en väldig osäkerhet för de människor som är i behov av bidragen.

Bevisligen anser Lilian Virgin att bidragstagarna från år 1997, 1998 eller 1999 inte skall hjälpas på annat sätt än det som föreslås i dag.

Anf. 26 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Det är inte rimligt att ett krav på 10 000 kr skall komma som en överraskning. Vi har sett olika former av information. En del har fått kännedom om kraven tidigt, men på vissa håll har det varit brister i informationen. Vi vill ha ett system som är mera träffsäkert. Det är det vi skall arbeta fram.

Vi fattar nu beslut om eftergift för år 1997, så att de som inte har möjlighet att betala tillbaka inte skall behöva hamna hos kronofogden.

Jag ser inte att det går att vidta ytterligare åtgärder för 1997, men för 1998 kommer vi att kunna ta ställning till bl.a. avgiften.

Anf. 27 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga i mitt anförande till Lilian Virgin om samma sak som har tagits upp i flera av replikskiftena, nämligen vad det är för skillnad på 1997 och 1998. Den enda skillnad jag kan se i fråga om avstämningen av bostadsbidragen är att avstämningen inte har kunnat göras än för 1998 eftersom självdeklarationerna inte är fastställda, taxerade och färdiga.

Det finns inte kvar någon möjlighet för bidragstagaren att göra särskilt mycket. Principen är konstig. Jag vill ha ett bättre svar från Lilian Virgin på varför inte åtminstone 1998 tas med i undantagen.

Anf. 28 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Jag ser en skillnad mellan avgiften för 1997 och avgiften för 1998. När det gäller avgiften för 1997 har man kunnat konstatera att informationen inte har varit bra på alla håll, och det är därför som vi tar bort avgiften för 1997. När det gäller avgiften för 1998 har informationen

varit mycket bättre, och man har längre tid på sig att betala tillbaka. Man har tid på sig att betala fram till den 30 september 1999 utan att det blir någon avgift. Därför ser jag en skillnad.

Jag kan också tänka mig att avgiften behöver tas ut på ett annat sätt. Den kanske skall vara lägre, och tiden kanske skall vara längre. Det är saker som vi får titta på i utvärderingen.

*Eftergift vid
återbetalning av
bostadsbidrag m.m.*

Anf. 29 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag kan också se den skillnaden. Men det finns en annan sak i detta som är minst lika viktig, och det är att det tycks som om regeringen behöver ett tryck på sig för att få någonting att hända. Det trycket åstadkommes genom att man tar bort avgifterna och räntorna för både 1998 och 1999. Då gäller det ju att raska på, så att man får fram ett nytt system.

Nu förefaller det mig som om majoriteten har lite för mycket av inställningen att man vill vänta och se och att det väl blir någon ordning på det. Här gäller det att komma i gång och att få någonting gjort i samband med utvärderingen.

Anf. 30 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Jag litat på regeringen i fråga om den här utvärderingen. Regeringen känner säkert det tryck nu som Harald Bergström talar om. Regeringen har också sagt till Riksförsäkringsverket, som skall komma med uppgifterna till utvärderingen, att det i stället för att vänta till den 1 september skall skynda på och komma tidigare. Sedan får vi hjälpas åt och se till att få ett bra resultat.

Anf. 31 INGA BERGGREN (m) replik:

Fru talman! Det är bra med avgiftsbefrielse för 1997, för att ge en lättnad för dem som har det svårast ekonomiskt sett. Men jag hade naturligtvis helst sett att befrielsen skulle gälla framgent. Lilian Virgin öppnar lite grann och säger att vi får se på det vid utvärderingen.

Harald Bergström säger att vi måste komma i gång med diskussionen om vad som kommer sedan. Det hakar jag gärna på. Målet bör ju vara att så få hushåll som möjligt skall vara beroende av bostadsbidrag.

Min synpunkt i det här fallet, för att börja på en diskussion, är att hotet mot välfärden är socialdemokraternas envisa framhårdande i att låta människorna digna under höga skatter på såväl arbete och boende som företagande. Många låg- och medelinkomsttagare är fångade i en fälla, som de har svårt att ta sig ur. Konsekvenserna har blivit svåra för väldigt många familjer, och bidragsberoendet har därmed ökat. Det handlar inte bara om att människor med höga inkomster betalar höga skatter, utan också om att människor med låga och normala inkomster gör det och får så lite kvar. Det är betydligt värre ur social synpunkt att ha en otrygghet i vardagen. Det är naturligtvis ingenting som någon av oss önskar.

Jag tror att människor vill och måste få bestämma mera, och de måste få behålla mer av sina inkomster. Då kan åtskilligt fler leva på sin inkomst utan att vara beroende av bidrag. Helt klart är det så människor vill ha det. Även Lilian Virgin borde hålla med om det. Jag ser fram emot en fortsatt debatt kring de här frågorna.

Anf. 32 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! När det gäller skatter och sådant pågår det samtal, och därför vill jag inte gå in på den saken nu.

Ett av de förslag som moderaterna har när det gäller bostadsbidragen är att de skall minska med 600 miljoner i år. Jag förstår då att det är med tanke på att det skall vara lägre skatter. Vi har ju inte kommit dit än, men ändå vill moderaterna dra ned på bostadsbidragen. De vill också dra ned på räntebidragen, och det är sådant som direkt drabbar den kategori människor som vi pratar om nu, dvs. de som har låga inkomster och som är beroende av bostadsbidrag därför att bostadskostnaderna är höga.

Anf. 33 INGA BERGGREN (m) replik:

Fru talman! Målet bör ändå vara att så få hushåll som möjligt skall vara beroende av bidrag över huvud taget. Det hade varit mycket bättre om människor själva kunde disponera sina inkomster, så att man kunde betala själv. Jag tror att det är så människor vill ha det. Det är en verklig trygghet.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi när vi tar den fortsatta diskussionen också ser på den sociala politiken totalt sett, där ett bostadsstöd till dem som verkligen har behov av det också får plats. Låt oss fortsätta den diskussionen när utvärderingen kommer. Jag hoppas och tror ändå att socialdemokraterna äntligen inser att låg- och medelinkomsttagare är de som i första hand måste få lättnader. Dessutom är diskussionerna kring skatterna på boendet någonting som vi inte heller får tappa bort. Men låt det komma förslag! Dröj inte!

Anf. 34 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Vi ser samtliga fram mot utvärderingen, och då får vi ta tag i de frågorna. Men min uppfattning är att det är helt nödvändigt att bostadsbidragen är kvar.

Anf. 35 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! De flesta frågorna är redan avbetade, så jag skall koncentrera mig på en fråga. Lilian Virgin påpekar att utskottet förutsätter att frågan om avstämningsperioder skall tas upp i det fortsatta utredningsarbetet, och det är gott och väl. Men som jag sade tidigare är det många som har en väldigt stor variation i inkomster under året. Det är framför allt de som studerar första halvan av året och sedan får ett arbete. Därför är det bråttom med en ändring. Jag tycker att det är dumt att vi skall behöva vänta på en utredning.

Anf. 36 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Jag sade att det har kommit fram flera förslag när det gäller att komma till rätta med den dåliga träffsäkerheten på bostadsbidragen. Ett av förslagen är att det skall vara andra avstämningsperioder, men jag är inte så säker på att det löser problemen. Om man har halvårsvisa avstämningsperioder finns det ju de som har varierad inkomst även inom ett halvår. Jag är därför inte säker på att det är det bästa.

Däremot tycker jag att man måste göra någonting för att komma till rätta med de här sakerna. Jag känner starkt för dem som studerar och som

har haft ojämna inkomster. Jag känner starkt för dem som har socialbidrag och samtidigt har varit tvingade att söka bostadsbidrag och sedan blivit återbetalningsskyldiga. Jag känner att det är nödvändigt att göra någonting.

Anf. 37 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att vi så småningom kan bli helt överens om att någonting måste göras. Vad vi har skrivit i vår motion är bl.a. att man skall kunna sätta stopp om man har fått bidrag under en del av året och märker att man får en förbättrad situation, dvs. att det skall vara en avbruten period.

Anf. 38 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Det är också ett förslag som vi får ta ställning till vid utvärderingen.

Anf. 39 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Det mesta är redan sagt i den här diskussionen om eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag, som behandlas i bostadsutskottets betänkande. Vi var alla överens om att det var fullkomligt nödvändigt att göra någonting, eftersom varningsklockor började ringa och man upptäckte att det slog fel.

Jag var inte med på den tiden då det här beslutades, och jag har förstått på er som var med att det var väldigt svåröverblickbart. Det är väl ingenting mot vad folk tycker som uppbär bostadsbidrag och som har ojämna inkomster, som vi har pratat om.

Vi i bostadsutskottet är inte sämre att vi kan ändra oss, och vi har enats om att förändringar behövs göras.

Den utvärdering som kommer ser jag, liksom alla andra, fram emot. Jag ser ännu mera fram emot att man gör förändringar inom bostadsbidragssystemet. Det är ett fullkomligt miasma av bestämmelser, som delvis skall hänföras till skattesystemet. Det gäller det faktum att den taxerade inkomsten ligger till grund för vilket belopp den som ansöker skall få.

Det allra allvarligaste med systemet, som jag ser det, är att människor som faktiskt är berättigade till och i verkligt behov av en inkomstförstärkning inte ens vågar söka på grund av allt det byråkratiska krångel som detta system är behäftat med. Det är hot om krav och inkasso, som förespeglar folk, som gör att de kanske drar sig för att söka bostadsbidrag.

Att detta system skulle ha någon likhet med skattesystemet har jag väldigt svårt att förstå. Jag vet att det finns krav på rättvisa, osv., men man behöver varken ansöka om att få betala skatt eller att få tillbaka skatt. Liknelsen haltar betänkligt i mina ögon. Inte heller är bostadsbidraget att jämföra med socialbidrag. På socialbyrån har tjänstemännen mycket större möjlighet att se till det direkta akuta behovet. Det kommer heller inga krav på återbetalning av ett för högt utbetalat socialbidrag två år efteråt. Den liknelsen stämmer inte heller. Det är en väldigt egendomlig blandning av dessa system.

Jag inbillar mig att vår idé om att ta ett större helhetsgrepp är bra för alla dem vars inkomstförhållanden över året är väldigt svåröverskådliga.

Vårt förslag om medborgarlön skulle eventuellt kunna vara någonting. Grundtrygghet och brutet tak i socialförsäkringssystemet skulle också få bort en del av detta krångel. Det är möjligt att det medför annat krångel.

Jag vill också ta upp det som sades om en träffsäkerhet på 10 %. Det är krångel för den som söker och krångel för de försäkringstjänstemän som skall handlägga ärendet. Krånglet måste vara enormt, eftersom man måste ta itu med 90 % av ansökningarna på ett eller annat sätt.

Det vi nu ser framför oss är tre steg mot en förändring. Det akuta är den eftergift som vi äntligen har fått till stånd och som kan leda till någonting positivt för många bidragstagare. Det är överklagandemöjligheten, som är utsträckt till fyra månader, och det är avgiften för 1997, som skall bort.

Nästa steg kan vara att se över det system som finns. Det finns ett förslag från Vänsterpartiet om att man skulle kunna strunta i återkrav som gäller mindre än 1 000 kr. Det gäller 50 000 bidragsansökningar.

Man behöver också se över räntorna och avgifterna.

Men sedan behöver man se över alltihop. Det är konsekvensen av bidragssystemet. Det gäller naturligtvis inkomstbegreppet. Vi hörde just talas om en kvinna som hade fått skadestånd från staten för en tvångsterilisering. Det skadeståndet skall räknas som en inkomst, och hon blir då tvungen att betala tillbaka bostadsbidraget.

Jag vill alltså bifalla utskottets hemställan.

Till slut vill jag svara Rigmor Ahlstedt på hennes fråga. Hon skall veta att jag inte alls sov utan arbetade aktivt och vaket för att få bort åtminstone avgiften för 1997. Det var en sak som vi kunde enas om i utskottet. Det hade vi inte kunnat göra annars, märk väl.

Det är för sent att betala tillbaka bidrag från 1997, och det var viktigt av den anledningen. Man kan inte göra någonting åt det om man har fått för mycket bostadsbidrag för 1997. Tiden för att betala tillbaks bidrag från 1998 har utsträckts, som Lilian Virgin påpekade. Informationen har förbättrats. I och med den uppmärksamhet som frågan har fått torde ingen vara ovetande om detta.

Anf. 40 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga om inkomstbegreppet för egenföretagare. Helena Hillar berörde inte alls detta i sitt anförande. I den reservation som flera partier har lagt fram skriver vi att det kan vara så att somliga anser att detta är ett sätt för en företagare att försöka manipulera lite med sin inkomst och utnyttja bidrags- och skattesystem. Jag har en helt annan erfarenhet och en helt annan syn på detta. Det är i stället ett långsiktigt agerande, som vi också skriver, för att undersöka vad som är bäst och på lång sikt tillförsäkra både sig själv och sitt företag inkomster och stabilitet och därmed också skattebetalningsförmåga.

Jag har inte riktigt uppfattat Miljöpartiets syn på detta. Det skulle vara intressant att höra om Helena Hillar Rosenqvist kunde använda någon minut till att utveckla er syn. Är ni, eller är ni inte, tillväxtvänliga?

Anf. 41 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Det var flera frågor som jag inte kan svara på. Jag vet inte vem som säger att någon manipulerar. Har vi ett system där det gäl-

ler att krångla sig fram på olika sätt är det klart att det är detta man försöker göra. Alla har inte den möjligheten.

Jag kan faktiskt inte riktigt säga vad det är Harald Bergström syftar på. Jag måste hänvisa till att jag är ny på området, men jag vill väldigt gärna vara med om att utforma det blivande bidragssystemet.

Det är så långt jag kan komma.

Anf. 42 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! I så fall är det lämpligt att Helena Hillar Rosenqvist nu rekommenderar sin partigrupp att rösta med oss för denna reservation. Detta behövs faktiskt. Levebrödsföretagen är inte så starka ekonomiskt, och de ser det i ett längre perspektiv. De behöver denna hjälp för att komma vidare. De behöver också kunna utnyttja – jag säger faktiskt så – bostadsbidraget inom lagens ram för att komma vidare.

Så välkommen på vagnen, och rösta för reservation nr 8!

Anf. 43 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Nej Harald Bergström, det tror jag inte alls. Jag tycker att detta föregriper det vi skall återkomma till. Jag inser att förändringar behövs. Jag håller med Yvonne Ångström om att vi inte skall tillgripa någon retroaktiv lagstiftning.

Vi har fått ett förslag. Jag anser att det mest akuta är att vidta åtgärder för att minska effekterna för dem som har det allra svårast. Där har vi socialbidragstagarna, bl.a.

Jag hoppas att betänkandet nu skall möjliggöra en generös tillämpning.

Anf. 44 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Helena Hillar Rosenqvist hade kunnat sova den natt hon hänvisade till. Det fanns faktiskt redan majoritet i utskottet för att ta bort avgiften för 1997 och även för kommande år. Hon hade inte alls behövt arbeta den natten. Jag förstår över huvud taget inte varför man skall behöva ha natten till att jobba. Hon hade kunnat ta igen sig.

Jag skulle också vilja veta om hon delar socialdemokraternas åsikt att det är alldeles nödvändigt att bostadsbidragen finns kvar, som Lilian Virgin uttryckte det.

Anf. 45 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Att svara på den frågan är också att föregripa det som komma skall. Jag ifrågasätter bidragssystemet. Jag kan inte säga om jag ifrågasätter bostadsbidragen över huvud taget. Att ta bort dem kommer att kräva många förändringar. Det som jag kanske ifrågasätter är var dessa bidrag skall administreras. Skall det t.ex. ske inom den studiesociala verksamheten för studenterna, så att vi får ordning på den frågan? CSN har ett annat sätt att handskas med avstämningsperioder och annat.

Eftersom jag själv är socialarbetare var jag med på den tiden när man började prata om socialförsäkringstillägg. Socialbyråerna har en lite annan infallsvinkel, som jag utvecklade förut i mitt anförande.

Jag måste få fundera på den frågan, Rigmor Ahlstedt.

Anf. 46 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Det är bra att Helena Hillar Rosenqvist funderar lite på den saken, och kanske också sover lite på den, så att detta så småningom mognar. Som politiker här i riksdagen har vi att fatta besluten. Jag skulle nog vilja uppmana Helena Hillar Rosenqvist att i fortsättningen också ha lite närmare kontakt med oss på den andra sidan så att säga.

Anf. 47 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Jag tackar för inbjudan. Vi i Miljöpartiet har ju en vågmästarställning. Därför kan det vara många som sliter i oss. Det har också visat sig att vi inte är vare sig ett högerparti eller ett vänsterparti, utan vi har vår gröna mittfåra och skall alltså ses som ett alternativ i svensk politik. Tack, Rigmor, för att jag fick möjlighet att säga det!

Anf. 48 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag har två saker som jag helt kort vill ta upp med Helena Hillar Rosenqvist. Helena sade att regeringens förslag om möjlighet till eftergift kommer att beröra många. Men min uppfattning är att det kommer att beröra väldigt få. Vid en egen liten undersökning hos min egen försäkringskassa fick jag beskedet att man i högst 2 av 50 fall skulle, med regeringens förslag, få möjlighet till eftergift. Jag hävdar alltså att det är väldigt få som kommer att få eftergift. Det står också mycket tydligt här i fråga om kostnaderna. Det blir ju i princip inga kostnader för detta.

Den andra saken gäller 1997 års bidragstagare. Vad vill Helena göra åt dessa bidragstagare som har fått stora krav – 10 000 kr och mer? Är borttagandet av avgiften, de 7,39 procenten, den enda möjligheten för dessa bidragstagare att slippa delar av kraven om de nu har gjort allt korrekt och skött det hela på det sätt som det förväntas att man gör?

Anf. 49 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Jag håller med Owe Hellberg. Det är rentav bedrövligt. Om det bara är 2 av 50 personer i Gävle som har möjlighet att få eftergift hoppas jag att andra försäkringskassor bedömer detta lite annorlunda. Möjligen kan vi få en över landet enhetlig bedömning av hur de här eftergifterna skall ske och av vilken tillämpning det skall vara.

Beträffande den senare frågan inser jag att detta är svårsägbart för er som var med när det här en gång gjordes. Jag förstår detta. En ändring måste ske. Precis som Owe Hellberg inser jag att de här 97:orna definitivt var försökskaniner i sammanhanget. Jag anser fortfarande att det här är ett stort försök att komma till rätta med bostadspolitiken och den svåra ekonomiska situation som många hushåll befinner sig i. Speciellt gäller det dem som har hyresrätt.

Anf. 50 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag tror inte att försäkringskassan, vare sig i Ockelbo eller i Ödeshög, kommer att ha en annan tillämpning av detta. Lagstiftningen är ganska klar och tydlig. Därför har vi med vår motion försökt att göra det lättare i de individuella bedömningarna – alltså underlätta för dem som har stora återbetalningskrav. Det går inte med regeringens för-

slag, utan det kan bara göras med Vänsterpartiets förslag. Det är synd att inte ens Miljöpartiet har nappat på den möjligheten. Man säger sig ju stå på de svagas och de fattigas sida.

Anf. 51 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Fru talman! Ja, vi står på de fattigas och de svagas sida. Det är alldeles sant, Owe Hellberg! Jag skall ta till mig detta och ta reda på hur det är i Ödeshög – vad det är för siffror där. Jag har hittills inte hunnit med det. Men det är bra att Owe Hellberg har gjort det. Om Owe har möjlighet att påverka försäkringskassan i den egna trakten och hur man där skall se på detta skall jag för min del göra vad jag kan.

Anf. 52 STEN LUNDSTRÖM (v):

Fru talman! När beslutet om krav på återbetalning av bostadsbidrag kom reagerade många människor. En kraftig ström av brev, telefonsamtal och e-post blev följden.

Det system som riksdagen i enighet beslutat om visade sig innehålla oerhört många brister. För många har återbetalningskravet kommit som en fullständig överraskning. Man anser att man har gjort allting rätt – anmält ändrad inkomst osv. enligt de regler som finns. Ändå har man fått krav. Dessa krav är för många en ekonomisk katastrof.

När de här reaktionerna kom till oss i riksdagen var det många av oss politiker, och då inte bara i bostadsutskottet, som ville se en förändring och komma till rätta med de orättvisor som uppdagades när resultatet av bostadsbidragssystemet blev så tydligt.

Representanter från alla partier talade om behovet av förändringar när det gällde eftergiftsreglerna. Reaktionerna var t.o.m. så starka att det hotades med ett utskottsinitiativ. Efter det hotet reagerade departementet. Utskottsmajoriteten nöjde sig i det läget med ett löfte om en proposition med förbättrade eftergiftsregler.

När sedan propositionen kommer tycks man fullständigt ha glömt bort att regeringen och riksdagsmajoriteten är två helt olika saker. Ingen ansats fanns till samarbete från departementet eller från statsrådet Klingvall för att säkra en majoritet i riksdagen för förslagen.

Den lilla förändring som föreslås i propositionen kommer inte att hjälpa de grupper som nu riskerar att få sin, ofta mycket begränsade, ekonomi raserad. Lite större ödmjukhet från statsrådets sida skulle nog inte skada, både vad gäller synen på dem som har stora återbetalningskrav och vad gäller samarbetet mellan riksdagsmajoriteten och regeringen.

Fru talman! När propositionen sedan väl är lagd är reaktionerna fortfarande starka. Flera partier säger sig vilja förändra för att skapa rättvisa åt dem som har fått stora återbetalningskrav. I debatter och i tidningsartiklar i pressen utlovar flera partier att man skall verka för att de som drabbats av det system som gällde 1997 skall få upprättelse. Det var därför med mycket stor förväntan som vi i Vänsterpartiet såg fram emot motionerna med anledning av propositionen.

Därför blev min besvikelse och förundran ännu större när det visade sig att inget parti förutom Vänsterpartiet orkat lägga ett konkret förslag som skulle ha inneburit förbättringar för dem som drabbas. Av all den indignation och alla löften som getts bidde det bara en tummetott.

Kristdemokraterna försökte på utskottsmötet förklara att man naturligtvis egentligen hade menat, eller i alla fall hade tänkt, att de förslag till förändringar som man hade tänkt skriva också skulle ha skrivits. Trots att man senare förstått skillnaden mellan tanken och att skriva ett konkret förslag har man valt att inte ställa sig bakom Vänsterpartiets motion.

Även när det gäller andra partier är förundran stor. Rigmor Ahlstedt säger: Vi kan inte göra något för 1997 års bostadsbidragstagare, för nu är det eftergiftsreglerna vi ser över. Men vad Vänsterpartiets förslag handlar om är att förbättra eftergiftsreglerna – på samma sätt som i propositionen, fastän där i mycket liten utsträckning.

Yvonne Ångström undrar: Är det rimligt att skapa retroaktiva lagar? Men hela propositionen är ju en retroaktiv lag. Det är en retroaktivitet i den lag som en gång stiftades. Kravet att ta bort avgifterna ställer vi oss bakom, i alla fall för 1997 års bidragstagare – det är en retroaktiv lag.

Vad Yvonne Ångström sedan har talat om i debatten handlar framför allt om generösa förhållningssätt vad avser avbetalningsplanerna. Men en avbetalningsplan innebär, såvitt jag förstår, att man skall betala tillbaka mer eller mindre hastigt.

Lilian Virgin säger att vi måste få en ökad träffsäkerhet. Ja, det tror jag också, Lilian Virgin! Men på vilket sätt hjälper det de människor som på grund av det system som vi haft nu har blivit fullständigt överkörda och som nu kommer att se sin ekonomi raseras?

I stället har man nu valt att försöka formulera idéer för hur det framtida bostadsbidragssystemet skall fungera. Det är i och för sig vällovligt men det hjälper inte dem som har drabbats.

Vänsterpartiet har, som Owe Hellberg tidigare redovisade, ett förslag som är både finansierat och rättvist. Det borde inte ha varit svårt utifrån de löften och förhoppningar som bl.a. kristdemokraterna har ställt ut att ställa sig bakom vår motion. Men tyvärr verkar det för mig som om viljan fullständigt saknas.

Nu slår sig många för bröstet och tycker att man har gjort en heroisk insats när man har lyckats få bort avgiften för återbetalning. Och visst är det bra att avgiften försvinner. Men det var inte det som vi och ni andra gav utfästelser om när vi debatterade i bl.a. Göteborg. Då gav vi nämligen utfästelser om att nu är dags för rättvisa, i alla fall vad avser bostadsbidragen.

Fru talman! Avslutningsvis måste man ändå ställa sig frågan: Hur kunde det bli på det här viset? Varför har systemet, antaget av en enig riksdag, kunnat slå så fel? En tanke som vi kanske borde fundera över är om utgångspunkten för förslaget mer lutade sig mot de grupper som på olika sätt har försökt ”fuska” med bidragen och mindre mot de grupper som på grund av sin ekonomi är beroende av ett stöd. I den utvärdering som kommer till hösten får vi förhoppningsvis en del svar och kan utifrån dem göra om bostadsbidragen på ett sådant sätt att de både blir lättbegripliga och rättvisa.

Anf. 53 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Varför ställde sig inte Kristdemokraterna bakom Väns-terns förslag och motion? På samma sätt kan jag ställa frågan varför inte Väns-tern ställde sig bakom vårt förslag om avstämningsperioder. Eller för den delen, som ett halvt svar på Owe Hellbergs fråga tidigare om vad

vi egentligen ville ha gjort för att hjälpa de svagaste, så har vi t.ex. år efter år föreslagit att öka volymen på pengarna till bostadsbidragen med 1 miljard kronor. Men det avvisade ni i höstas i samband med behandlingen av den motionen. Det förslaget avvisade ni från Vänsterns sida.

Så jag tycker nog inte att vi har varit särskilt bryska mot just er. Det här förslaget om att hålla undan en tusenlapp övervägde vi verkligen. Men vi fann inte att det var riktigt så enkelt som ni gör gällande.

En annan fråga som jag vill återkomma till, som jag hade uppe tidigare med Helena Hillar Rosenqvist, är det här med egenföretagarna och deras situation. Varför avvisade ni vårt förslag om att få fram en definition på inkomstbegreppet, Sten Lundström?

Anf. 54 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! För att ta den sista delen först vill jag säga att vi har tagit hit Per Rosengren så att Harald Bergström skall få ett mycket tydligt svar på det här. Jag tror att jag avvaktar Per Rosengrens svar när det gäller egenföretagare.

När det gäller den andra delen, Harald Bergström, konstaterar jag bara att ni från kd trots debatterna och de utfästelser som bl.a. skedde i Göteborg inte har ett enda konkret förslag på hur man skall hjälpa dem som har drabbats 1997. I era förslag finns ingenting som skapar eftergift och rättvisa åt de här människorna. Att sedan hänvisa till tidigare motioner och eventuella framtida motioner är som jag upplever det närmast en föraktfull inställning mot de människor som har fått sin ekonomi saboterad av det regelsystem som gäller för 1997 och som mig veterligt både kd och Vänsterpartiet en gång ställde sig bakom.

Anf. 55 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är riktigt att vi ställde oss bakom det ursprungliga förslaget när det debatterades i kammaren 1996. Såvitt jag förstår, för jag var inte heller med då, var det just hösten 1996. Vi var väldigt kritiska den gången t.ex. till det här med ytnormen. Vi är kritiska i dag till detta att man skall ha en individuell inkomstprövning. Det finns flera lager i det här, flera olika förslag som vi har varit kritiska till.

Sedan gäller det anklagelsen om att vi inte ställde upp för att göra någon lättnad just för 97:orna. Det hade ju inneburit att vi också hade fått gå in på 98:orna. Och det är faktiskt regeringens sak att sköta den delen tycker jag och tycker vi kristdemokrater.

Anf. 56 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Vad Harald Bergström uppenbarligen inte har förstått i den här debatten är att vi debatterar eftergiftsregler, och de eftergiftsreglerna skall naturligtvis gälla för 1997, 1998 och 1999. Det har Harald Bergström uppenbarligen inte uppfattat. Vad Harald Bergström säger är att dem som har fått bostadsbidrag 1997, 1998 och 1999 kan vi inte göra något åt. Man kommer att drabbas av de orättvisor som Harald Bergström så målande har beskrivit i sitt eget anförande.

Harald Bergström är alltså inte beredd att göra någonting för dem som har drabbats av ett dåligt beslut i den här kammaren. Jag kan bara beklaga detta. Men jag tycker inte om det hyckleri som man använder sig av när man i debatter och artiklar utlovar och säger till folk att det här

skall vi göra något åt och sedan kommer helt tomhänt, eller närmast naken, till kammaren. Det tycker jag är ett hyckleri.

Anf. 57 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Det Sten Lundström nu presenterar i Vänsterns motion är ett av förslagen till förändringar. Som jag sade förut behöver vi se på konsekvenserna. Som jag förstår det skulle man undanta 1 000 kr. Sedan skulle man tillämpa den här god tro-paragrafen som ni föreslår. Man skulle bara betala tillbaka det som är över 1 000 kr. Men ni skriver också att alla skall betala upp till 1 000 kr.

Det kan ju vara svårt för en del. Det skulle, om vi tittar på 1997 års resultat, innebära att nära 60 000 hushåll som har de här bostadsbidragen har fått för mycket. Ni motiverar det med att administrationen skulle kunna bli enklare, men det är inte troligt. Det är ju många som har svårt att betala tillbaka också 1 000 kr. Därför behöver vi se på konsekvenserna. Jag vill gärna höra om Sten har någon kommentar till det här.

Anf. 58 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jo, jag har en kommentar till det här, Lilian Virgin. Skälet till att vi gjorde det här är att vi ingår i en budgetöverenskommelse i den här kammaren. Vi ville försöka rädda framför allt dem som har mycket stora återbetalningskrav. För att det här skulle bli, som vi upplevde det, kostnadsneutralt valde vi att finansiera det på det här sättet. Det var det minst smärtsamma sättet att finansiera det på. Dessutom innebar det också att man faktiskt lyfte bort ganska mycket av försäkringskassornas arbete.

Men det här handlar inte, Lilian Virgin, om det framtida systemet. Det är mycket möjligt att det här kan vara en del av det framtida systemet, men vi vill precis som ni avvakta den utvärdering som är gjord. Det här handlar för vår del om ett konkret förslag till eftergiftsregler och om hur de eftergiftsreglerna skulle kunna finansieras.

Anf. 59 LILIAN VIRGIN (s) replik:

Fru talman! Jag uppfattade ändå att det finns en viss tveksamhet i de här reglerna när det gäller hur de skulle slå. Därför tycker jag att det verkar som att vi är överens om det här med utvärderingen – även om ni skulle ha velat fatta beslutet redan nu men inte riktigt har sett på konsekvenserna.

Anf. 60 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Naturligtvis är vi beredda att se på konsekvenserna av våra förslag. Vi har försökt göra det så långt det går. Men det som var viktigt för oss var i första hand att se till att klara eftergiftsreglerna på ett sådant sätt att man kunde föra in en god tro-paragraf och att man dessutom hade en förutsättning att finansiera den.

Det som kommer sedan är vi nog överens om att vi får se över. Här handlar det antagligen om tätare avstämningar, om avstämningar mot tidigare taxerade inkomster och den inkomst som man har haft under inkomståret. Det finns nog en hel rad teknikaliteter som skall diskuteras. Men i socialdemokratiens förslag finns det som jag upplever det ingenting

av sådant som kan ge någon egentlig eftergift åt de människor som är drabbade av ett dåligt system beslutat i den här kammaren.

Prot. 1998/99:88
29 april

Anf. 61 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Sten Lundström, du delar ut rallarsvingar, tycker jag, till både höger och vänster. Du frågar väldigt besvärligt: Hur kan det bli så fel? Jag skulle vilja säga att när jag var ungefär i din ålder, och också var tämligen ny som politiker, hade jag nog också en tendens att göra så. Men när man får vara med ett tag upptäcker man faktiskt att samhället förändras. T.o.m. gamla lagar måste förändras. Man får också, tycker jag, vara lite ödmjuk. Jag får inse att alla inte tycker precis som Centerpartiet även om jag tycker att alla naturligtvis *borde* göra det.

Men, Sten Lundström, alla har inte samma åsikt som Vänsterpartiet. Den insikten får du också leva med. Däremot tycker jag att det är väldigt bra om vi kan mötas, att vi t.o.m. kan mötas på ett sådant sätt att vi faktiskt, tycker jag, är inne och trampar lite grann på retroaktiv lagstiftning. Vi fattar ju nu beslut som skall gälla för 1997. Det är faktiskt bakom oss.

Jag tror att vi får vara lite ödmjuka i vår framtoning just för att samhället förändras. Det blir fel ibland för oss politiker även om vi tycker att vi har aldrig så rätt. Så vi måste ibland förändra.

Anf. 62 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill först tacka för komplimangen om min ålder, men den har väl inte riktigt med saken att göra. Jag har själv arbetat kommunalpolitiskt och politiskt i andra former i närmare 20 år vid det här laget. Jag är därför väl medveten om att en hel rad av de beslut som vi fattar i olika former blir felaktiga. Men jag har också sett det som lite grann av en heder att när jag har fattat beslut som är felaktiga så får jag också se till att försöka göra något åt dem. Det är därför som jag ifrågasätter när Rigmor Ahlstedt i sitt svar till Owe Hellberg säger att det nu är eftergiftsreglerna som vi ser över. Ja, det är alldeles rätt, och det är därför som vi har försökt skapa eftergiftsregler som är rimliga i förhållande till de beslut som har fattats i den här kammaren.

Anf. 63 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Glöm inte bort att det är detta som betänkandet handlar om. Det heter *Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag m.m.* Sten Lundström måste också förstå att alla inte delar Vänsterpartiets åsikt. Det finns ingen majoritet för Vänsterpartiets förslag i utskottet. Däremot finns det en majoritet för att vi nu ändrar på det som gäller 1997, och det är vi eniga om, vilket jag tycker är bra.

Anf. 64 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag förstår i och för sig att Rigmor Ahlstedt och jag är med i olika partier därför att vi har olika uppfattningar om saker. Det är ju ett av skälen till att vi har demokrati och att vi bildar olika partier som kan representera olika åsikter. Det torde vara ganska självklart i detta fall.

Det som jag ifrågasätter är varför Rigmor Ahlstedt inte kan se eftergiftsregler som är mer omfattande än dem som är föreslagna i den här

*Eftergift vid
återbetalning av
bostadsbidrag m.m.*

propositionen och varför hon inte är beredd att skapa eftergiftsregler som faktiskt hjälper dem som nu drabbas av det system som infördes 1997, 1998 och 1999. Det är inte bara på det sättet att Rigmor Ahlstedt inte delar Vänsterpartiets uppfattning. Det är faktiskt också på det sättet att Rigmor Ahlstedt inte har några egna förslag.

Anf. 65 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Ett av skälen till att jag inte har ställt mig bakom Vänsterpartiets reservation när det gäller skälen till eftergift är att jag, som jag sade i mitt huvudanförande, är någorlunda nöjd med den skrivning som är gjord på s. 6 och 7. Jag är medveten om att detta inte går tillräckligt långt. Sedan hoppas jag att om översynen ger vid handen att det är väldigt många som är drabbade på ett orimligt sätt, skall vi kunna ta upp denna fråga till debatt igen.

Anf. 66 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill först och främst tacka Yvonne Ångström för att hon nu är beredd att stifta retroaktiva lagar om nästa översyn visar att det finns problem.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 67 TALMANNEN:

I dag deltar från regeringen utrikesminister Anna Lindh, statsrådet Maj-Inger Klingvall, statsrådet Ulrica Messing, näringsminister Björn Rosengren, miljöminister Kjell Larsson, statsrådet Ingegerd Wärnersson, statsrådet Britta Lejon och statsrådet Lars-Erik Lövdén.

Utrikesministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde i regeringen. Frågor till övriga statsråd bör beröra deras ansvarsområden i regeringen. Jag hälsar regeringens företrädare välkomna och lämnar omedelbart ordet fritt.

Bombningarna i Jugoslavien

Anf. 68 KARIN WEGESTÅL (s):

Fru talman! Jag har två frågor till Anna Lindh med anknytning till EU och EU-valet. Om sex veckor är det val till EU-parlamentet. Intresset för

EU kommer att öka, och medlemmarna kommer att ha stort intresse av att ställa frågor kring bl.a. inflytandet för de vanliga medlemmarna och väljarna när det gäller parlamentet. Att Sveriges regering vid EU:s utrikesministermöte i Luxemburg den 9 april ställde sig bakom Natos fortsatta bombningar i Jugoslavien förvånar de flesta. De vill gärna veta vilken förankring detta ställningstagande har i Sveriges riksdag.

Anf. 69 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! EU:s utrikesministrar har ställt sig bakom samma punkter som FN:s generalsekreterare. EU:s utrikesministrar har sagt att den jugoslaviska regimen måste avbryta den militära aktionen, måste dra tillbaka sina trupper, måste garantera att flyktingarna kan återvända till Kosovo och att man måste ha en internationell militär styrka för att kunna garantera att en fredsöverenskommelse hålls. Man har också krävt att den jugoslaviska regimen måste förhandla på basis av Rambouillet för att vi skall få en varaktig och långsiktig fred. Detta har EU:s utrikesministrar sagt. Det är i princip detsamma som FN:s generalsekreterare har sagt.

När det gäller själva bombningarna har EU:s utrikesministrar inte haft anledning att säga att man stöder Natos bombningar eftersom alla EU-länder inte är Natomedlemmar. Det har samtidigt från alla länder uttalats en viss förståelse för att en militär aktion blev nödvändig.

Anf. 70 KARIN WEGESTÅL (s):

Fru talman! Jag fick inget svar på frågan på vilket sätt detta ställningstagande är förankrat här i Sveriges riksdag. Jag skulle vilja ställa en fråga till. Jag hörde på Ekot i morse att Kofi Annan vid sitt besök i Moskva hade sagt att de pågående Natobombningarna är en humanitär katastrof inte bara i Kosovo utan i hela Jugoslavien. Carl Bildt sade i samma program att det nu blir EU som kommer att stå för återuppbyggnaden på Balkan och för integrationen så att folken där inte fortsätter att föra de gamla krigen.

Därför vill jag fråga: Kommer regeringen att ta något initiativ för att så snabbt som möjligt få slut på bombningarna och deras humanitära konsekvenser och få i gång återuppbyggnaden och integrationen på Balkan?

Anf. 71 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Den svenska regeringen har haft ungefär samma inställning som FN:s generalsekreterare. Det är samma linje som omfattas av de andra länderna i EU, nämligen att vi måste ha en långsiktig politisk lösning på det som sker på Balkan. Då blir det också nödvändigt att hitta ekonomiska återuppbyggnadsprogram dels för att reparera det som förstörts genom kriget, dels för att hela regionen, som sedan länge är en fattig region, skall få möjlighet att återhämta sig ekonomiskt. Här kommer naturligtvis EU att spela en viktig roll dels för det ekonomiska återuppbyggnadsprogrammet, dels för att se till att alla de delar av Jugoslavien som hittills legat i krig med varandra i fortsättningen kan försonas och samarbeta. Då är det viktigt att vi får dels ett ekonomiskt återuppbyggnadsprogram, dels ett politiskt för att garantera politiskt samarbete inom regionen och med andra EU-länder.

Frågestund

Anf. 72 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Regeringen föreslår att spärren mot kommunala skattehöjningar skall avskaffas. Det kan tyckas vara bra utifrån kommunal självstyrelsesynpunkt om det inte samtidigt föreligger stora risker för att vi får en ny våg av kommunalskattehöjningar framför oss. Så har vi sett att statsrådet Lövdén inte tror att det blir så många kommunalskattehöjningar. Jag själv befarar att det kan bli ett ganska stort antal. Vi kommer att kunna stämma av detta om cirka sju månader. Jag skulle ändå redan nu, för att vi skall kunna stämma av vem som får rätt, vilja fråga statsrådet Lövdén: Hur många kommuner och landsting, mot bakgrund av att så många kommuner är socialdemokratiskt styrda, tror statsrådet kommer att höja kommunalskatten? Hur stor tror statsrådet Lövdén att den kommunala utdebiteringshöjningen genomsnittligt kommer att vara?

Anf. 73 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Lennart Hedquist understryker betydelsen av att vi har kommunal självstyrelse i det här landet. Nu sitter kommunerna med sin budgetbehandling inför nästa år. Det är för tidigt att göra någon bestämd bedömning av vilka skattehöjningar som vi eventuellt kan få i kommun- och landstingssektorn år 2000. Den bedömning som vi gör, utifrån en utvärdering av kommunernas förutsättningar att klara balanskravet är att 80 % kommer att klara sina balanskrav år 2000 utan skattehöjningar.

Nu tillför vi kommun- och landstingssektorn ytterligare statsbidrag i den budget som ligger, och därmed ökar också förutsättningarna för att kommunerna skall kunna ha en balanserad situation utan att behöva vidta skattehöjningar. Jag tror inte att det finns något generellt tryck uppåt på kommunalskatterna. Det kommer naturligtvis att finnas någon enstaka kommun eller något enstaka landsting som kommer att justera skattenivån. Men något generellt tryck uppåt finns inte.

Anf. 74 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag tror inte att det rör sig om några enstaka kommuner och landsting om man får tro många socialdemokratiska kommunpolitiker som redan luftar skattehöjning. Det är enkelt, tror man, att tillgripa en skattehöjning i stället för att vidta andra åtgärder.

Min fråga till statsrådet skulle närmast vara – jag känner inte så stor oro för de borgerligt styrda kommunerna och landstingen: Vilka åtgärder eller riktlinjer avser regeringen att rikta mot de socialdemokratiskt styrda kommunerna för att de inte skall gå den s.k. enkla breda vägen och tillgripa skattehöjningar, som drabbar medborgarna så hårt?

Anf. 75 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Vi har i den budget som presenterades i förra veckan lagt fast ramarna och utrymmet för den kommunala sektorn framöver. Den får ökade statsbidrag. Jag noterar att moderaterna går emot statsbidragsökningen, och därmed försämras naturligtvis förutsättningarna för kommunerna. Ökade statsbidrag, ett skatteutjämningsystem som är rättvisare, en skatteunderlagstillväxt inte att förglömma som är kraftigare än

vad vi förutsatt tidigare, skapar sammantaget en ganska hygglig ekonomisk situation för kommunsektorn under de kommande åren. Det är något bekymmersammare på landstingssektorn, det skall villigt medges. När det gäller kommunsektorn ser vi klara resultatförbättringar. Men vår bedömning är att det inte finns något generellt tryck uppåt när det gäller kommunal- och landstingsskatterna. Någon enstaka kommun, något landsting kommer säkert att höja. Det finns de som kommer att sänka också. Jag såg i tidningen häromdagen att Haninge kommun aviserar en sänkning av kommunalskatten under några år framåt.

Svensk reservkraftsförsörjning

Anf. 76 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Min fråga riktar sig till näringsminister Björn Rosengren. Det gäller den svenska reservkraften.

Den 2 mars detta år debatterade ministern och jag frågan om Sveriges framtida reservkraftsförsörjning. Diskussionen handlade om ifall regeringen skall följa Energimyndighetens förslag att enbart förlita sig på utländsk el vid extrem kyla i Sverige eller skall behålla några av de kondenskraftverk som nu läggs i malpåse. Ministern hänvisade då till en hearing som nu är genomförd.

Min fråga är: När avser regeringen att lägga fram en plan för landets reservkraftsförsörjning?

Anf. 77 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det är riktigt som det sägs här. Vi har haft en hearing där vi fick in synpunkter, och vi kommer nu att bereda dessa på departementet. Jag bedömer att vi skulle kunna återkomma under våren.

När det gäller elförsörjningen och balansen har vi en mycket god tillgång till el i detta land.

Anf. 78 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Det låter bra att en plan kan komma att tas fram redan under våren.

Det mest akuta nu är Karlshamnsverket. Man håller alltså på att montera ned det sista kondenskraftverket, och vi vill då ha besked om vem som långsiktigt skall ansvara för reservkraften i Sverige. Skall det vara Svenska kraftnät eller de enskilda elleverantörerna?

Sedan är jag litet mera orolig än ministern för elförsörjningen. Visst har vi en god tillgång, men det kan ju uppstå extrema situationer av den typ som uppstod t.ex. i början av detta år, då vi var beroende av att köpa el från t.ex. Norge.

En avslutande fråga: Har regeringen bestämt sig för vem som skall ha det långsiktiga ansvaret för reservkraften, Svenska kraftnät eller elleverantörerna?

Anf. 79 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Den frågan återkommer vi till. Efter det att vi har avreglerat elmarknaden och efter det att vi har en nordisk elmarknad kommer det att bli låga priser och god tillgång på el.

Anf. 80 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till Anna Lindh som rör problemen i Mellanöstern.

Vid mitt senaste besök i östra Jerusalem stängdes fyra palestinska organisationer av den israeliska myndigheten. Premiärminister Netanyahu har även för avsikt att stänga palestiniernas representation i östra Jerusalem, Orient House, så snabbt som möjligt. Detta är ett led för Netanyahu i att vinna valet den 17 maj.

Då vill jag fråga ministern vad den svenska regeringen avser att göra för att se till att Orient House inte stängs och för att alla de institutioner och organisationer som har stängts i östra Jerusalem kan öppnas igen. Denna politik är ett led i att tömma Jerusalem på palestinier.

Anf. 81 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det som den israeliska regeringen nu gör är väldigt oroande och väldigt allvarligt. Det är viktigt att det blir en regering efter det israeliska valet som tar fredsprocessen på allvar. Den nuvarande israeliska regeringen har inte gjort det, utan man har gjort en hel del saker i strid med fredsprocessen.

Det som Yvonne Ruwaida tog upp är ett ytterligare exempel. Detta med Orient House fick jag kännedom om först i morse, men den svenska regeringen kommer naturligtvis att påtala att vi inte tycker att detta är acceptabelt. Den israeliska regeringen måste hålla sig till fredsöverenskommelsen och måste också underlätta för denna överenskommelse, och det gör man inte genom att stänga t.ex. Orient House.

Anf. 82 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag delar regeringens uppfattning. Men jag vill ändå ställa ytterligare en fråga till Anna Lindh som just rör fredsprocessen i Mellanöstern. Ett av de stora problemen är att det inte finns något tidschema för den framtida fredsprocessen. Detta gör att palestinierna hamnar i ett underläge och att fredsprocessen inte kommer någon vart.

På vilket sätt tänker Sveriges regering bidra till att det upprättas ett tydligt tidsschema för den palestinska sidan, så att palestinierna vet när de kan gå vidare?

Anf. 83 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är viktigt att man får ett nytt tidsschema så snart som möjligt. Men det är nog inte realistiskt att tro att man kan få ett sådant före det israeliska valet som äger rum den 17 maj. Den 1 juni blir det eventuellt en andra omgång. Därefter måste man så snart som möjligt få i gång reella förhandlingar med den israeliska regeringen och ett nytt tidsschema.

Det är självklart att det inte finns någon anledning för palestinierna att tvingas vänta för länge, eftersom det under en lång period har varit ett dödläge i förhandlingarna på grund av det israeliska valet.

Anf. 84 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ulrica Messing.

Svensk idrott tvekar än en gång om en idrottsbojkott. Man kan ställa sig frågan om idrotten orkar leva upp till sina ideal när den prövas som i det här fallet.

Jag vet att detta är en fråga som även utrikesministern har varit inblandad i, men jag tycker att den har väldigt stor bäring på vilka värderingar man har och hur man jobbar tillsammans med idrottsrörelsen här i Sverige.

Jag blev lite förvånad över att Arne Ljungqvist hänvisade till bojkotten mot Sydafrika och de administrativa frågorna. Administrationen får ju inte vara ett hinder för att man skall fatta beslut och ta ställning i en så viktig fråga. Det är ganska ledsamt när företrädare gömmer sig bakom sådana argument.

Jag skulle väldigt gärna vilja höra vad Ulrica Messing har för synpunkter.

Anf. 85 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Utrikesministrarna i EU gjorde för en kort tid sedan ett gemensamt uttalande där de vädjade till den internationella idrottsrörelsen att bojkotta den typen av arrangemang som nu planeras i det forna Jugoslavien. I detta uttalande markerades vikten av att alla länder stöder och vill utveckla det demokratiska arbetet.

Utrikesminister Anna Lindh och jag har i dag skrivit ett brev till Riksidrottsförbundets ordförande Arne Ljungqvist för att markera detta ställningstagande och för att understryka att vi å regeringens vägnar hoppas att svensk idrottsrörelse stöder detta ställningstagande och verkar för att idrotten, som är demokratiskt uppbyggd i vårt land, också stöttar demokratiska former i andra länder.

Anf. 86 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka båda ministrarna som har haft med frågan att göra för att de har tagit en tydlig ställning och för att de har tagit kontakt genom att skriva det där brevet.

Här måste man bedriva ett långsiktigt arbete. En annan gång – om vi mot förmodan skulle hamna i en situation där dessa frågor blir aktuella – bör denna diskussion ha förts inom idrottsrörelsen och tillsammans med politiker, så att det blir lättare att hantera den här typen av frågor. Vi sätter stor tilltro till idrotten och stöttar den på många sätt just för att den står för vissa fostrande värderingar. Då blir man desto mer besviken när detta arbete raseras i en sådan här svår situation.

Anf. 87 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Idrottsrörelsen i Sverige är förvisso en självständig rörelse och skall så förbli, men jag delar Carina Häggs uppfattning. Det är oerhört viktigt att den demokratiska idrottsrörelsen i vårt land gentemot andra länder föregår med gott exempel och slår vakt om de värden som vi i andra sammanhang i vårt land slår vakt om. Därför utgår jag ifrån att

vi kan fortsätta att föra den diskussion som nu är viktig också när det gäller framtidens ställningstaganden, så att vi kan agera gemensamt från svensk sida.

Taxirörelsen

Anf. 88 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern. Det gäller taxirörelsens situation. Vi har tidigare skriftväxlat i denna fråga, och vi står i begrepp att behandla konkurrenslagen i riksdagen nästa vecka.

I avsaknad av det gruppundantag som man talar om i rapporten *Små företag och konkurrenslagen* fällde Marknadsdomstolen förra veckan fem företagare i mitt hemlän, och i fem andra län är det fara för att man går samma väg. Det är besvärande att så skall ske, och det stämmer inte heller med den politiska viljan.

Kan näringsministern vidta någon åtgärd så att vi hinner behandla ändringarna i konkurrenslagen om ett s.k. gruppundantag så att inte massor av företag måste upphöra med sin rörelse för att rätta sig efter tidsordningen i beslutsgången?

Anf. 89 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag skall ta till mig den upplysning och den fråga som jag fick och ber att få återkomma. Det är omöjligt att svara på frågan om man kan göra ett undantag här, men jag skall ta till mig den.

Nedskärningar inom statlig verksamhet

Anf. 90 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Min fråga sträcker sig över många departementsområden, men jag kanske ändå skall ställa den till vår särskilda demokratiminister, för den har den dimensionen.

Det går en flyttväg över alla landsortslän. Det har många orsaker. Men det finns också statlig verksamhet, och staten har ett ansvar för att kärnverksamheter kan upprätthållas.

I dag stängs tingsrätten i Åmål. Dalsland är ju ett hårt drabbat landskap. Kommunen Åmål har blivit av med kronofogdemyndighet, åklagarväsendet tunnas ut vid polisen och häktningens verksamhet är ifrågasatt. Det blir allt färre befattningar i statlig regi, arbetsplatser försvinner, centraliseringen och avstånden ökar.

Min fråga blir då till regeringen: Kommer man att ta initiativ för att statens ansvar för sin egen kärnverksamhet skall kunna värnas och säkras?

Anf. 91 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det här är en fråga som berör, precis som Elver Jonsson säger, många av regeringens arbetsområden, både regionalpolitik och statlig förvaltningspolitik, bara för att nämna ett par exempel.

Visst, staten har ett oerhört stort ansvar för att hela Sverige skall leva och för att vi skall kunna upprätthålla en service och närhet till medborgarna och företagen i Sverige, oavsett var i Sverige man befinner sig.

Samtidigt måste vi utföra detta ansvar för våra kärnverksamheter på ett sätt som innebär att vi också kan utföra de åligganden vi har med tillräckligt hög grad av kvalitet.

Det har varit en period då vi har haft anledning att skära ned i statens utgifter. Det har naturligtvis påverkat närhetsgraden.

Vad som är viktigast från fall till fall är väl omöjligt att ge något generellt svar på. Men i valet mellan att upprätthålla tillräcklig kvalitet i de statliga verksamheterna kontra en närhet är det nog ibland så att vi måste låta kvalitetskravet gå före andra hänsyn.

Anf. 92 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Statsrådet hemfaller till att tala om kvalitet, men det kan ju knappast vara kvalitet när vi, statsmakten, låter det ske i administrativ ordning, för att inte säga oordning, utan politiska beslut.

När det gäller t.ex. tingsrätternas verksamhet har ju parlamentarikerna sagt att det finns anledning att hålla igen. Jag fick justitieministerns löfte här i denna kammare att man noga skulle överväga det, och jag förutsätter att regeringen har gjort det. Men när man inte förnyar hyreskontrakt eller återbesätter vakanta tjänster upphör plötsligen verksamheten. Den dör tvinsoten.

Det är ju detta som är så allvarligt för Dalsland och många andra landskap. Statsmakten har ett ansvar här, och jag har pekat på flera myndigheter som har försvunnit. Den närhet och omsorg om medborgarna som jag delar statsrådet Lejons uppfattning om kan vi ju inte upprätthålla om det i stället för kilometer blir 10, 15 eller 20 mil till elementär statlig kärnverksamhet och service.

Eftersom det berör så många områden skulle jag vilja vädja till regeringen om att ta ett samtal om samordning, så att den vänstra handen vet vad den högra gör.

Anf. 93 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Vi för sådana samtal, det kan jag försäkra frågeställaren om. Verkligheten är nu sådan att det inte alltid går att förena alla ambitioner och målsättningar. Men vägledande för regeringens arbete, under hela den tid som vi har haft att hantera dessa nedskärningar men också nu när vi ser att vi har mer resurser för de statliga verksamheterna, är ju omsorgen om kvalitet och också ansvaret för att hela Sverige skall leva.

Visst kan man diskutera enskilda händelser, och jag är den första att bejaka bilden av att vi har problem i dag på grund av att vi inte har haft tillräckligt med pengar i de statliga verksamheterna. Men de är inte överstigitliga, och vi ser nu ljuset i tunneln. Jag är övertygad om att vi har en mycket ljusare tid framför oss än vad vi har haft bakom oss.

Men din uppmaning är någonting som vi tar allvarligt på. Visst, vi har självklart ett ansvar för dessa frågor.

Funktionshindrade barn i skolan

Anf. 94 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Oskar är tio år. Han är blind, svårt hörselskadad, autistisk och gravt rörelsehindrad. Han är svårligen kontaktbar för dem som inte

kan tyda just hans signaler. Han är också omtyckt och helt accepterad precis som han är i den skola han går i.

Den skola han går i har kanske världsledande kunskande och kompetens när det gäller att förstå, hjälpa och utveckla barn i just hans situation. Denna skola har skolministern velat lägga ned. Skolministern har mot barnens och föräldrarnas vilja velat tvångsintegrera dessa barn i kommunala skolor, som oftast saknar det kunskande som krävs. Det rör sig om så få barn med så speciella behov att också skolministern borde kunna acceptera deras statliga specialskola för att ge dessa barn bästa tänkbara start i livet.

Jag vill fråga skolministern om hon funderar på hur Oskars dag i en kommunal skola skulle se ut.

Anf. 95 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Jag kan tala om för Sten Tolgfors att mitt dagliga arbete just består i att fundera över hur alla skolbarn har det i Sverige, barn som Oskar och alla andra barn också. Det är min uppgift som skolminister att se till att vi kan möta alla dessa barns olika behov. Det får vi göra på olika nivåer. Ibland räcker det med ett möte med en lärare som har kompetens att undervisa i vanlig grundskola, ibland behöver vi specialpedagoger och ibland behöver vi specialpedagoger med ytterligare spetskompetenser. Vi behöver ytterligare forskning om de elever som har de största behoven. Därför är det viktigt att vi i vårt land kan möta barnen på de olika nivåerna i våra olika organisationsmodeller.

Vi kommer därför den 11 maj att här i riksdagen presentera en proposition som just kommer att gälla alla funktionshindrade elever i grundskolan. Propositionen rör tiotusentals elever.

Anf. 96 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Enligt min uppfattning har alla rätt att gå integrerade i den kommunala skolan, men det är inte en skyldighet för barn att integreras i den kommunala skolan. Ett barn med Oskars särskilda förutsättningar är inte integrerat för att han vistas i samma lokal, under samma tak som andra barn, om han inte kan accepteras, delta i det sociala livet, i lekar, i den vanliga undervisningen, i fritidsaktiviteter och i skolresor.

För barnen på Ekeskolan har den tidigare integrationen inneburit att de har suttit i en skrubbe med en assistent, helt vid sidan av alla de andra barnens liv.

Barnen på Ekeskolan, kan jag hälsa skolministern, är rädda för att deras skola skall läggas ned. Så länge hotet om detta finns blir deras liv skakigt. De känner att deras tillvaro riskerar att slås i spillror av politiker som hellre hävdar principer, t.ex. om kommunalisering av skolan och enhetliga system, än kvaliteten i deras undervisning.

Jag tycker att skolministern skall ge de här barnen besked i dag. Hon har undvikit att ta någon som helst publik debatt i snart ett års tid, och det är ur demokratisk synpunkt fullständigt oacceptabelt.

Anf. 97 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Det här kan nog bli en roman efter det sätt på vilket Sten Tolgfors har hanterat en utredning. Jag var ordförande i en utredning. Så länge denna utredning pågick deltog jag i debatten. När jag lämnade

utredningen ifrån mig deltog jag i debatten. Därefter har jag blivit skolminister. Nu är min uppgift att se kritiskt på de remissyttranden som kommit in efter utredningen. Efter det kommer jag att avlämna en proposition.

Sten Tolgfors har på alla sätt försökt att få mig att föregripa vad jag kommer att lägga fram i propositionen. Jag kommer inte att svara på det i dag. Sten Tolgfors har ställt en interpellation med samma frågeställningar som jag skall besvara den 4 maj. Jag kommer inte att svara då heller. Svaret får Sten Tolgfors tillsammans med riksdagens ledamöter den 11 maj.

Kosovo

Anf. 98 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har två frågor till utrikesminister Anna Lindh.

Det är oerhört viktigt att försöka få stopp på den serbiska nationalistiska regimens etniska rensning i Kosovo, men det finns ju olika tillvägagångssätt. Oavsett synen på behovet av militärt våld finns det en ganska bred samsyn när det gäller inställningen till flygbombningar, en samsyn som spänner från Carl Bildt till Peter Wallensteen, professor i freds- och konfliktforskning. Mig veterligt har flygbombningar inte i ett enda fall i historien lett till de mål som man velat uppnå – med ett enda undantag, nämligen atombomberna över Hiroshima och Nagasaki.

Min fråga till utrikesministern är: Varför har regeringen inte tagit avstånd från flygbombningarna som ett väldigt dåligt instrument för att nå ett mål?

Anf. 99 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det gäller här väldigt komplicerade frågor. Vår principiella syn är den att alla beslut om aktioner skall beslutas i FN:s säkerhetsråd. Att så inte har skett i det här fallet kan ställas mot att vi har kunnat se väldigt allvarliga övergrepp på de mänskliga rättigheterna och en påbörjad etnisk rensning i Kosovo.

När det sedan gäller den militära aktionen har Sverige i likhet med många andra länder valt att inte kommentera enskilda delar av denna. Frågan har rests i FN:s säkerhetsråd, och den fick då stöd bara av Kina och Ryssland, som fördömde bombningarna. Skälet är att alla andra länder vill visa Milošević att det är den jugoslaviska regimen som nu har nyckeln till att få ett slut på kriget och att uppmärksamheten därför bör riktas mot den jugoslaviska regimen. Det är den som måste se till att få ett slut på kriget.

Anf. 100 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag håller med om att man måste rikta kritiken mot den serbiska regimen och den politik som den bedriver. Jag kan också förstå att regeringen kan se ett behov av militär styrka och även att den inte utvecklas i FN:s regi. Men min konkreta och mer precisa fråga gällde just luftbombningar. Mot bakgrund av att det inte finns några fall i historien där luftbombningar har lett till konkreta resultat, med undantag av atom-

bomberna över Japan 1945, ter det sig naturligt att kritisera och ta avstånd från den metoden. Man har sett att den inte leder någonstans.

Jag skulle också vilja ställa en kort fråga om ifall regeringen accepterar Natos användning av s.k. uranammunition i kriget mot infrastrukturrella mål i Kosovo och Serbien.

Anf. 101 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Regeringen har valt att inte gå in i diskussionen om exakt vilka militära medel som används. Det beror helt enkelt på att jag är övertygad om att om vi ägnar tiden åt att här i kammaren och i andra sammanhang diskutera de olika militära aktionerna var för sig, riktas inte uppmärksamheten åt det håll där man faktiskt har nyckeln till freden i det här sammanhanget, och det är den jugoslaviska regimen.

Vi har därför valt att under den tid som kriget pågår inte kommentera enskildheterna i kriget. Nu är det den jugoslaviska regimen som har nyckeln och som måste upphöra med aggressionen mot kosovoalbanerna. Den måste acceptera att flyktingarna får återvända till sina hem och att vi får en internationell militär närvaro som kan garantera att flyktingarna kan återvända i säkerhet.

Vi hoppas nu att denna fråga kommer tillbaka och diskuteras och behandlas i FN och att vi därmed också kan få en fredlig utgång.

Ämnesprov i årskurs 9

Anf. 102 ANITA JÖNSSON (s):

Fru talman! Jag har en fråga till skolminister Ingegerd Wärnersson.

Jag har i tidningarna sett att när man samlar in resultaten från de ämnesprov som genomförs samtidigt runtom i vårt land i årskurs 9 visar det sig att det är ett stort bortfall av elever. Dessa elever har alltså inte gjort de här proven. Jag tycker att det är illavarslande, och skolministern kan knappast vara nöjd med det resultatet.

Jag undrar om man har undersökt vad som är orsaken till det inträffade. När man förhoppningsvis får reda på det, vad ämnar skolministern då göra för att det inte skall upprepas?

Anf. 103 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Den redovisning av ämnesproven som Anita Jönsson hänvisar till gäller resultatet år 1998. Tyvärr var det ett stort bortfall. Ca 30 % av eleverna hade fallit bort i dessa ämnesprov.

Jag har nu fått en första analys och skall i slutet av maj få en andra, fullständig, analys. Det visar sig att orsaken i mycket hänför sig till läraransvaret. 10 % av bortfallet är ett grupp-bortfall. Dessa prov, som görs i svenska, matematik och engelska, består av flera delprov i varje ämne. I matematiken är det upp till fem delprov.

Det är helt enkelt så att lärarna inte har genomfört det sista muntliga delprovet och därmed inte heller har skickat in resultaten.

I 9 % av fallen har lärarna inte skickat in resultaten av den anledningen att man har tyckt att eleverna inte hade tillräckliga läs- och skrivkunskaper eller var invandrare.

Detta är fullständigt oacceptabelt. Lärarna är skyldiga att redovisa även om en elev inte deltar i de här proven. Skolverket har nu tagit kontakt med de aktuella skolorna, frågat om anledningen till det inträffade och uppmärksammat lärarna på deras brister.

Anf. 104 ANITA JÖNSSON (s):

Fru talman! Jag tolkar svaret så att Skolverket nu har i uppgift att se till att lärarna får den information och de möjligheter som krävs för att vi 1999 skall få ett bättre resultat.

Anf. 105 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Staten har givetvis ansvaret via Skolverket. Vi har dessa prov för att få en likvärdig skola och för att eleverna skall ha en möjlighet att jämföra sina resultat mot varandra och för att få ett bra underlag vid betygssättningen.

Vi följer nu också upp vad som sker vårterminen 1999 och kommer sedan att ytterligare gå ut till kommunerna med bättre information. Eventuellt kommer vi också att förändra proven, så att det inte blir fem utan kanske fyra delprov. Med fem delprov blir det lätt ett bortfall om 9–10 % helt enkelt på grund av tidsaspekten.

Men när detta nu är uppmärksammat är det en skyldighet för alla kommunpolitiker, alla skolledare och lärare att ta sitt eget ansvar. Jag ser det som angeläget att man ute i kommunerna diskuterar de här resultaten, så att de inte bara blir en nationell angelägenhet.

Skatt på biobränsle

Anf. 106 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Kjell Larsson. I gårdagens riksdagsdebatt om miljöpolitiken fokuserades rätt mycket av diskussionen på ministerns tidigare utspel att biobränslen skall beskattas från år 2004. Vi fick inget riktigt besked i den frågan. Det är inte bara här i riksdagen som vi undrar över detta. Också de kommuner som just nu planerar stora investeringar på miljöområdet och som byggt sina beräkningar på avkastningen från en icke beskattad biogas undrar förstås över detta.

Kommer det en beskattning? Hur stor kommer den att bli? Kommer den att gälla alla biobränslen, även biogas för fordonsdrift? Det finns många frågetecken.

Anf. 107 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Frågan är väldigt tydligt besvarad i vårpropositionen. Vi garanterar nu skattefrihet för etanol och liknande biobränslen – det här är inte en fråga om biogas som fordonsbränsle – fram t.o.m. år 2003. I dag kan vi dock inte ta ansvar för att garantera en längre utdragen skattebefrielse.

Därmed är inte sagt att det kommer att bli full energiskatt eller koldioxidskatt fullt ut fr.o.m. 2004. Det kan mycket väl tänkas bli skattebefrielse även efter det datumet. Det kan också tänkas bli en reducerad skatt efter det datumet.

Anf. 108 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är olyckligt när man aviserar eventuella skattehöjningar som får så stora och genomgripande konsekvenser. Sådana aviseringar kommer att lägga en död hand över väldigt mycket av de investeringar som skulle skapa ett uthålligt samhälle. Vi har varit ganska överens om att vi skall gå från fossila bränslen mot biobränslen.

I Jönköpings kommun planeras t.ex. en investering om 76 miljoner kronor för en sopsorteringsanläggning för hushållsavfall, en rötningsprocess och ett raffinaderi för omvandling av rötgas till fordonsgas. Kalkylen förutsätter dock att skatt inte införs på biogasen. Man marknadsför just nu detta till presumtiva kunder.

Det är svårt att genomföra de här investeringarna med den osäkerhet som råder i dagsläget. Sådana här investeringar, som görs inte bara i Jönköpings kommun utan också på många andra ställen, riskerar att laggas på is med tanke på den osäkerhet som i dag råder.

Anf. 109 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Som jag tidigare sade gäller det inte biogas som bränsle. Jag tror att de viktiga, intressanta investeringar som Maria Larsson talar om är finansierade av de lokala investeringsprogrammen. De är ett led i vårt försök att på detta sätt engagera kommunerna och alla de eldsjälur som finns ute i kommunerna för att hitta bra investeringar som för oss ytterligare i riktning mot det uthålliga samhället.

Bostadsbidraget

Anf. 110 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till Maj-Inger Klingvall. Innan frågestunden har bostadsutskottet debatterat betänkandet *Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag, m.m.* Ca 200 000 hushåll som fick bostadsbidrag år 1997 har stora återbetalningskrav, många familjer med tiotusentals kronor.

Den här debatten verkar inte intressera ministern, eftersom ministern inte har deltagit i den. Jag ställer frågan: Varför deltar inte ministern i en sådan viktig debatt, som berör så många människor? Jag vill också ställa frågan: När det gäller den eftergift som regeringen har föreslagit, hur många av de 200 000 hushållen kommer att beröras av den möjligheten?

Anf. 111 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Precis som Owe Hellberg säger är detta en fråga som har betydelse för väldigt många människor. Det gäller inte bara dem som har blivit återbetalningsskyldiga utan också dem som faktiskt fick för litet bostadsbidrag år 1997.

Vi har haft anledning att diskutera frågan i kammaren. Framför allt har jag fått många frågor under frågestunder. Men det har naturligtvis också diskuterats i samband med den proposition som ni nu har behandlat här i kammaren i dag. Det visar på frågans vikt och det intresse som regeringen har lagt vid att lägga fram ett förslag som skall öka möjligheterna till eftergift för dem som saknar betalningsförmåga.

Det är omöjligt att uppskatta hur många personer det är, som jag har sagt i tidigare sammanhang. Det kommer nu att bli en fråga för försäkringskassorna att handlägga utifrån de beslut som riksdagen fattar med anledning av propositionen.

Anf. 112 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag tror att ministern slirar lite på svaret. Jag har gjort egna undersökningar. Enligt de försäkringskassor jag talat med handlar det om ett väldigt litet fåtal människor.

Vänsterpartier har lagt fram ett eget förslag i en motion där vi vill införa en godtrosparagraf i eftergiftsregeln som säger att de som har lämnat korrekta uppgifter och de som inte själva har förorsakat felaktiga utbetalningar skulle kunna få möjlighet till eftergift. Det har avvisats i debatten. Det kommer inte heller att ge något resultat i omröstningen så småningom, och det beklagar jag.

Det beror väldigt mycket på att förslaget i motionen inte har kunnat undersökas och utredas på rätt sätt på grund av tidsbrist. Det är faktiskt någonting som regeringen bör ta till sig. Det finns förslag att utreda innan man kommer med en proposition.

Anf. 113 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Det har varit viktigt att försöka att ta fram den här propositionen så snabbt som möjligt. Det handlar om att öka möjligheterna till eftergift för de hushåll som saknar betalningsförmåga. Detta är ärenden som nu skall hanteras under första halvåret i år av försäkringskassorna. Det fanns inte möjlighet att vänta. Det var i varje fall regeringens bestämda uppfattning att vi här var tvungna att agera snabbt.

Däremot kommer den här frågan att ha fortsatt aktualitet, inte minst mot bakgrund av att Riksförsäkringsverket nu gör en stor utvärdering och analys av reformen. Resultatet av helheten skall presenteras för regeringen före den 1 september. Först då kommer vi att få svar på väldigt många frågor som jag tycker att man har anledning att ställa sig om effekterna av reformen. I det sammanhanget skall man naturligtvis också ta ställning till om det behöver göras ytterligare justeringar.

EU-myndigheter

Anf. 114 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesminister Anna Lindh. Inom EU finns vissa gemenskapsinstitut utlokaliserade till flera av EU:s medlemsländer. Av vad som framgått av uttalanden i medierna verkar det som att frågan om någon av de tilltänkta nya EU-myndigheterna skall lokaliseras till Sverige åtminstone diskuteras i regeringskretsen.

Jämställdhets- och jordbruksministern verkar enligt ett TT-meddelande ha sin uppfattning klar, nämligen att ett europeiskt jämställdhetsinstitut skall förläggas till Sverige. Andra områden såsom folkhälsa, IT och telereglering har också nämnts.

Jag skulle vilja ställa följande frågor till utrikesministern. Är regeringen av samma uppfattning som Centerpartiet, nämligen att vi med kraft skall arbeta för att Sverige skall komma i fråga som värdland för

något eller några av tilltänkta EU-myndigheter? Om svaret är ja: Har regeringen någon gemensam uppfattning om vilka områden som kan vara aktuella?

Anf. 115 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi vill självfallet ha ett EU-institut till Sverige. Därom är vi helt överens. Naturligtvis är det också viktigt för Sverige att få ett institut som handhar för Sverige viktiga frågor, som kan vara bra för Sverige när det gäller lokalisering och liknande.

IT-frågorna är därmed något som Sverige har prioriterat mycket högt. Vi har också sagt att jämställdhetsfrågor och telemyndigheten är viktiga. Vilket institut det i sista hand kommer att bli fråga om måste avgöras av när EU fattar beslut om att inrätta institut och vilket institut vi därmed tror oss ha den största möjligheten att kunna få till Sverige.

Anf. 116 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Det är bra att vi är överens om betydelsen av att lokalisera EU-verksamheter i alla EU-länder så att inte allt hamnar i Bryssel. Jag delar också uppfattningen som utrikesministern framför att det är väldigt viktigt att ta till vara de specifika förutsättningar som länder ger.

Det som jag tycker känns angeläget är att det finns en gemensam bild så att det inte blir spridda skurar med olika uppfattningar i olika uttalanden. Jag tror att det motverkar sitt syfte. Det är bra att vi är eniga i den delen. Min följdfråga är: Kan utrikesministern ge någon bild av tidsplan och den process som leder fram till ett ställningstagande i sakfrågan?

Anf. 117 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är svårt att ge en exakt tidsplan i dag, eftersom den beror på EU:s tidsplan och när man får beslut om olika institutioner i EU. Den svenska regeringen har en samlad syn. Vi diskuterar naturligtvis hela tiden gemensamt vilka möjligheter vi har att få olika institut.

Som jag sade är IT, jämställdhet, telefrågor tre av de viktigaste exemplen som också nämnts av den svenska regeringen. Tidsplanen vågar jag inte ge innan vi har fått en tydligare tidsplan från EU. Men jag kan försäkra att vi kommer att göra allt för att få ett av dessa viktiga institut till Sverige.

Utflyttning av högutbildade från Sverige

Anf. 118 CATHARINA HAGEN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Björn Rosengren. Varje dag får vi nya bevis på att inte bara ägandet av svenska företag flyttar ut från Sverige utan också att avancerad arbetskraft och kreativa entreprenörer flyttar ut i en takt som måste oroa även näringsministern. Frågan är: Varför dröjer det med konkreta förslag från regeringen som skall hindra denna ensidiga utflyttning?

Näringsministern sade i går i en TV-intervju att det finns många tillfällen under den här mandatperioden att återkomma med förslag i den riktningen. Men för varje dag som går skördar utländskt kapital frukterna

Anf. 119 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Låt mig först göra ett konstaterande som börjar bli tjatigt, nämligen att det går bra för Sverige. Det är väldigt svårt att övertyga många här i kammaren om det, trots att det finns så mycket statistik om det.

Låt mig redovisa några fakta. För första gången på 25 år har vi sedan 8 år tillbaka lika stora inkomna direktinvesteringar till Sverige som från Sverige. Det innebär att många företag i utlandet investerar i Sverige, eftersom man tycker att Sverige har ett bra företagsklimat. Här kan man driva företag. Senast var det verkställande direktören för Upjohn som framförde detta. Här kommer man att investera när det gäller forskning och utveckling.

Det är också så att 25 av världens 100 största företag har etablerat regionala huvudkontor i Sverige.

Om vi sedan tittar på sysselsättningen och tillväxten kan vi se att Sverige är ett av de länder i Europa som i dag har den högsta tillväxten. Sverige är det land där arbetslösheten minskar snabbast. Sverige är det land där tillväxten ökar snabbast. Varför talar inte oppositionen om detta? Varför talar ni inte om att det går så bra i Sverige som det gör?

Anf. 120 CATHARINA HAGEN (m):

Fru talman! Det jag speciellt tänker på är utflyttningen av de mycket högkompetenta personerna. Det är ju inte synd om dem som flyttar, utan det är synd om dem som blir kvar. Jag tror att tillväxtpotentialerna i Sverige blir sämre på sikt om det är de mest kompetenta och mest driftiga personerna som flyttar. Det är de som skall göra att vi får tillväxt även på lång sikt.

För närvarande har vi en tillväxtprocent i Sverige som är relativt bra. Men jag är orolig för den möjliga tillväxten på lång sikt när alla våra duktiga civilingenjörer, ekonomer och snart också läkare och sjuksköterskor kommer att flytta i mycket högre utsträckning än vad vi någonsin tidigare har sett.

Man har ju hört otroligt många uttala sig om det dåliga näringslivsklimatet i Sverige. Även om näringsministern anser att det är bra, finns det väl mycket som kan göras bättre? Det har ju näringsministern själv sagt. Jag undrar därför vad näringsministern väntar på när det gäller förslag i den här riktningen. Eller kommer det inga förslag?

Anf. 121 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! I vårpropositionen redovisar vi att vi ytterligare skall öka anslagen till forskningen med en miljard. Vi redovisar att vi skall öka antalet utbildningsplatser på högskolor och universitet med ytterligare 20 000. Vi redovisar också en mängd andra förslag. En del av dessa förslag kommer att redovisas i budgetpropositionen till hösten.

Vi talar om att de högutbildade flyttar, men det är faktiskt inte riktigt sant. Det finns många som flyttar. De börjar t.ex. att jobba på Ericsson. Ericsson är en internationell koncern. De får jobb på Ericsson någon annanstans i världen, och det är ganska rimligt att de får det. Sedan

kommer de tillbaka till Sverige. Inte minst Moderaterna talar om att den kvalificerade arbetskraften flyttar utomlands, men det är inte sant.

Men det är självfallet så att Sverige kan bli ännu bättre. Vi kommer att redovisa en mängd olika förslag som kommer att leda till detta.

Utnämningsspolitiken

Anf. 122 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag har en fråga om regeringens utnämningsspolitik. Av de tolv senaste utnämningarna av generaldirektörer och landshövdingar är nio män och ynka tre kvinnor. Hur ser regeringen på den ojämna tillsättningen? Är det en nyordning på gång, eller är det ett misstag?

Anf. 123 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! När vi gör en samlad redovisning vid den här mandatperiodens utgång skall vi kunna redovisa bättre siffror.

Statsbidragen till kommunerna

Anf. 124 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Lars-Erik Lövdén. Jag läste nyligen i Kommun-Aktuellt en mycket uppseendeväckande artikel om en avhandling. Den handlade om att de statliga bidragen till kommunerna är högre i kommuner där det finns många osäkra väljare. Det framgår alltså av en avhandling i nationalekonomi som lagts fram vid Uppsala universitet.

Hon som skrivit avhandlingen säger också att resultaten tyder på att statsbidragen är taktiska och tenderar att gå till de kommuner där man kan övertyga väljarna att rösta på den sittande regeringen. Genom att mäta storleken på de kommunala statsbidragen under perioden 1991–1995 har författaren undersökt två olika mandatperioder med två olika regeringar. Oavsett vilken regering som suttit har hon funnit att de mest mutade kommunerna finns i Kalmar, Västerbotten, Gävleborg och Dalarna.

Det finns väldigt lite forskning om vilka effekter som de statliga bidragen till kommunerna har. Jag skulle gärna vilja höra statsrådets kommentar till de här uppgifterna.

Anf. 125 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Statsbidragen till kommunerna är nog reglerade. Vi betalar ut generella statsbidrag i en påse till kommunsektorn baserade på antalet invånare i kommunerna. De bidragen uppgår till 78 miljarder kronor innevarande år. Inom ramen för ett inomkommunalt skatteutjämningsystem betalar kommunerna sedan dels utjämningsavgifter, dels utjämningsbidrag för att skapa en rättvisa kommunerna emellan. Vi har ju väldigt ojämlika förhållanden när det gäller skattekraft och kostnadsbild i kommunerna.

De stora ekonomiska transaktioner som sker från staten till kommunsektorn sker efter ett väldigt nog fastställt regelverk som riksdagen har

ställt sig bakom. Där har inte regeringen något utrymme för att på något sätt premiera vissa kommuner framför andra kommuner.

Jag ställer mig lite undrande inför den undersökning som tydligen är redovisad i Kommun-Aktuellt. Jag har själv inte tagit del av det mer detaljerade innehållet i den undersökningen.

Anf. 126 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Det är inte vilken undersökning som helst. Det är en vetenskaplig avhandling som Eva Johansson vid Uppsala universitet har lagt fram och uppenbarligen fått godkänd. Jag tycker att det vore läge att gå vidare och titta om det verkligen förhåller sig på det här sättet.

Hon visar också att de kommuner som fått s.k. Perssonpengar och som har bestämt sig för att nyanställa personal är för långsamma med att genomföra förändringarna. Det framgår av avhandlingen att bara 60 % av den önskade förändringen har genomförts under det första året.

Jag tycker att detta är mycket sensationella uppgifter som man gärna skulle vilja få närmare belysta.

Anf. 127 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! I början av 90-talet delade vi ut specialdestinerade statsbidrag. Det var 70 olika statsbidrag. I och med att vi gick över till det nya statsbidragssystemet fördelas statsbidragen nu nästan helt och hållet efter invånarantal. Det finns en liten del som är åldersrelaterad. Det är ett regelverk som riksdagen har varit överens om att tillämpa. Det ger inget utrymme för att särbehandla vissa kommuner i förhållande till andra.

Sedan finns det naturligtvis ett antal specialdestinerade statsbidrag, t.ex. storstadssatsningen. Där har vi gått in med resurser till storstadsområdena och invandrantäta kommuner. Men det har skett utifrån de behov och den situation som finns i kommunerna.

Jag kan inte riktigt förstå frågeställningen, eftersom regelverket är så väldigt bestämt när det gäller de statsbidrag som vi nu ger till kommun- och landstingssektorn.

Register för fritidsbåtar

Anf. 128 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag har en kort fråga till näringsministern. När kommer regeringen att presentera det utlovade förslaget om ett obligatoriskt register för större fritidsbåtar? Vi har tidigare haft ett obligatorium, och det fungerade. Det behövs inga utredningar, och vad jag förstår finns det en majoritet för det förslaget här riksdagen. När kommer regeringen med en proposition?

Anf. 129 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag har faktiskt inte tänkt att komma med en sådan proposition.

Frågestund

Anf. 130 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till ungdomsminister Ulrica Messing. Det uppstår alltför olika typer av problem i ungdomsvärlden. Det ser man när man följer Ungdomsbarometern.

Nu tänker jag på ungdomars möjlighet att ta körkort. Det skjuts upp, och antalet minskar. Jag tror inte att det enbart handlar om bekvämlighet eller miljöengagemang och inte heller om ett nytt resemonster. Det finns säkert en ekonomisk orsak till detta som kan utvecklas till en klassfråga. Man kan jämföra med andra nordiska länder. Det 31 december 1998 hade 27 % av 18-åringar i Sverige körkort. I Finland hade 67 % och i Danmark 75 % körkort.

Därför undrar jag på vilket sätt ungdomsministern, eventuellt i samarbete med utbildningsministern, kommer att ta tag i detta. Det är ju också en jämställdhetsfråga, eftersom flickorna väntar längre.

Anf. 131 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Som ungdomsminister kan jag konstatera att skillnaderna i ungdomsgenerationerna och bland ungdomar har blivit större på 90-talet, precis som de har blivit bland oss vuxna. Det främsta skälet till det är den höga arbetslösheten.

Under 90-talet har arbetslösheten varit som högst bland ungdomar och bland människor med annan etnisk bakgrund. De har haft svårast att komma ut på arbetsmarknaden och få ett jobb. Det har inneburit att man t.ex. har studerat under en längre tid och att man har bott hemma under en längre tid. Det har också inneburit att man har haft mindre ekonomiskt utrymme för att skaffa egen bostad, att ta körkort, att möblera ett hem och en rad andra saker.

Nu ser vi att den trenden vänder, i och med att arbetslösheten vänder. Många unga får jobb, man kan flytta hemifrån och man kan planera för sin framtid på ett helt annat sätt. Det innebär också större möjligheter för unga att ta körkort om man så vill. Men det är viktigt att komma ihåg att ungdomspolitikerna självklart också måste vara en rättvisepolitik eftersom skillnaderna också finns bland ungdomsgenerationerna.

Anf. 132 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag skulle ändå önska att ungdomsminister Ulrica Messing tog ett samtal med utbildningsministrarna just om den här frågan. Nu kommer gruppen 18-åringar också att öka. Det finns ett uppdämt behov bland dem som tidigare inte har tagit körkort.

Det handlar också om beredskap och säkerhet. Det blir så att vissa som har råd att köra med sina föräldrar gör det. Andra kanske får möjligheter som inte blir tillräckligt säkra. Man får inte tillräckligt med tid. Det skulle behövas en minimitid för övningskörning. Det skulle behövas en tätare samverkan med trafikskolorna, för det har också visat sig att det är ganska mycket olyckor.

Åren 1994–1997 omkom 100 personer per år i olyckor med 18–24-åriga förare inblandade. Det har också visat sig att för många som öv-

ningskör privat är olyckorna större inom alla områden. Därför önskar jag denna samverkan.

Prot. 1998/99:88
29 april

Anf. 133 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ja, självklart kan vi samverka. Vi ser ju, bara vi passerar det nya årtusendet, att den babyboom som kom för tio till tolv år sedan blir en tonårsboom. Det ställer krav på allt från utbildningspolitiken till arbetsmarknadspolitiken och självklart också på ungdomspolitiken. Det finns redan i dag skolor där man som fritt val erbjuder eleverna möjlighet att läsa teorin för att kunna ta körkort. Det är upp till fler skolor att ha den möjligheten för sina elever. Jag tycker att det är ett mycket bra exempel.

Vi ser ju också att i och med att våra ungdomar fick chans att börja övningsköra vid 16 år i stället för som tidigare 17 ½ år har antalet olyckor bland unga minskat. Det visar också att övningen och vanan är viktig. Det är viktigt att man har flera timmar av träning bakom ratten innan man sätter sig ned och får möjlighet att köra själv.

Anf. 134 TALMANNEN:

Detta var det sista inlägget i dagens frågestund, som därmed är avslutad. Jag tackar regeringens och kammarens ledamöter för er medverkan. Jag ber dem som inte hann med – för det var många fler som begärde ordet än som vi kunde hinna med – att inte förtröttnas.

8 § (forts. från 6 §) Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag m.m. (forts. BoU9)

Frågestund

*Eftergift vid
återbetalning av
bostadsbidrag m.m.*

Anf. 135 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Tillåt mig att börja med att hänvisa till Lilian Virgin, som här i talarstolen har redovisat socialdemokratins syn på de frågeställningar som vi nu har att behandla.

Det är ju så att den här frågan har vi diskuterat. Vi fastställde bostadsbidragen och den utformning de har i dag den 8 maj 1996. Vid det beslutet, fru talman, var hela kammaren överens om utformningen vad beträffar att man skulle införa ett system som byggde på ett preliminärt beslut och en årsinkomst. Det fanns alltså ingen som var emot det. Det fanns reservationer, men det var utifrån andra utgångspunkter än just det som handlade om inkomsten.

Då kan man få intrycket här i dag att det enbart var regeringen och socialdemokratin som stod för det här. Det har talats om att systemet har kapsejsat, osv. Men i grunden var Sveriges riksdag överens, alltifrån Moderaterna till Vänsterpartiet. Man kan alltså få ett annat intryck.

Men det är klart att det finns problem, som Lilian Virgin har redovisat här i kammaren. Vi har sagt: Låt oss titta på det här. Statsrådet sade alldeles nyss i frågestunden: Vi får titta på utvärderingen och komma tillbaka och försöka lösa de problem som eventuellt finns när vi får ett bredare underlag.

Bostadsbidragen är en viktig del av en bostadspolitik. Låt mig bara konstatera i förhållande till den debatt som nu pågår i samband med

diskussionen om våra höga hyror i Sverige att bostadsbidragen är en viktig del i en bostadspolitik. En ensamstående låginkomsttagare med ett barn som har en hyreskostnad på 4 000 kr och som har det högsta bostadsbidraget får ungefär hälften av sin hyra betald via bostadsbidragssystemet. Om man t.ex. skulle diskutera, som en del gör ibland, att avskaffa bostadsbidraget och generellt dela ut det i form av ett barnbidrag, skulle det innebära att samtliga barn i Sverige fick en barnbidragshöjning på 250 kr i månaden. Det skulle alltså betyda att den ensamstående mamman med en låg inkomst skulle förlora ungefär 1 500 kr i månaden om man använde det till barnbidrag i stället.

Det finns ett syfte med bostadsbidragen i Sverige. Det har handlat om att vi inte vill ha den typen av sociala bostäder som man har i många andra länder, där man hänvisar låginkomsttagare till vissa bostadsområden. I dag är det så i Sverige att man inte kan peka ut en människa som låginkomsttagare beroende på var människan bor någonstans. Det har varit ett viktigt syfte med bostadsbidraget att man t.o.m. skall kunna bo i en villa om man har en låg inkomst och därmed få hjälp att klara av sina boendekostnader. Det är alltså en viktig del i en bostadspolitik som inte pekar ut människor som låginkomsttagare. Jag tror att det är viktigt att slå fast det när man diskuterar generella metoder och en del hävdar att det här är ett led i något slags socialbidragssystem, som det inte är. Bostadsbidragen är en del av en bostadspolitik som handlar om att människor skall få möjlighet att hyra en bostad till en någorlunda rimlig kostnad.

Vi är alltså beredda på att försöka lösa de problem som finns. Då blir det lite konstigt för mig när man utifrån den diskussion som tidigare har förts här säger att man har förslag som målar ut att man löser alla problem nu.

Det är ungefär 675 miljoner kronor som skall betalas tillbaka därför att man har fått för mycket i bidrag, utifrån de beslut som vi alla har varit överens om.

Vår uppfattning är naturligtvis att om man har fått för mycket pengar skall man i princip betala tillbaka dem. Och om man har fått för lite skall man få pengar. Det är det hela systemet bygger på.

Vänsterpartiet har, i varje fall på papperet, medverkat till en budget för det här året – en vårbudget som tar sikte på att man skall lägga fram riktlinjer och komma tillbaka i höst. Det blir för mig lite konstigt när man, som Vänsterpartiet, försöker ge sken av att man har pengar som man inte har. En sanningens minut kommer väl även Owe Hellberg och andra i Vänsterpartiet att få uppleva.

Dessutom undrar jag – det kanske Per Rosengren kan svara på – om man har diskuterat de kostnader som Owe Hellbergs motion kommer att innebära. Det är ju inte bara att trola.

Om det handlar om att man skall vara generösare betyder det naturligtvis att det kostar.

Det är ju inte så att Vänsterpartiet har något kostnadsneutralt förslag. Det kommer naturligtvis att kosta ett antal miljoner om man skall låta människor slippa betala det man har fått för mycket. Det blir lite knepigt.

Vänsterpartiet får naturligtvis vara med och ta ansvar för detta senare. Ibland kan man fundera över att man ju inte i debatten kan diskutera utifrån att vi ställer upp, men ändå ha något slags förslag om att vi skall

lösa allt för alla. Jag tror att det är viktigt att man talar om att de pengar vi har till vårt förfogande är de vi har. Vi kan inte trola.

Det gör det lite besvärligt för Vänsterpartiet framöver om man inte kan stå fast vid de överenskommelser som gäller.

Anf. 136 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Vi har faktiskt funderat över finansieringen. Vi har lagt ett förslag där vi säger att man skall betala tillbaka den första tusenlappen, och att de som skall få tillbaka pengar inte skall få den första tusenlappen.

Det innebär att vi vet att den ena delen av förslaget helt går att genomföra när det gäller 97:orna. Den andra delen får möjligtvis vänta till 98:orna.

Vi skall anta en budget för 2000 och en ny tilläggsbudget för 1999 i höst. Om vi har ett saldo på 93 miljarder, Lennart Nilsson, tror jag att vi gemensamt skulle kunna lösa en del av problemen och eventuella avvikelser utifrån vårt ekonomiska förslag.

Men regeringen har inte bjudit in till den här diskussionen. Man har inte velat diskutera detta med Vänsterpartiet. I utskottet har det naturligtvis varit sent att göra det. Jag tror att möjligheten finns om man bara vill. Finansieringen har vi naturligtvis löst.

Det finns många andra system där man har prognoser, sjukförsäkringen, a-kassan osv. som man också får ta hänsyn till längre fram när man ser utfallet.

Anf. 137 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Det skall bli intressant. Jag utgår ifrån att Owe Hellberg och jag tillsammans med Miljöpartiet får diskutera den budget och de förslag som kommer i höst.

Owe Hellberg kan naturligtvis bolla med pengar. Nu nämnde han 93 miljarder. Men i den uppgörelse som Owe Hellbergs parti står bakom handlar det om ramar i vårbudgeten där man lägger fast utgiftstak för olika områden. Det är inom de ramarna som vi har att diskutera.

Om man säger det ena borde man naturligtvis också säga det andra, Owe Hellberg. Om Owe Hellberg kan lova pengar till en grupp måste han också kunna säga att det kan innebära försämringar för andra inom ramen för den ekonomi vi har. Men det gör inte Owe Hellberg.

Jag retar mig på Vänsterpartiets ibland lite överdrivna populism där man ger sken av att ha något som man inte har. Först skall man stå för de löften och uppgörelser som finns, sedan är man ändå inte nöjd utan har lite mer att erbjuda. Det kommer att avslöjas om inte Owe Hellberg och Vänsterpartiet står fast vid de löften man har givit i förhandlingarna.

Anf. 138 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Vad kostnaderna blir för vårt förslag är naturligtvis svårt att förutspå, eftersom det handlar om en individuell prövning. Det handlar om att människor skall ha lämnat korrekta uppgifter och inte själva förorsakat felaktiga utbetalningar. Det är en svår summa att bedöma. För att klara finansieringen har vi lagt ett förslag som inte är särskilt roligt och trevligt för vår del. Vi säger att den första tusenlappen skall alla

betala, och den första tusenlappen får man inte tillbaka, om det är så att man har krav på staten.

Vi tror att detta mycket väl kommer att finansiera och lösa problemen för 97:orna. Om det inte gör det fullt ut får vi naturligtvis korrigera detta i tilläggsbudgeten i höst.

Det kommer ju inte att bli aktuellt eftersom Lennart Nilsson och regeringen inte är intresserade av den här lösningen.

Anf. 139 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! För dem som fick bostadsbidrag 1997 handlar det om 675 miljoner kronor som skall betalas tillbaka.

Owe Hellberg påstår att man skall kunna finansiera det med den här tusenlappen. Det finns naturligtvis en massa människor som har fått 950 kr tillbaka. Man ger sken av att man skall kunna finansiera systemet genom att säga till människor att de får betala tillbaka de 950 kronorna. De pengarna finns ju inte, Owe Hellberg. Det är bara i Owe Hellbergs fantasi som pengarna finns.

Det är luft. Det handlar bara om att man förr eller senare måste ta ansvar för sina handlingar. Owe Hellberg och Vänsterpartiet har varit med om det här beslutet. Då måste man också ta konsekvenserna av sina handlingar.

Anf. 140 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Jag hade inte för avsikt att gå upp i detta ärende, men när jag bläddrade igenom det och kom till reservation 8 blev jag lite förvånad.

Jag brukar inte vara särskilt imponerad av borgerliga reservationer, men reservation 8 som gäller inkomstbegreppet för egenföretagare är väl ytterligare ett lågvattenmärke.

Man vill att periodiseringsfonder och avsättning till expensionsmedel inte skall återläggas när man skall beräkna inkomsten i samband med bostadsbidrag.

I bostadspolitiken pratar vi ganska mycket om neutralitet mellan olika boende, men det är lika viktigt att man har ett neutralt begrepp när det gäller inkomsten. Det är alltså väldigt viktigt att vi har ett gemensamt inkomstbegrepp mellan olika former av inkomster oavsett om det är inkomst av näringsverksamhet eller av tjänst.

Företag har möjlighet att göra avsättningar till periodiseringsfonder, som väl är det viktigaste, men även till expensionsmedel.

De borgerliga skriver i sin reservation: Det är enligt utskottets mening ett betraktelsesätt som utgår från föreställningen att en egenföretagare gör avsättningar främst för att på olika sätt anpassa sin inkomst till vad som är mest förmånligt ur bidrags- eller skattesynpunkt.

Syftet med avsättning till periodiseringsfond är just att man tillfälligt skall minska sin skatt, att man skall skjuta fram sin skatt. Jag vet inte om reservanten över huvud taget är insatt i de här frågorna. Det är just att minska sin skatt vid just detta tillfälle som periodiseringsfonden är avsedd för. Det är samma sak med expensionsmedlen.

Rigmor Ahlstedt har sagt att det är likviditetsindragningar. Det finns inte en krona som är likviditetsindragning från den enskilde företagaren vad gäller avsättning i periodiseringsfond.

Det som sker är att man slipper betala skatt för det året. Man skjuter det framför sig och betalar skatt sedan när man återför periodiseringsfonderna.

Rigmor Ahlstedt säger att det blir lite fel ibland för politiker. Jag kan påpeka att det redan nu är fel, så Rigmor Ahlstedt kan rätta till det fel hon begår när hon ställer sig bakom den här reservationen.

Det mest fantastiska i denna reservation är att de borgerliga reservanterna menar att en avsättning till periodiseringsfond inte skall återföras. Det kunde jag ha köpt. Men ni nämner inte vad som skall ske när man skall återföra periodiseringsfonden. Det ni gör är att i detta fall ge företagarna en extra förmån. När denna tas upp till beskattning skall de gamla reglerna gälla, nämligen en reducering enligt gällande regler. Då skall det gälla. Ni är ju så inkonsekventa i reservationen att det är skrämmande.

Jag förstår faktiskt inte hur ni resonerar. Ni tycker att man skall gynna företagaren dubbelt i det här läget. Den föreliggande modellen innebär ju att man skjuter det här framför sig. Man neutraliserar allt detta. En periodiseringsfondsavsättning är till bara för att minska skatten vid detta tillfälle. Vi måste väl ändå ha ett gemensamt inkomstbegrepp.

Det finns förslag från borgerliga partier som står bakom den här reservationen att man skall höja avsättningsmöjligheten när det gäller periodiseringsfond till 50 % av inkomsten. Hälften av inkomsten skall tas bort utan att behöva återläggas, och på den reduceringen skall man söka bostadsbidrag.

Det är klart att om man har den uppfattningen och tron att det här innebär likvidavsättningar också hade jag kunnat följa det. Det är det Rigmor Ahlstedt tror att det är. Tyvärr är hon så oinformerad i den här frågan och reserverar sig på det här sättet, av ren okunskap. Jag tycker faktiskt, eftersom Rigmor Ahlstedt har sagt att det blir lite fel i politiken ibland och att det därför är viktigt att man kan ändra sig, att Rigmor Ahlstedt skall ha modet att ställa sig upp här i dag och säga: Vi hade nog lite fel här.

Nu hoppas jag att jag kan få svar av de borgerliga reservanterna på varför ni inte vill att man skall ta hänsyn till återföringen också. Det ni gör med den här reservationen blir fullkomligt groteskt. Jag menar att man inte kan vara så maximalistisk gentemot en grupp i samhället att man ger den dubbla förmåner. Det är precis det ni är ute efter i detta läge, medan de gällande reglerna faktiskt är neutrala mellan löntagare och näringsidkare. Den enkla frågan vill jag ha ett svar på från de borgerliga.

Naturligtvis står jag bakom samtliga våra reservationer, men jag yrkar inte bifall till några ytterligare utöver dem som det redan har yrkats bifall till.

Anf. 141 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag skall bara kort hänvisa till det jag sade i mitt anförande. Det får du läsa i snabbprotokollet om du inte lyssnade på det.

Anf. 142 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag ställde faktiskt en konkret fråga: Varför vill ni bara att det skall vara andra regler i den ena riktningen, men i den andra riktningen skall de inte gälla? Ni vill alltså ge dem en extra förmån, som är helt oberättigad i detta sammanhang.

*Eftergift vid
återbetalning av
bostadsbidrag m.m.*

De andra frågorna vore jag också tacksam om jag fick svar på. Är det inte viktigt när man söker bidrag att man söker utifrån ett gemensamt inkomstbegrepp? Det är precis det som finns i gällande lagstiftning.

Förstår ni inte vad bokslutsdisposition är för någonting?

Jag frågar återigen Rigmor Ahlstedt: Hur kan man stå här och säga att det innebär likvidavsättningar? Det är ju en missuppfattning.

Hederlighet i politik innebär att man också förklarar sig.

Anf. 143 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag sade ordagrant i mitt anförande: Om näringsidkaren senare, nästa år t.ex., ändrar sig och tar ut pengarna som inkomst beskattas de naturligtvis.

Tack!

Anf. 144 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Ja, det är klart att de beskattas. De tas ju upp. Men ni skriver inte ett dugg om det i er reservation. Där är det bara ena vägen som ni tar hänsyn till det. I det andra läget tar ni inte hänsyn till det över huvud taget. Det är det som är ert hyckleri.

Anf. 145 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Med hänvisning till det senaste replikskiftet vill jag bara erinra om den fråga jag ställde till socialförsäkringsministern om information till företagare för ett par veckor sedan. I sitt svar lovade hon att det uppdraget ingår i det allmänna informationsuppdraget.

Fru talman! Den generella välfärden spelar en oerhört stor roll för att Sverige, om än vi har stora klyftor, är ett rättvisare samhälle än många andra. Men det är viktigt att det också i detta generella system finns komplement som riktas till de inkomsttagare som har de lägsta inkomsterna.

Då och då ifrågasätts bostadsbidraget för att det leder till höga marginaleffekter etc. Men jag vill vädja till kammaren att inte låta det goda få bli det bästas fiende. System som bostadsbidrag är väldigt viktiga för låginkomsttagare.

När vi i dag diskuterar effekterna av det system för bostadsbidrag som alla partier i den här kammaren var helt ense om, kan vi konstatera att det inte på alla punkter har slagit väl ut. Det är djupt olyckligt att 44 % av de hushåll som per definition har låga inkomster står i skuld till staten.

Vi är alla medskyldiga till det. När vi fattade det här beslutet i kammaren tyckte jag som tidigare ledamot i en länsbostadsnämnd att det var ett ganska förnuftigt beslut, eftersom de tidigare reglerna hade varit oerhört svåra när det gällde återkrav.

Men i dag finns det anledning att ifrågasätta om vi verkligen tänkte rätt på alla punkter. Därför är jag mycket glad för att utskottet med anledning av ett par socialdemokratiska motioner, varav en har rötter i Örebro län, och en centermotion gör ett tillkännagivande, där man markerar behovet av en ordentlig genomgång av träffsäkerheten i det nya systemet. Det vill jag tacka utskottet för.

Jag vill ge två praktiska exempel på att det är bekymmersamt.

Det första är två makar som är helt utan inkomst, helt beroende av socialbidrag. De har ett bostadsbidrag på 2 900 kr. Den 1 maj får mannen jobb. De anmäler. Bostadsbidraget går ned till 1 000 kr i månaden. Den 1 augusti får också hustrun jobb. De anmäler till kassan, och bostadsbidraget går ned till noll. Den familjen är nu skyldig svenska staten 15 000 kr. De vände sig till socialförvaltningen i Örebro län och sade: Ni är skyldiga oss 15 000 kr som vi skall betala till staten, för vi hade fått högre socialbidrag om vi inte haft det här bostadsbidraget. Självfallet kan de inte få det av socialtjänsten. Men jag tycker att exemplet visar att det kan finnas ett allvarligt systemfel i våra nya regler för bostadsbidrag.

Det andra exemplet gäller en ung jänta som nu tjänar ganska bra. Hon gick på studiemedel 1997. Hon ropade: Tjosan, vad bra! Jag får 640 kr tillbaka av staten.

Bostadsbidrag är inte primärt en utjämning av förmögenheter mellan olika hushåll, utan det är ett konsumtionsstöd till svaga hushåll. Det har funnits allvarliga kontrollproblem, och det är ett skäl till de förändringar vi har gjort. Vi har också tyckt att vi har gjort systemet rättvisare när vi avräknat mot en årsinkomst som inneburit en förändring.

Innan vi fattar ett snabbt beslut om att ändra, att som något parti säger göra halvårsavstämningar, som något annat parti säger omedelbart gå in och förändra, skall vi först veta att det kostar väldigt mycket pengar. Det handlar kanske om 500 miljoner–1 miljard att återgå till tidigare system. Det är inget av partierna i den här kammaren som har deklarerat att man har avsatt de pengarna.

Det finns också risk för att man gör nya fel om man går väldigt slarvigt fram. Därför tycker jag att det är oerhört värdefullt att en översyn kommer till stånd, som riksdagen nu beställer av regeringen. Och regeringen har startat ett utredningsarbete. Det är angeläget att man är mycket seriös och går djupt in på vad bostadsbidragets syfte är. Hur möter man människor med ett behov här och nu?

Om vi då kommer fram till att det under det tuffa besparingsarbetet har skett misstag, att vi har tänkt för snabbt i kammaren, då får vi dela ansvaret. Låt oss först göra analysen, och låt oss hoppas att det går fort. Det handlar om människor som har en svag och skör ekonomisk situation. Det handlar om en del av välfärdssystemet som är viktig för människor med små inkomster.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i bostadsutskottets betänkande.

Anf. 146 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Nu kommer vi på slutet in på väsentliga saker med tanke på vad som har hänt med bostadsbidragen under de senaste fem sex åren. Dagens betänkande handlar om en liten detalj i det som beslutades 1996.

Åren 1990–1991, när den stora skatteomläggningen ägde rum, var verkligheten sådan att i stort sett allt som gällde boendet momsbelades. Detta skulle kompenseras för de svaga grupperna, framför allt barnfamiljer och ensamstående, genom att bostadsbidragen skulle höjas. Under åren 1991–1993 med den borgerliga regeringen ökade bostadsbidragen avsevärt just som kompensation för skatteomläggningen.

I en besparingsiver sker en neddragning av bidragen utan att ta hänsyn till den kompensation som det hela handlade om. Familjeinkomsten

som bidragsgrund tas bort, och i stället tas individuella inkomstgränser fram. Dessutom har ytnormsbegränsningar införts, som gör att barnfamiljer och många som bor på landsbygden har drabbats av sämre bostadsbidrag än tidigare med ett par tusen kronor i månaden. Man har glömt utfästelsen om det dyra boendet. Boendet är fortfarande den dyraste biten för en barnfamilj. Mer än 30 % av inkomsterna går till hyran.

Kristdemokraterna har protesterat mot nedskärningen i de viktiga punkterna, dvs. bort med individuella inkomstgränser, bort med ytnormssystemet. Det är där som de stora pengarna ligger.

Jag försvarar inte den tredje biten som vi kristdemokrater var med om, dvs. att ha ett rättvist system mot fusk. Nu har vi sett hur tokigt och fel det hela kan slå. Vi har ändå pekat på några punkter, nämligen att åtminstone plocka bort avgifter och räntor för 1997 och framåt medan vi väntar på den välkomna översynen. Översynen måste hantera frågan om de individuella inkomstgränserna och ytnormsbegränsningarna och återställa bostadsbidragsnivån till en rimlig nivå. Av det skälet har kristdemokraterna under alla år anvisat ytterligare 1 miljard för att kompensera de grupper som har drabbats – inte bara av begränsningarna i samband med skatteomläggningen utan också av nedrustningen av bostadsbidragen som individuella inkomstgränser och ytnormssystemet har inneburit.

Anf. 147 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag tog upp frågan om träffsäkerheten med kammaren. Också den frågan handlar om stora pengar.

Ulf Björklund talar om kristdemokraternas insatser under perioden 1991–1994 för förstärkning av bostadsbidragen. Det var mycket som kristdemokraterna gjorde med hjälp av lånade pengar. Det är inte så märkligt att kammaren under fyra år har fått ägna sig åt mycket omfattande saneringsarbete. Det hade kanske varit bättre att genomföra reformer med pengar som verkligen fanns. Det är de svaga hushållen som har fått betala priset. Det är viktigt att komma ihåg även i den här debatten.

Anf. 148 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Det går inte att hur som helst springa ifrån utfästelser som gjordes på grund av de avsevärt ökade boendekostnaderna som skatteomläggningen 1990–1991 innebar. Det drabbar svaga grupper. Det har drabbat ensamstående och barnfamiljer. Det är då kammarens uppgift att rätta till det som blev fel.

Det är inte de svagaste grupperna som i första hand skall stå för alla besparingar och ta det stora ansvaret för en dålig ekonomi. Det är de grupperna vi skall rädda. Det är de grupperna vi skall undanta nu när systemet med avgränsningsperioden har blivit fel. Det är därför vi kristdemokrater föreslår att avgränsningssystemet skall ändras till två gånger per år – kanske fler. Då skulle även de som drabbas orättvist i fråga om eftergifterna få en lättnad. Det är det som politik och bostadsbidrag handlar om.

Anf. 149 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Låt oss återkomma till denna debatt när kammaren inte är i brådska. Än en gång, Ulf Björklund: Kanske vore det bättre om krist-

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

BoU9 Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag m.m.

Mom. 1 (skälen för eftergift)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

241 för utskottet

37 för res. 1

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 63 m, 33 kd, 14 c, 11 fp, 13 mp

För res. 1: 36 v, 1 fp

Frånvarande: 24 s, 19 m, 7 v, 9 kd, 4 c, 5 fp, 3 mp

Harald Nordlund (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Berit Jóhannesson (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Mom. 5 (avgift och ränta)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

158 för utskottet

128 för res. 2

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 37 v, 13 mp

För res. 2: 68 m, 33 kd, 15 c, 12 fp

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 8 (avstämning)

1. utskottet

2. res. 3 (kd, fp)

Votering:

241 för utskottet

45 för res. 3

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 68 m, 37 v, 15 c, 13 mp
För res. 3: 33 kd, 12 fp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 15 (inkomstbegreppet för egenföretagare)

1. utskottet
2. res. 8 (m, kd, c, fp)

Votering:

158 för utskottet

126 för res. 8

1 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 37 v, 13 mp

För res. 8: 67 m, 33 kd, 14 c, 12 fp

Avstod: 1 c

Frånvarande: 23 s, 15 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

9 § Beslut om utskottsberäkningen som slutdebatterats den 28 april

LU19 Ändringar i trafikskadelagen

Mom. 1 (jämkning vid skada på motorfordon m.m.)

1. utskottet
2. res. (v, m, kd)

Votering:

146 för utskottet

136 för res.

1 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 1 m, 15 c, 11 fp, 12 mp

För res.: 65 m, 37 v, 33 kd, 1 fp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 24 s, 16 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 2-3

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU20 God man och förvaltare

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU6 Museifrågor m.m.

Mom. 1 (myndighetsstrukturen på museiområdet)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

218 för utskottet

68 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 37 v, 33 kd, 15 c, 12 fp, 13 mp

För res. 1: 68 m

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 5 (Bildens och ungdomens hus i Sundsvall)

1. utskottet

2. res. 2 (mp, c)

Votering:

257 för utskottet

29 för res. 2

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 68 m, 37 v, 33 kd, 11 fp

För res. 2: 15 c, 1 fp, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 10 (gratis inträde på museer för barn och studerande)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

249 för utskottet

37 för res. 5

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 68 m, 33 kd, 15 c, 12 fp, 13 mp

För res. 5: 37 v

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 18 (statens helhetsansvar för att säkerställa estetiska och andra kvaliteter vid upphandling)

1. utskottet

2. res. 7 (mp)

Votering:

273 för utskottet

13 för res. 7

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 68 m, 37 v, 33 kd, 15 c, 12 fp
För res. 7: 13 mp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 19 (estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar)

1. utskottet
2. res. 8 (mp, c)

Votering:

258 för utskottet

28 för res. 8

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 68 m, 37 v, 33 kd, 12 fp

För res. 8: 15 c, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU8 Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter

Återförvisningsyrkande (kd)

För bifall räckte att en tredjedel av de röstande anslöt sig till detta.

Talmannen konstaterade att minst en tredjedel av de röstande hade bifallit återförvisningsyrkandet.

Kammaren hade således med acklamation bifallit återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

KrU9 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Mom. 1 (kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

218 för utskottet

68 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 37 v, 33 kd, 15 c, 12 fp, 13 mp

För res. 1: 68 m

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 4 (singelföretag)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

273 för utskottet

13 för res. 4

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 68 m, 37 v, 33 kd, 15 c, 12 fp
För res. 4: 13 mp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 8 (rådgivningscentrum för dansare)

1. utskottet
2. res. 7 (m, fp)

Votering:

262 för utskottet
24 för res. 7

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 56 m, 37 v, 33 kd, 15 c, 13 mp
För res. 7: 12 m, 12 fp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 9 (dansares vidareutbildning och omskolning)

1. utskottet
2. res. 8 (kd)

Votering:

253 för utskottet
33 för res. 8

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 68 m, 37 v, 15 c, 12 fp, 13 mp
För res.: 33 kd
Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 11 (amatörkultur)

1. utskottet
2. res. 9 (v)

Votering:

249 för utskottet
37 för res. 9

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 68 m, 33 kd, 15 c, 12 fp, 13 mp
För res. 9: 37 v
Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 v, 9 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU10 Folkbildning

Mom. 1 (folkbildningens betydelse för den lokala demokratin)

1. utskottet

2. res. 1 (kd)

Votering:

250 för utskottet

33 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 67 m, 37 v, 15 c, 10 fp, 13 mp

För res. 1: 32 kd, 1 fp

Frånvarande: 23 s, 15 m, 6 v, 10 kd, 3 c, 6 fp, 3 mp

Mom. 3 (folkbildningens integritet)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

Votering:

232 för utskottet

50 för res. 3

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 66 m, 33 kd, 14 c, 11 fp

För res. 3: 37 v, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 16 m, 6 v, 9 kd, 4 c, 6 fp, 3 mp

Mom. 8 (viss musikutbildning vid folkhögskolor)

1. utskottet

2. res. 6 (kd, m, c, mp)

Votering:

156 för utskottet

127 för res. 6

1 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 37 v, 11 fp, 1 mp

För res. 6: 67 m, 33 kd, 14 c, 1 fp, 12 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 23 s, 15 m, 6 v, 9 kd, 4 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UbU8 Studiesociala frågor

Mom. 7 (studiesocial utredning m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (kd)

3. res. 2 (c)

Förberedande votering:

39 för res. 1

15 för res. 2

228 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

233 för utskottet

33 för res. 1

15 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 67 m, 36 v, 11 fp, 12 mp

För res. 1: 33 kd

Avstod: 14 c, 1 fp

Frånvarande: 24 s, 15 m, 7 v, 9 kd, 4 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 8 (utbildningskonto)

1. utskottet

2. res. 3 (fp)

Votering:

269 för utskottet

12 för res. 3

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 66 m, 37 v, 33 kd, 14 c, 12 mp

För res. 3: 12 fp

Frånvarande: 24 s, 16 m, 6 v, 9 kd, 4 c, 5 fp, 4 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Beslut om uppskjuten votering

Kammaren beslutade på förslag av talmannen att återstående ärenden på dagens föredragningslista fick avgöras i ett sammanhang vid arbetsplenum onsdagen den 5 maj.

Anf. 150 HANS STENBERG (s):

Fru talman! I det här betänkandet behandlas inte mindre än 82 motionsyrkanden om olika transportpolitiska frågor. Som vanligt när vi diskuterar transportpolitik föreslår de borgerliga partierna med Moderaterna i spetsen en rad åtgärder för att avreglera och privatisera så gott som all statlig verksamhet på området. Jag upphör väl aldrig att förvånas över hur blint man från den borgerliga sidan tror att man kan lösa alla problem med så enkla medel.

I går kväll innan debatten avbröts lyssnade jag på Lars Björkmans och Kenth Skårviks inlägg. Då blev jag också lite förvånad måste jag säga – kanske inte så mycket över vad de sade som över att de kunde säga det utan att rodna. Framför allt Björkman, men också Skårvik, drog långa drapor där de ondgjorde sig över dålig vägstandard och alltför små investeringar på väg- och järnvägsområdet. Båda ville göra sken av att om deras partier haft mer att säga till om hade vi haft betydligt större resurser på infrastrukturområdet.

Jag måste fråga både Lars Björkman och Kenth Skårvik, fast jag ser inte Kenth här i salen i dag så jag får väl nöja mig med att rikta mig till Björkman: Menar ni på fullt allvar att det svenska väg- och järnvägsnätet på bara några månader har fallit samman och förvandlats från ett väl fungerande system till något som är i totalt sönderfall? Menar ni verkligen att det skulle ha skett bara på några månader?

I alla fall är det väl uppenbart att både Björkman och Skårvik har drabbats av total minneskollaps. För att hjälpa dem att minnas lite bättre skall jag redogöra för deras egna budgetförslag från i höstas. Då föreslog nämligen Moderaterna 662 miljoner kronor mindre till kommunikationsområdet, i och för sig lite mer på vägarna men totalt sett för området 662 miljoner kronor mindre, jämfört med regeringens förslag. Folkpartiet drog till med en besparing på hela 2,9 miljarder kronor.

Än värre blir det faktiskt om man går tillbaka ännu ett år i tiden, till när utskottet behandlade 1997 års vårproposition. Då ville Moderaterna spara hela 3,9 miljarder på kommunikationsområdet medan Folkpartiet då nöjde sig med 3,3 miljarder för 1999.

Om man tittar på de olika partiernas budgetförslag under hela 90-talet är det faktiskt genomgående så, möjligen med något enstaka undantag, att Folkpartiet och Moderaterna har velat anslå mindre pengar till kommunikationsområdet än vi socialdemokrater.

Visst kan man tycka att vi har för dålig standard på vårt väg- och järnvägsnät. Vi kan nog vara överens om att det finns stora investeringsbehov. Men det skulle faktiskt ha sett betydligt sämre ut om Moderaterna och Folkpartiet hade fått igenom sina budgetförslag under senare år.

Naturligtvis skulle jag som trafikpolitiker vilja ha mer pengar att satsa på både vägar och järnvägar. Det är självklart. Men vi lever ju i en ekonomisk verklighet där satsningar på vägar och järnvägar ständigt måste vägas mot andra angelägna områden. När nu samhällsekonomin förbättras under kommande år frigörs ju nya resurser också till infrastrukturområdet.

Dessutom vill jag slå fast att vi skall vara öppna även för andra finansieringsformer och våga pröva nya vägar. Hittills har vi i Sverige med

några, ytterst få, undantag valt att direktfinansiera investeringarna över statsbudgeten. I en del andra länder har man provat andra finansieringsformer med ibland ganska goda resultat. Det kanske mest intressanta exemplet är det engelska PPP-systemet, som Lars Björkman också berörde i går kväll. Där uppdrar man åt privata konsortier att bygga och sköta vägen under en viss tid. Konsortierna ersätts sedan efter den trafikvolym och den service som upprätthålls.

Det finns flera fördelar med PPP-systemet. Bl.a. innebär det att belastningen på statsbudgeten jämnas ut när utgifterna sprids över projektets hela kontraktstid. Det finns också ett direkt samband mellan den avgift som erläggs och den service som tillhandahålls. Ett sammanhållet ansvar för projektering, byggande, underhåll och drift ger möjlighet för ett effektivt utnyttjande av resurser och kan göra att man får en över tiden optimal standard.

Men det finns naturligtvis också nackdelar med systemet. Den största är kanske att man med det här låser upp en stor del av de framtida väganlagen för betalningar till konsortierna. Det kan också bli kostsamt att bygga upp en driftsorganisation för ett så begränsat projekt som det ändå blir när man genomför ett PPP-projekt. Normalt krävs det att man sammanför det här med ett större område när det gäller drift och underhåll för att erhålla en effektiv verksamhet. Då kan det bli lite knepigt. Då kan man komma i kollision med den ordinarie upphandlingen av drift och underhåll på vägnätet.

I Finland har man ju provat det här systemet i samband med utbyggnaden av Riksväg 4 mellan Järvenpää och Lahti. Det innebar att den kompletta motorvägen Helsingfors-Lahti kunde öppnas minst fem år tidigare än beräknat. Produktionen av väghållning på den utbyggda motorvägen beräknas under 15 år, om man räknar från byggstart till koncessionsperiodens slut, bli ca 13 % billigare än om man hade använt en konventionell anslagslösning. Till det kommer också den samhällsekonomiska vinsten av tidigareläggning av projektet. Det gör naturligtvis att det blir intressant att se på det hela.

Både Statskontoret och Vägverket har studerat PPP-modellen. Om man läser deras rapporter tyder mycket på att det här är ett upplägg som det också skulle vara intressant att pröva här i Sverige. Vi menar att det nu skulle vara oerhört intressant att pröva PPP-finansiering på några projekt även här i Sverige så fort det pågående beredningsarbetet i Regeringskansliet är avslutat.

Fru talman! Om vi är överens över partigränserna när det gäller att pröva PPP-finansiering är vi inte alls överens när det gäller Moderaternas förslag om att omvandla Vägverket till ett affärsverk med sin finansiering direkt kopplad till vägtrafiken. Vi har starka principiella invändningar mot en sådan lösning.

Sedan är det ju faktiskt när man läser Moderaternas motion lite svårt att få grepp om vad Moderaterna egentligen menar. Å ena sidan skriver man i motionen: "Investeringar i infrastruktur bör i princip endast genomföras om de är lönsamma". Å andra sidan skriver man att för det lågtrafikerade vägnätet krävs dock särskild regionalpolitisk hänsyn. Då vill jag passa på att fråga Lars Björkman vad man egentligen menar. Skall man koncentrera insatserna dit där trafiken är som intensivast eller

skall man ta regionalpolitisk hänsyn? Det vore bra att få ett svar på den frågan.

Fru talman! En annan fråga som diskuterats mycket under senare år, både i Sverige och i många andra länder, är olika former av vägavgifter i tätorterna. Utredningen *Miljöstyrande vägavgifter i tätort* är nu ute på remiss.

En utgångspunkt för en lagstiftning om miljöstyrande vägavgifter är att ett införande av ett sådant avgiftssystem skall ske på initiativ av berörda kommuner. Det måste vara kommunen som beslutar om införandet av miljöstyrande vägavgifter. Det måste också vara kommunernas ansvar att utforma och förändra avgiftssystemet inom de ramar som lagen ställer upp. Vägavgifter kan då användas som en miljöstyrande faktor för att påverka trafiken.

Ett krav som kan ställas på ett system för miljöstyrande vägavgifter är att systemet måste vara lätt för trafikanterna att förstå och använda och att det naturligtvis skall innebära rimliga kostnader för trafikanterna. Dessutom måste det självklart uppfylla erforderliga krav på trafiksäkerhet, rättvisa och personlig integritet.

Om man läser utredningen kan man konstatera att ett sådant system kan förväntas medföra påtagligt positiva effekter på trängseln och därmed även på luftföroreningarna i tätorterna.

Det finns flera motioner på det här området som stämmer väl överens med utredningens förslag. Men vi menar att man ändå bör avvakta remissarbetet och regeringens beredning innan riksdagen fattar beslut om införande av ett sådant system.

Fru talman! Jag vill också nämna några ord om järnvägen som måste ges förutsättningar att spela en central roll som ett effektivt, miljövänligt och energisnålt transportmedel. Förutsättningarna att i Sverige bedriva lönsam interregional persontrafik på järnväg är tyvärr faktiskt ganska begränsade beroende på att befolkningstätheten är liten och att det är relativt långa avstånd mellan våra tätorter. Det finns också en risk för att en järnvägsmarknad med alltför många operatörer kan försämra järnvägstrafikens ekonomi och i och med det försämra järnvägens konkurrenskraft gentemot andra transportslag. Därför menar vi socialdemokrater att SJ även i fortsättningen bör få behålla sin särställning när det gäller trafikeringsrätten för den interregionala persontrafiken.

När det gäller motionsförslaget om att införa ett auktionssystem för att fördela bankapacitet mellan olika tågföretag har vi en helt annan uppfattning än motionärerna. Ett sådant system skulle innebära kraftigt ökade administrativa kostnader. Det finns också en risk för försämrad marknadssituation genom att större trafikföretag lätt skulle få en dominerande ställning.

Vi har ju nyligen sänkt banavgifterna för att främja en ökad järnvägstrafik och skapa mer likvärdiga konkurrensvillkor mellan olika transportslag. Om man inför ett sådant system skulle det kunna innebära att man försämrar järnvägens konkurrenskraft. Då är risken stor att ännu mer gods förs ut från järnvägen och ut på vägarna.

Fru talman! Inom ramen för affärsverksformen har SJ faktiskt fått en rad unika beslutsbefogenheter. SJ har ett klart ekonomiskt ansvar och en betydande grad av handlingsfrihet både beträffande ekonomiska och organisatoriska frågor. Utan hinder av den gällande organisationsformen

har betydande strukturförändringar genomförts inom SJ i syfte att effektivisera och kundanpassa trafikutbudet.

En förutsättning för att statlig verksamhet skall kunna drivas i aktiebolagsform är att man har en långsiktigt hållbar ekonomi. Alla som är insatta i frågan vet att SJ:s ekonomi i dagsläget inte är särskilt stark. Soliditeten ligger på omkring 10 % jämfört med 30 % som vi har satt upp som mål.

Därför finns det som vi ser det inte något starkt behov av att bolagisera SJ. Det finns inte heller de rätta ekonomiska förutsättningarna inom företaget just nu. Vi säger därför nej till förslagen om bolagisering av SJ.

Inte heller när det gäller Vägverket ser vi några fördelar med att bolagisera och privatisera verksamheten som de borgerliga partierna föreslår.

Verksamheten inom Vägverket är numera helt konkurrensutsatt, och Vägverket Produktion fyller en viktig uppgift genom att bidra till att skapa en större konkurrens på anläggningsmarknaden.

Fru talman! Jag vill nämna några ord om den långväga busstrafiken, som också var uppe i debatten i går. Det enda kvarstående inslaget av reglering för den långväga busstrafiken är en prövning av om den långväga busstrafiken kan leda till problem för trafikhuvudmännens lokala och regionala buss- och tågtrafik.

Det finns mycket goda motiv för att behålla den regleringen. I annat fall finns det en uppenbar risk för att konkurrens på de lönsamma sträckorna och avgångstiderna skulle öka trafikhuvudmännens underskott och därmed också öka behovet av skattesubventioner till kollektivtrafiken från kommuner och landsting. Jag vill nog påstå att både kommuner och landsting har alldeles tillräckligt med utgifter utan att vi härifrån behöver belasta dem med ytterligare utgifter.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till hemställan i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 151 LARS BJÖRKMAN (m) replik:

Fru talman! Hans Stenberg har använt sin talartid till att angripa oss moderater, uppenbarligen i syfte att slippa svara på de frågor som bl.a. jag ställde i går. Hans Stenberg har ytterligare tid efter denna replik. Jag utgår därför ifrån att han uppfattade frågorna, att han är beredd att svara på dem och ange hur han upplever att situationen är på det svenska vägnätet samt ange vilka åtgärder ni tänker vidta.

När Hans Stenberg slår vakt om de monopolföretag som finns och inte ens kan tänka tanken att bilda bolag blir man inte särskilt överraskad, eftersom det är en traditionell planekonomi som Socialdemokraterna i dag bedriver. Och med de tillväxtfientliga vänner Socialdemokraterna har i sina stödpartier så har vi kanske inte särskilt mycket att hoppas på innan det blir ändring i det gemensamma arbete som bedrivs.

Men vi har ändå sett bevis på att det finns spänst i dessa företag och att de själva i stor utsträckning vill gå ut på marknaden för att kunna öka sin flexibilitet och kunna medverka till att hitta nya trafiklösningar i nya bolagsformer i stället för att vara starkt knutna till regeringen och statsmakten.

När Hans Stenberg försöker att slå undan benen för vår argumentering genom att säga att vi saknar pengar i våra budgetalternativ använder han sig av en räknekonst som jag inte är säker på att jag förstod. Men

syftet var ju ganska tydligt, nämligen att misstänkliggöra att vi saknar pengar. Låt mig bara konstatera, Hans Stenberg, att vi har 435 miljoner kronor mer i vårt budgetförslag när det gäller vägsanlag, och de tänker vi använda för att förbättra de dåliga vägar som vi får in så många klagomål på.

Anf. 152 HANS STENBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tror att Lars Björkman begriper dessa exempel om han vill, men viljan saknas nog. Jag ställde en fråga till Lars Björkman tidigare om han ansåg att vägnätet hade försämrats så kraftigt under några månader. När vi behandlade vårpropositionen för bara ett år sedan hade Moderaterna nästan 1,5 miljarder kronor mindre till infrastrukturen. Om man går tillbaka ytterligare ett år tror jag att det var 3,9 miljarder kronor mindre.

Visst ser vägarna dåliga ut, och visst behövs det resurser till dem, men detta är ingenting som har uppstått i år utan det har uppstått under en lång följd av år. Det är ett oerhört yrvaket uppträdande från Moderaterna att först år efter år hävda att det behövs mindre pengar till detta område och sedan helt plötsligt vända på klacken och anslå några hundra miljoner mer ett år och sedan hävda att de därmed skulle ha löst alla problem.

Jag påstår nog att vi har tillräckligt med pengar för att ha en hyfsad drift och ett hyfsat underhåll av vårt vägnät i dag. Det har vi tillräckliga anslag för. Däremot skulle jag också önska att vi hade mer pengar till investeringar i och rekonstruktion av dåliga vägar.

Jag tycker att Lars Björkman skall svara på den fråga jag ställde: Vad menar moderaterna när de säger – ni har några hundra miljoner mer i år – att investeringar i infrastruktur i princip endast bör genomföras om de är lönsamma. Innebär det att alla investeringar skall göras i storstadsområdena? Svara på den frågan, Lars Björkman!

Anf. 153 LARS BJÖRKMAN (m) replik:

Fru talman! Vår prioritering att i regionalpolitiskt syfte satsa på det enskilda vägnätet har vi tyvärr inte lyckats genomföra, men jag är övertygad om att det mottas med positiva anslag till skillnad från den relativt snåla budget som har anvisats av framför allt regeringspartierna. När vi sedan talar om lönsamma trafikdelar i jämförelse med andra trafikslag tycker vi självklart att om det visar sig att vägtrafik är ett bättre alternativ än att satsa motsvarande summor i regionen på tågtrafik är det lönsamt att satsa på vägtrafiken. Konstigare än så är det inte, Hans Stenberg.

Nu sägs det i varje fall att anslagen uppenbarligen är för små. Vägar är för dåliga. Varför inte då, Hans Stenberg, fullt ut säga att ni borde vara beredda att satsa mer pengar från regeringspartiernas sida? Så kunde ni åtminstone ge bilden av att det finns en vilja att göra någonting åt de alldeles påtagliga brister som inte ens Hans Stenberg i sin region kan skydda sig från att upptäcka. Om inte annat så borde hans väljare påminna honom om det. Jag blir i varje fall påmind hemma i min region.

Hans Stenberg fortsätter att dribbla med våra budgetalternativ. Låt mig bara säga att vi vill behålla banavgifterna, och det ger oss i runda tal drygt 700 miljoner kronor som vi kan använda till att finansiera bl.a. vägprojekt på de platser i landet där de bäst behövs. När vi talar om att vi

vill ompröva och konkurrensutsätta den olönsamma trafiken på det interregionala järnvägsnätet avvisar socialdemokraterna den besparingspotentialen. Det är så det tillgår, Hans Stenberg. Läger man fram konkreta förslag på besparingar får man pengar till att förbättra vägarna.

Prot. 1998/99:88
29 april

Transportpolitik

Anf. 154 HANS STENBERG (s) replik:

Fru talman! Lars Björkman försöker smita från frågan. Jag ställde frågan när jag läste er motion där ni skriver: Investeringar i infrastruktur bör i princip endast genomföras om de är lönsamma. Då handlar det inte bara om avvägningen mellan väg- och järnvägsinvesteringar. När man läser moderaternas budgetalternativ och ser att ni anslår betydligt mindre pengar till järnvägen och mindre pengar till köp av olönsam trafik ser man lite grann vad det handlar om. Men samtidigt säger ni att man skall göra investeringarna där de är lönsamma. Det innebär att människor i glesbygd och på andra håll där det inte är så mycket trafik inte skall få några väginvesteringar. Är det så Lars Björkman menar?

Det skulle vara intressant att få ett ordentligt svar på frågan. Det håller inte att prata om det enskilda vägnätet. Alla människor i det här landet är beroende av ett fungerande statligt vägnät, där det regionala vägnätet är oerhört betydelsefullt.

Man kan konstatera när det gäller järnvägssidan att moderaterna har en syn på järnvägen som är nästintill antik, som jag ser det. Man föreslår ständigt neddragningar av järnvägsinvesteringarna. Det innebär att vi får mer gods på landsväg med moderaternas politik.

Anf. 155 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Det är två frågor som jag vill ta upp med Hans Stenberg. Vi har en reservation som behandlar frågan om miljöavgifter. Hans Stenberg talar positivt om miljöavgifterna men vill ändå inte riktigt komma till skott. Det är därför vi har reserverat oss i betänkandet. Det som är ett av dilemman i politiken är att det tar så lång tid, det är så segt. Allmänheten tycker att det inte händer någonting även om politiker faktiskt är rätt överens om saker. Vi förefaller att vara ganska överens om att miljöavgifterna är bra. En utredning har kommit. Det är egentligen bara att fatta ett beslut här i riksdagen om vi är överens om att det är bra. Varför vänta? Vi vet att det här ger oss möjligheter att låta bilismen i storstäderna betala sina samhällsekonomiska kostnader. Det minskar trycket i storstäderna och ökar framkomligheten för nyttotrafiken. Man har mycket goda erfarenheter i Singapore. Varför vänta, Hans Stenberg?

Den andra saken som jag skulle vilja ta upp med Hans Stenberg men som han inte berörde i sitt anförande är: Hur kan regeringen mena allvar med att vi skall ha ett långsiktigt hållbart transportsystem när den nu aviserar skatter på biodrivmedel i vårbudgeten? Det är alldeles fel signal till aktörerna på marknaden att säga att vi, utöver att det redan är höga skatter på bensin och diesel, också skall beskatta biodrivmedel. Vi borde vara överens om att detta snarast möjligt skall introduceras på marknaden. Hur kan man då avisera skatt på biodrivmedel?

Anf. 156 HANS STENBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller miljöavgifterna har jag en ganska enkel förklaring till varför vi inte vill genomföra det just nu. Vi har haft en

utredning. Utredningen är ute på remiss. Vi har ett system i Sverige som bygger på att vi tänker igenom frågor ordentligt innan vi fattar beslut. Visst kan man tycka att det går för sakta. Men det är ändå rimligt att remissinstanserna får säga sitt och att regeringen får lägga fram sitt förslag. Sedan är det en annan sak att även om vi fattar ett sådant beslut i riksdagen tror jag inte att vi har några fungerande miljöstyrande vägavgifter i tätorterna för den skull. Det här är en process som skall skötas ute i kommunerna. Tyvärr tror jag att det kommer att dröja en tid innan man har kommit fram så långt i den processen i kommunerna.

När det gäller skatten på biobränslen känns det lite knepigt att ha en skattedebatt här om en proposition som nyss har framlagts och som skall behandlas senare. Rent principiellt är det en fördel om man kan hålla skatterna borta från biobränslena därför att vi vill ha en övergång till mer bränsleanvändning i vägtrafiken. Sedan har jag förstått att det handlar om en ganska öppen skrivning i vårbudgeten. Det handlar inte om att det skall införas en skatt, men man lovar inte skattebefrielse mer än fram till ett visst årtal.

Anf. 157 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag noterar formuleringarna, Hans Stenberg. Det var välkommet att höra att det är en fördel att hålla skatterna borta från biodrivmedel. Jag hoppas att det får genomslag i det parti som Hans Stenberg representerar. Det råder inget tvivel om att det är en väldigt olycklig signal till aktörerna på marknaden när regeringen med stödpartierna Miljöpartiet och Vänsterpartiet nu aviserar och signalerar att det kan komma skatt på biodrivmedel år 2004. Det borde i stället ha talats om att vi skall hålla skatterna borta. Det hade varit en bättre signal att skriva in ett sådant besked.

När det gäller miljöavgifterna tror jag att det är väldigt viktigt i politiken att vi är tydliga och ändå så snabba som det någonsin går. Vi har alldeles tillräckligt underlag här i riksdagen för att kunna säga till alla kommuner, för de behöver också förberedelsetid, att vi är inriktade på att öppna möjligheten för miljöavgifter i kommunerna. Jag är övertygad om att man här i Stockholm snabbt skulle komma i gång med en diskussion om att faktiskt införa dessa, kanske också i Göteborg och Malmö där det kan vara aktuellt.

Jag beklagar att vi inte redan nu kunnat bli ense om att säga okej till miljöavgifter. Jag är alldeles övertygad om att det är en metod som kommer.

Anf. 158 HANS STENBERG (s) replik:

Fru talman! Jag är också övertygad, Sven Bergström, om att miljöavgifter kommer, men tyvärr tror jag att det kommer att ta lite tid. Jag tror inte att det är något bekymmer i kommunerna att vi inte hastar fram det beslutet. Jag tror att det klokaste vi kan göra är att låta remissen ha sin gång. Diskussionen pågår för fullt politiskt i alla fall i vissa kommuner. Det kommer förhoppningsvis en proposition ganska snart när remissarbetet är avslutat.

Anf. 159 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Till Hans Stenberg vill jag säga att det är bra att det finns en stor uppslutning i de flesta partier kring att det skulle behövas mera pengar till vägarna, eftersom behovet är stort.

Hans Stenberg sade att det är en hygglig situation, men jag tror att det är en stor överdrift. Vi skulle behöva en hel del nya vägbyggen.

Sedan ondgör sig Hans Stenberg över att vi från Folkpartiet har den synpunkten att det skulle kunna ha anslagits mera pengar till infrastrukturen med en annan politik. Visst skulle det kunna ha varit så. Detta är kommunicerande kär!

Den nuvarande regeringen har misskött arbetsmarknadspolitiken, och det gör att utgifterna för denna är oerhört stora. Om dessa kunde reduceras med några procent skulle det frigöra miljarder. Detta är en oerhört viktig fråga.

Hans Stenberg talade om minneskollaps. Det är starka ord, men det är möjligt att han avser det som socialdemokraterna sade före hösten 1994 då de föreslog nästintill dubbelt så mycket pengar till infrastruktur som kvickt försvann när de kom i regeringsställning. Därför tror jag att vi kan se lite olika på hur mycket pengar som det är möjligt att satsa här, men det grundläggande är att vi får fart på samhällsekonomin. Då handlar det om näringspolitik och en rad andra saker. Den har försumrats under senare år, och det gör att det är väldigt ont om pengar.

Anf. 160 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Det är ju märkligt att ett parti strax före jul hävdade här i kammaren att vi hade så onödigt mycket pengar till infrastrukturområdet att man ville skära ned med 2,9 miljarder, när man i april hävdar att det är alldeles för lite pengar. Det får väl vara någon ordning på hur man för debatten.

Det är lätt att vara populistisk när man befinner sig i oppositionsställning, men det här slog nog alla rekord.

Anf. 161 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Det är möjligt att Hans Stenberg vill karakterisera det som populism när anslagen åker upp och ned, men vi har ju inte lyckats att överträffa den socialdemokratiska budgivningen, om vi ser över decenniet.

Sedan kan jag glädja Hans Stenberg med att vi under förmiddagen har presenterat ett förslag när det gäller väganlagen som ligger i nivå med regeringens budgetförslag. Det innebär att vi kan föra bort stridsfrågan om anslagsnivåer.

Behoven på vägtrafikens område är så stora och angelägna att vi skulle behöva en samhällsekonomi som tillät mer av både underhåll och nybyggnad.

Men, som sagt, jag tror att vi kan se tiden an som en ljusnande framtid. Det är vår, och det föder förhoppningar också på transportområdet.

Anf. 162 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Vi är helt överens om att det behövs mer pengar till detta område.

Som jag tidigare sade finns det tillräckligt med pengar för att man skall kunna underhålla vägnätet i dag, om man koncentrerar resurserna dit. Men det behövs ytterligare medel för att bygga nya, bygga om och rekonstruera vägar.

Precis som Elver Jonsson säger måste man ha en samhällsekonomi som tillåter detta, och det får man inte om man inte ser till att ha ordning och reda på finanserna. Är det någonting som vi socialdemokrater är oerhört noga med så är det att se till att det är ordning och reda i statens finanser.

Under fem år har vi nu sanerat statsbudgeten. Vi har gått från enorma underskott till ett visst överskott i budgeten. Vi tänker inte slarva bort det genom att höja anslagen till höger och vänster för olika angelägna områden. Visst, vi vill att anslagen skall öka, men det måste ske i den takt som samhällsekonomin tillåter.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 5 maj.)

11 § Trafiksäkerhet m.m.

Föredrogs
Trafikutskottets betänkande 1998/99:TU9
Trafiksäkerhet m.m.

Anf. 163 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! I dag skall riksdagen behandla trafikutskottets betänkande TU9 om trafiksäkerhet.

Utskottet är oroligt över att den positiva utvecklingen med ett kontinuerligt sjunkande antal dödade och skadade i vägtrafiken under åren 1993–1996 har brutits.

Just därför är det extra viktigt och roligt att få stå här i talarstolen och berätta att ett helt enig utskott återigen ställer upp för riksdagens beslut, att nollvisionen gäller. Vi i riksdagen företräder en enig linje om synen på trafiksäkerheten i landet.

Jag vill tacka alla i utskottet för ett mycket bra arbete och också säga att det är detta som alla utanför riksdagen förväntar sig av oss, att vi skall lösa konkreta problem också om det krävs kompromisser. Efter den här debatten kan ingen tveka när vi säger att riksdagens beslut om noll dödade och allvarligt skadade gäller, och att det är en prioriterad fråga för Sveriges riksdag.

Vad är det då som vi har kommit överens om?

Utskottet förutsätter att regeringen snarast för riksdagen redovisar sina ställningstaganden i fråga om trafiksäkerhetsarbetets fortsatta inriktning.

Utskottet vill att riksdagen skall göra ett tillkännagivande till regeringen om att det behövs en vägtrafikinspektion som kan utreda olyckor i ett helhetsperspektiv. Det finns sådana redan i dag inom flyget, sjöfarten och järnvägen. I dag är det Vägverket som utreder, och det är inte bra att utreda sig själv.

I betänkandet påpekar utskottet också att en ökad andel kollektivtrafik kan bidra till att öka trafiksäkerheten och förverkliga nollvisionen.

Utskottet har dessutom noterat att risken för trafikolyckor skiljer sig mellan olika befolkningsgrupper och generationer. Enligt studier av VTI går kvinnor mer och åker buss mer än män, vilket gör att de har en lägre risknivå – utom när det gäller kvinnor över 65 år. Många fler män än kvinnor dödas och skadas i trafiken. Trafiksäkerhet är alltså en könsfråga.

Det har inte varit lätt att få fram statistik efter kön. Därför har utskottet sagt att man förutsätter att statistiken i fortsättningen, så långt det är möjligt, blir könsuppdelad.

Under beredningen av ärendet har utskottet bl.a. anordnat en hearing där det framkom att just beteendet i trafiken och synen på den egna friheten är avgörande vid ett mycket stort antal olyckor.

Alltför många kör utan bilbälte, håller inte hastighetsbegränsningarna eller kör onyktra eller under påverkan av droger.

Vi måste fortsätta diskussionen i Sverige. Det är inte en rättighet att utsätta andra människor för en olycksrisk eller fara, bara för att man själv inte tycker att riksdagens och samhällets normer skall gälla.

Det stora flertalet förare är skötsamma och följer reglerna, men inte alla. Det handlar om etik och moral i trafiken.

Vi kan aldrig helt bygga bort problemen. Vi skall göra det till en del, men den största andelen olyckor orsakas av personer som bryter mot de regler som vi redan har i dag.

Utskottet är mycket nöjt med att vi fr.o.m. den 1 december 1999 får en lag om obligatoriska vinterdäck. Det är resultatet efter de otäcka olyckorna som har skett främst under den senaste vintern.

I betänkandet behandlas 33 motionsyrkanden om trafiksäkerhet m.m. från den allmänna motionstiden hösten 1998. Samtliga motionsyrkanden avstyrks. Många förslag är bra, men de är oftast redan med i det pågående beredningsarbetet.

Fru talman! Dagens debatt är en manifestation för nollvisionen. Av respekt för kamraterna i ett enigt utskott och för riksdagen kommer jag inte att ta några repliker, utan jag kommer att sitta och lyssna till vad andra har för förslag till lösningar som vi sedan i utskottet gemensamt kan arbeta vidare med.

Krokodilen stänger gapet, lyssnar och öppnar öronen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i trafikutskottets betänkande TU9 och avslag på motionerna.

Jag vill önska en trevlig valborgsmässoafton och första maj.

I detta anförande instämde Mikael Johansson (mp).

Anf. 164 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Det kan kanske tyckas onödigt att begära talartid då vi är eniga i utskottet. Men jag tycker, precis som Inger Segelström, att trafiksäkerhetsfrågorna är så oerhört betydelsefulla – ja, så väsentliga att de faktiskt kan vara en av våra största och viktigaste folkhälsofrågor – att vi skall ge dem plats här i kammarens debatt. Vi alla vill ju behålla hälsan och vara friska, och trafikolyckor är ett av de största hoten.

Dessutom är trafiksäkerhet ett område som alla har synpunkter på. Det kanske inte så ofta finns kompetens och kunskap om hur vi skall lösa frågorna, men det lönar sig att diskutera trafiksäkerhet.

Nu skall ni inte tro att detta anförande kommer att handla om att minska eller hindra trafik, tvärtom. Vi anser att fler och mer kommunikationer är avgörande för Sveriges konkurrenskraft. Det kan sedan gälla bilar, cyklar, tåg eller flygplan.

Det var i oktober 1997 som riksdagen godkände propositionen om nollvisionen och det trafiksäkra samhället, där det långsiktiga målet var att ingen skulle dödas eller allvarligt skadas till följd av trafikolyckor. Det var verkligen en vision.

I dag känns det verkligen att vi måste fundera över hur vi skall arbeta för att nå denna vision, i dag när trafikolyckorna och framför allt antalet allvarligt skadade ökar.

Att bli dödad eller allvarligt skadad i en trafikolycka är något som drabbar minst 25 000 personer varje år, 540 dödas. Här är det stora mörkertal. Försäkringsbolagen rapporterar genom Försäkringskassaförbundet ungefär 44 000 skadade. Sjukvården kan ge siffror upp till 66 000. Det är oerhört höga tal som stämmer till eftertanke. Dessutom är det oroande att vi inte har ordentlig statistik. Statistiken behöver vi för att kunna utveckla vårt trafiksäkerhetsarbete.

Om vi ser på olycksstatistiken ute i Europa kan vi se att trafiksäkerheten också där är i fara. 42 000 människor dödas och 1 ½ miljon skadas varje år. För mig, som anser att det förebyggande arbetet, dvs. kvalitetsarbete, lönar sig i alla situationer, var det intressant att ta del av debatten om trafiksäkerhet i Europaparlamentet förra året. Alla framhöll att de var skakade av uppgifterna om det höga dödstalet. Det var lika många som amerikanerna hade förlorat under hela Vietnamkriget. Det här måste stoppas, sade man. Parlamentet stod enigt. Trafikdöden skulle försvinna och krafttag sättas in. Men resultatet blev, fru talman, att anslaget halverades.

Tillbaka till Sverige. Sverige har hunnit långt i sitt trafiksäkerhetsarbete, men det som har hänt de senaste åren är inte mycket att slå sig för bröstet för. Sverige är ett glesbefolkat land med förhållandevis liten trafik om man jämför med länderna i södra Europa och Mellaneuropa. Som sagt: Skälet till att olyckorna minskade var helt enkelt att trafikarbetet minskade. Särskilt stor effekt hade att de mest riskbenägna förarna körde allt mindre.

Som många känner till har ju antalet ungdomar som tar körkort minskat kraftigt. 1998 var det 28 % färre i åldersgruppen 18–19 år och 25 % färre i åldersgruppen 20–24 år än år 1990. Dessutom kör ungdomarna mycket kortare sträckor.

Detta kan tyckas vara ett trendbrott. För dessa ungdomar är bilen inte lika viktig som den var för deras föräldrar. Men det är också ett bevis för att Sverige har blivit ett fattigt land. De som har råd att köra bil kör omkring med Europas äldsta och därmed osäkraste bilar, medan välståndet ökar och därmed trafiken ute i Europa.

Kanske var de fina siffrorna och kurvorna som låg bakom visionen om nollvisionen inte riktigt förankrade i verkligheten. Det minskade antalet skadade berodde ju på mindre trafik och inte på skickliga och effektiva insatser, som många trodde. Effekterna av insatserna hade inte

haft någon verkan och antalet dödade inte minskat i förhållande till trafikarbetet.

Fru talman! Jag tycker att det är uppseendeväckande att vi har gett stora resurser, hundramiljontals kronor, för trafiksäkerhet och inte ha fått ut någonting av resurserna.

Vägverket är också självkritiskt i sin rapport och säger att de fem åren av arbete med det s.k. nationella trafiksäkerhetsprogrammet inte givit några resultat utom på en enda punkt, nämligen nykterheten. Här är antalet anmälda rattfylleribrott 40 % mindre än 1994.

Man säger vidare att de dåliga resultaten inte beror på resursbrist utan på att de vidtagna åtgärderna inte fått avsedd effekt. Trots detta säger regeringen att de har förtroende för Vägverket. Varför? måste jag undra. Fem års arbete utan resultat måste få allvarigare konsekvenser än att man ber om ursäkt.

Jag anser att Vägverket snarast bör genomföra en revision och förklara orsakerna till de uteblivna resultaten. Skall man fortsätta att arbeta med trafiksäkerhet, måste det finnas klara indikationer på att riksdagen verkligen får se en effekt av de medel som sätts in.

Ett av skälen till att vi är enhälliga i vårt betänkande är att regeringen kom med ett 11-punktsprogram för ökad trafiksäkerhet under tiden för vår behandling av detta betänkande. Som Inger Segelström sade är vi eniga om att vi alla vill ha ett trafiksäkrare samhälle, men vi är inte eniga om hur det skall gå till. Detta återkommer vi till när vi skall behandla regeringens förslag.

VTI, Väg- och transportforskningsinstitutet, säger i sin rapport *Trafiksäkerhetspotentialer och trafiksäkerhetsreformer 1994–2000* att vägtransportssystemet är komplicerat och att det därför är svårt att ge en samlad bild. Det är också min uppfattning efter att ha tagit del av en rad rapporter och studier. Men jag ser det som en naturlig uppgift för Vägverket att just göra en klar sammanställning, så att vi vet vad det är som skall prioriteras.

I Norge har Trafikekonomiskt institut utarbetat en trafiksäkerhets-handbok där olika aktiviteter och forskning granskas. En sådan bok borde också kunna användas och bli en bibel i Sverige. Vi bör inte kunna krypa undan med att säga att området är brett och omfattande.

Det finns tre aktörer inom området trafiksäkerhet: trafikanten, fordonet och trafikmiljön. För mig som är moderat är det självklart att trafikanten tar sitt ansvar. Men en förutsättning är då att vägens kvalitet och trafikmiljön är sådana att det låter sig göras, dvs. att systemutformaren måste ta sitt ansvar, i detta fall Vägverket eller kommunen. Bilindustrin gör det allt oftare. Det kommer varje år rapporter som talar om hur säkra bilarna är. Det är trist också ur trafiksäkerhetssynpunkt att vi kör omkring i gamla bilar, eftersom utvecklingen av bilarna gör dem alltmer säkra.

Det som förvånar mest i alla rapporter från Vägverket och VTI är att de så sällan handlar om genomförda aktiviteter för att förbättra vägen, för alla studier och undersökningar som man läser visar att just förbättringar av vägarna – vägbanans kvalitet, körbanan och dess bredd – ger väldigt höga och mätbara effekter. Man talar t.ex. om vajerräckena i Gävle och kan då tala om en minskning av antalet döda med upp till 30–50 %. Väg-

verket tittar på andra aktiviteter som att sänka hastigheten i stället för att ta fram underlag för att bygga och underhålla säkra vägar.

Borde det inte vara trafiksäkerhetsenhetens uppgift att granska vägar ur säkerhetssynpunkt? Är verkligen de nya vägar som byggts de senaste åren riktigt säkra? Ibland får man rapporter som säger motsatsen, även om trafiksäkerheten är prioriterad enligt generaldirektör Brandborn.

För mig som är en ivrig cyklist var det slående att man på Vägverket tidigare bara talade om oss cyklister som trafikfaror, och aldrig talade om att man kanske skulle bygga cykelbanor så att vi kunde bli lite mindre farliga.

Lars Björkman talade här i kammaren om devalvering av det svenska vägkapitalet. Det är oroande att Socialdemokraterna nu minskar på väganlaget. Det är särskilt oroande när nu Björn Rosengren i sina elva punkter för ökad trafiksäkerhet säger att han inte avser att fördela mer medel, utan att medel skall tas från den befintliga budgeten. Jag håller med om att administrationen inom Vägverket kan minskas, men att hitta de 10 miljarder som Vägverket vill ha tror jag inte att man kan. Så var skall man ta pengarna?

Däremot håller jag med ministern när han säger att han vill ta sig an vägarna, och då i första hand de farligaste vägarna. Jag vill då påminna om att vi nyligen sade nej när det gällde den olycksdrabbade E4:an vid Markaryd. Hur tänker regeringen egentligen lösa de här frågorna?

Vi hörde nyss i debatten att Socialdemokraterna anser att vi satsar för mycket på vägarna och för lite på järnvägarna, men våra 420 000 km väg är ändå vårt svenska blodomlopp.

Att sänka hastigheten tycks vara Vägverkets enda och huvudsakliga åtgärd för att öka trafiksäkerheten. När generaldirektör Brandborn vid en utfrågning i utskottet sade att E 22 visserligen var byggd för 90 km, men nu blivit så sliten att man måste sänka hastigheten till 70 km, trodde han att vi skulle tycka att det var ett bra beslut. Så kan det inte vara. Hur skall allmänheten känna förståelse för en sådan sänkning av hastigheten?

Hastigheten har stor betydelse för hur svåra trafikolyckorna blir. Därför måste vi få snabba och säkra vägar.

I dag saknar många förtroende för trafiksäkerhetsarbetet. Därför är det viktigt, om vi skall sätta igång med ett allvarligt och långsiktigt trafiksäkerhetsarbete för att nå nollvisionen, att trovärdigheten i arbetet ökar. Det är viktigt att det finns kompetens hos dem som ansvarar för trafiksäkerhet och vägbyggande. Arbetet måste ske i dialog med oss medborgare och inte på ett gammaldags pekpinnevis med förbud och uppifrånuttalanden.

Det måste finnas gehör för de synpunkter som allmänheten för fram. Det får inte bara handla om nya sänkningar av hastigheterna.

Fru talman! Jag saknar en öppen diskussion om vägarna och vad som händer på dem. Vad tycker t.ex. svenska folket om vägunderhållet och sänkta hastigheter? Vore det inte dags att få en ny C G Hammarlund som i radio eller andra medier diskuterade trafiken med svenska folket?

Det talades tidigare om att vi inte använder säkerhetsbälten. Många använder säkerhetsbälte i Sverige – 88 % – men hälften av dem som dör i olyckor gör det inte. Det skall vi naturligtvis titta på.

Men, fru talman, man kanske inte behöver studera användningen av bilbälte varje år. Det kostar mycket pengar, och de skulle kunna gå till annat. Undersökningar vart tredje år skulle kanske räcka.

I stället vill jag att vi skall satsa på att titta på hur vägarna är beskaffade och varför olyckor sker. De dödsolyckor som sker undersöks av Vägverket varje år. Även här säger man att vägens beskaffenhet är huvudorsaken.

Även körkortsutbildningarna behöver ses över. Här finns det också säkerhetsvinster att göra. Vad är det som säger att det man lär sig när man är 18 år håller ända tills man är 70, 75 eller 80 år? Så är det faktiskt när det gäller utbildning i bilkörning. Jag tror därför att vi på prov borde se om det inte vore möjligt med en frivillig fortbildning av förare.

Debatten om åldersgränser för körkort är också något som diskuteras. Här kommer en utredning. Jag tror att det finns möjlighet för äldre förare att köra, men kanske efter läkarundersökning.

I Göteborg har man gjort en rad intressanta aktiviteter för att öka trafiksäkerheten. Det visar sig att det inte behöver kosta så mycket pengar. Där kunde man åstadkomma en minskning med 390 omkomna genom att man satsade 90 miljoner kronor på att ändra vägarna, att ändra trafiken, bygga passager och skilja trafikanter från varandra. Man hade nämligen kommit på att nära hälften av alla som dog i olyckor gjorde det i närheten av busshållplatser.

Kanske att de här aktiviteterna gjordes därför att Göteborg som kommun ju även har hand om sjukvården och får ta hand om de kostnader som trafiken står för.

I 11-punktsprogrammet sägs att ansvarsfrågorna inom trafiksäkerheten skall ses över. Det håller jag med om. Jag anser också att Vägverkets arbete med trafiksäkerheten bör omprövas och granskas. Skälen har jag redan anfört.

Förra veckan anordnade Moderaterna en konferens om trafiksäkerhet. Vår *keynote speaker* var Pieter van Vollenhoven, känd förespråkare för trafiksäkerhet i Europa och ordförande i International Traffic Safety Association – en organisation som bl.a. arbetar med Statens haverikommission.

Vollenhoven framförde bl.a. att det borde vara en självklarhet att vägtrafiken hade sin egen inspektion där olyckor granskas och kartläggs. Utskottet har ju också i betänkandet föreslagit en sådan inspektion med uppgift att granska väghållning och olyckor.

Vidare ansåg Vollenhoven att trafikoffertjourer var viktiga tillskott i trafiksäkerhetsarbetet. Sådana finns i Holland. Människor som råkat ut för olyckor hamnar ofta i mycket traumatiska och svåra situationer, både personligt och ekonomiskt. Det kan vara svårt att komma till rätta med, och det kan vara svårt att komma tillbaka till ett normalt liv. Det förorsakar stort mänskligt lidande och kostnader för samhället. Det gäller också för Sverige.

I en studie med namnet *Trafikskadades upplevelser och liv – drama om bemästring* bekräftas Vollenhovens synpunkter. Därför tror jag att en trafikoffertjour är en fråga som en sådan här utredning också kunde titta på.

Fru talman! Nollvisionens kortsiktiga mål om 400 dödade och 3 700 skadade kommer inte att nås. Det är allvarligt och beklagligt. Jag vill på

nytt framhålla att regeringen måste ta sitt ansvar och ge resurser till Vägverket att bygga och förbättra våra vägar. Dessutom måste Vägverket få en ny instruktion om hur man i fortsättningen skall bedriva sitt säkerhetsarbete, så att vi inte om tre år står här igen och konstaterar att ingenting hänt och att pengarna förbrukats.

Anf. 165 STIG ERIKSSON (v):

Fru talman! Från Vänsterpartiet ser vi det också som glädjande att vi i trafikutskottet enats i en så viktig fråga som trafiksäkerheten. Det är precis som Inger Segelström sade: Det här är bra.

Det är också en signal ut till samhället att vi inte accepterar att ett så stort antal människor dödas och skadas i trafiken. Visionen om noll döda i trafiken ligger fast.

Förutom att utskottet vill skapa en fristående vägtrafikinspektion, som Inger tog upp, ser vi också från Vänsterpartiet positivt på att utskottet skrivit in hur en ökad kollektivtrafik kan bidra till en ökad trafiksäkerhet.

Det är vår fasta övertygelse att om fler människor ges möjlighet till en bra och billig kollektivtrafik minskar antalet trafikolyckor.

Fru talman! Betänkandet är ett bra första steg för att uppnå nollvisionen. Nu väntar ett fortsatt arbete. Hur skall vi få folk att inte dricka alkohol i samband med bilkörning? Hur skall vi få fler att använda bilbälte? Hur påverkar hastigheterna?

Förhoppningen är att utskottet även i fortsättningen kan enas i denna viktiga fråga, även om jag ser att vi har olika åsikter i många delar. Men jag tror att det är viktigt att vi kan och försöker enas i en sådan viktig fråga som trafiksäkerheten.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till betänkandet i sin helhet.

Anf. 166 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att ställa en fråga till riksdagens ledamöter såväl som till medierna som lyssnar: Vad är en nyhet?

Jo, en nyhet är en händelse som sker snabbt och oväntat och som har betydelse för många människor. Nyhetsvärdet ökar om händelsen dessutom handlar om dramatik och livsfara.

Trafikutskottets betänkande om trafiksäkerhet är i så fall en stor nyhet. Att utskottet i dag lägger fram ett betänkande som är enigt är oväntat. Som vi har hört finns det sju olika partier med olika politik för att skapa trafiksäkerhet, men vi har medvetet lagt vår oenighet åt sidan för att med kraft arbeta för en gemensam linje för att minska antalet döda och svårt skadade i trafiken. Det är också snabbt och oväntat att utskottet av regeringen beställer ett besked om trafiksäkerhetsarbetets fortsatta inriktning och inrättandet av en fristående vägtrafikinspektion.

Och trafiksäkerheten berör sannerligen många människor på ett dramatiskt sätt. Vi har satt som mål att antalet dödade måste sjunka med minst 140 per år jämfört med åren 1997–2000. Det är 140 fler pappor som kommer hem till sina barn i kväll, mammor som ber aftonbön och stoppar om sina barn, tonåringar som blir förälskade ännu en vår. Det är morfar som firar jul med barnbarnen ännu en gång, farmor som bjuder på inlagd sill och nygotatis ännu en midsommarafton.

Det råder inget tvivel om att trafiksäkerhet kostar pengar och måste få kosta pengar. Vi vet att Vägverket har angett att de behöver ytterligare minst 10 miljarder kronor för att åtminstone rädda 70 ytterligare människors liv per år i trafiken.

Förvisso finns det ett systemutformansvar, men det ersätter inte det personliga ansvaret. Utskottet vill enligt betona att trafiksäkerheten inte minst är en fråga om just trafikanternas personliga ansvar, och vi trycker på att det är angeläget med ett kontinuerligt och långsiktigt folkbildningsarbete för att förändra attityder och beteenden och ge bättre kunskaper. Vi vet att var femte person som dödas eller skadas svårt råkar ut för det i en alkoholrelaterad olycka. Vi vet att nära nog varannan person som dör eller skadas svårt saknar bilbälte. Då är det självklart beteendet som måste förändras för att rädda liv.

I det opinionsbildande arbetet har frivilligorganisationerna en stor betydelse. De bör kunna utnyttjas mer för trafiksäkerhetsprojekt och därför få en större del av medelstildelningen. Frivilligorganisationerna bör kunna ge betydligt mer i utdelning för att förverkliga nollvisionen än att enbart arbeta via anställd personal.

Vi kristdemokrater gläds också åt att utskottet i betänkandet anger att hastighetsgränserna skall kunna bli mer flexibla både vad gäller den högsta tillåtna hastigheten och differensen mellan de olika hastighetsgränserna. Skall hastigheten kunna sänkas på vägarna, där så behövs, är det nödvändigt att trafikanterna upplever att den angivna hastighetsbegränsningen är väl avvägd och avpassad för vägen och trafiksituationen och att den höjs när det är möjligt. Vi menar att allmänhetens acceptans ökar väsentligt om skyltningen blir mer flexibel och mindre stereotyp.

Vi är också nöjda med utskottets behandling av Kenneth Lantz motion om körkortsfortbildning som föreslår en frivillig ordning för att stimulera körkortsfortbildning när körkortet förnyas vart tionde år. Utskottet har blivit informerat om att man inom Vägverket just överväger hur man på ett lämpligt sätt kan ge information i olika vägtrafikfrågor till alla som förnyar sitt körkort.

Fru talman! Det är därför en glädje att yrka bifall till hemställan i betänkande TU9.

Anf. 167 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag kan instämma i det mesta som har sagts av övriga partiföreträdare. Det är en styrka för riksdagen och trafikutskottet att vi kan presentera ett enligt betänkande i en sådan är stor och viktig fråga. Därför kanske det inte är läge att nu ha någon stor debatt. Vi väntar dessutom på ett förslag från regeringen så småningom. Ni har ju sett det 11-punktsprogram som är en antydan om vad man kommer att föreslå. Vi får anledning att återkomma när det kommer upp till beslut här i riksdagen.

Vi är naturligtvis alla mycket oroade över att den nollvision vi lade fast här i riksdagen för några år sedan tycks gå lite grann på sned. Man lyckas inte klara de högt uppsatta målen. Vi har nu under tre års tid konstatat att antalet döda på våra vägar ligger kvar på en för hög nivå, och målsättningen att komma ned till högst 400 dödade år 2000 ser ut att bli mycket svår att klara.

Ändå har Sverige kommit långt i trafiksäkerhetsarbetet jämfört med de flesta andra länder. Vi har hälften så många dödade på våra vägar i

förhållande till trafikarbetet om man jämför oss med t.ex. övriga EU-länder. Det är bra, men det är inte tillräckligt bra. Vi vet att det finns möjligheter att komma vidare. Det är det som kommer till uttryck i nollvisionen när man säger att vi måste sikta på den väldigt höga ambitionen att faktiskt komma ned till noll dödade och noll svårt skadade i trafiken.

Ändå är det utan tvivel så att vi har kommit långt. Det var 1 300 dödade i trafiken i mitten på 60-talet. Nu har trafiken ökat väldigt mycket, ändå har vi lyckats pressa ned antalet dödade och skadade.

Det som satte trafiksäkerheten i centrum under vårvintern var naturligtvis de dubbla olyckorna med minibussar, i Villingsberg utanför Karlskoga och i Smedjebacken, som krävde väldigt många dödsoffer och där det var väldigt många barn bland dödsoffren. Vi tyckte alla att det var oerhört tragiskt.

Nu skall vi ta vara på tillfället tycker jag att fokusera ytterligare på detta för att få en säkrare trafik. Det är mycket positivt att Regeringskansliet nu har tagit detta på allvar. Vi har också haft utfrågningar i trafikutskottet där vi har försökt att penetrera frågan och funderat på vad det är som är viktigt att göra.

11-punktsprogrammet kan vara en bra utgångspunkt för arbetet. I trafikutskottet har vi dessutom tittat närmare på vad man kan göra konkret ute på våra vägar. När vi var på besök i Gävleborg tittade vi på vajeräcket, och vi såg även exempel på de automatiska kameror som finns mellan Hudiksvall och Iggesund. Det förefaller som om detta har god effekt. Det är viktigt att vi gör våra vägar så trafiksäkra som möjligt.

Samtidigt är det så, som flera talare har varit inne på, att döden på våra vägar inte enbart handlar om hur vägarna är byggda, utan det handlar i väldigt hög grad också om oss som sitter bakom ratten. Det handlar om hastigheten. Det handlar om att vi använder bilbältet. Det handlar om att vi ser till att våra fordon är utrustade med rätt sorts däck vid rätt tidpunkt, och det handlar om att vi ser till att vi är nyktra när vi sitter bakom ratten. Alkohol dödar. Det handlar kort sagt om oss som har ansvaret att föra fram fordonet.

Jag tänker inte gå in ytterligare på några särskilt konkreta förslag. Jag tycker liksom tidigare talare att det är tillfredsställande att utskottet har kunnat enas. Många motioner har blivit välvilligt behandlade i de skrivningar som utskottet har gjort. Vi får anledning att återkomma senare, när vi får en konkret proposition från regeringen, och ta en ytterligare debatt om den viktiga trafiksäkerheten vid det tillfället.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Anf. 168 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Utskottets betänkande om trafiksäkerhet har enat utskottet i dess bedömningar. Ingen regeringsproposition fanns att behandla, men ett stort antal motioner om de mest skiftande förslag och krav har lett fram till synpunkter som behöver tas på allvar.

Utskottet inleder med att anmäla sin oro över att den utveckling som under många år har dragit åt rätt håll, dvs. färre döda och svårt skadade i trafiken, nu har fått en kurva som har vänt uppåt. Den nollvision som regering och riksdag har ställt sig bakom har fått en allvarlig motgång.

En beställning görs emellertid till regeringen att vi i likhet med olyckor inom järnvägstrafiken, sjö- och lufttrafiken också för vägtrafiken

skall få en särskild inspektion. Jag skall återkomma till det, men först några reflexioner.

Först är det angeläget att säga att kommunikation och trafik är någonting positivt. För länge sedan uppfann Bell telefonen och strax därefter LM Ericsson telefonluren. Människor kunde nå varandra mycket enkelt.

Moderna trafik- och motorfordon har en ungefär lika lång historia. Att på egen hand kunna resa förhållandevis snabbt är någonting viktigt och positivt. Det innebär att man kan komma till jobbet, att barnfamiljer kan resa till affären, att släkt och vänner kan träffas och att många kan komma ut i den svenska naturen.

För ungefär 100 år sedan reste svensken i genomsnitt mindre än en halv kilometer per dag. I dag är genomsnittsesandet per svensk och dag över 40 kilometer. Vi har under en hundraårsperiod ökat vårt resande med nästan 100 gånger. Längre motsvarade den galopperande hästen högsta hastighet. Så kom i slutet av 1800-talet förbränningsmotorn som sattes på en vagn med styrstång. Vi fick både A-fordar och T-fordar. Volvon rullade ut på 20-talet, och efter andra världskriget fick vi 50-talets stora "explosion" av nya bilar och andra motorfordon.

I dag har vi ett trafikmönster där nio av tio persontransporter går på väg. 95 % av barnfamiljerna har tillgång till bil. Det finns ungefär fyra miljoner fordon i Sverige, dvs. i snitt har varannan svensk en bil. Det innebär att det glesbebyggda Sverige är ett av världens fordonstätaste länder!

All trafik skall vara säker. Internationellt sett har Sverige och Norden en förhållandevis hygglig situation. På 1960-talet hade vi med långt färre fordon långt över 1 000 omkomna i trafiken varje år. I dag är den siffran mer än halverad, trots att vi har en nästan fördubblad fordonspark.

Den påbjudna nollvisionen, dvs. att ingen skall dö eller skadas i trafiken, är inte realistisk. En vision skall ju vara ett nytt sätt att tänka, men den ställer också en rad krav som inte kan anses vara uppfyllda. Det är krav på vägar, fordon och regelsystem. Nollvisionen förutsätter också rätt hastighet och att det finns körkunskap som gör att man behärskar trafiksituationerna. Den förutsätter också nykterhet i trafiken och att alkohol och andra droger skall vara bannlysta.

Riksdagen har efter många års funderande drivit regeringen framför sig så att det i praktiken har blivit en s.k. nollgräns för narkotika i trafiken. Riksdagen har också fattat beslut om promilleregler i sjötrafiken. Bägge lagarna träder i kraft om några veckor.

Nollvisionen ställer också krav på vägarnas utformning. Bra, rätt byggda vägar är nödvändiga och en viktig del av den samlade trafiksäkerheten. Jag vill påstå att upprustning av vägnätet och utbyggda motorvägar är bättre för trafiksäkerheten än nya järnvägar för mångmiljardbe-
lopp i områden där det inte kan förväntas särskilt många resande.

Säker trafik måste också ge utrymme för en frihet att välja sitt eget fordon. Väldigt många väljer på grund av en rad omständigheter bilen. Bl.a. beror det på det enkla faktum att Sverige är ett så utpräglat glesbebyggt land där det inte finns många områden där kollektivtrafik är realistiskt. I dag sker åtta av tio persontransporter med bil.

Hastigheten behöver anpassas. I många tätbebyggda områden med skolor och dagis är det nödvändigt att ytterligare sänka farten. Samtidigt kan man säga att skilda körbanor på våra motorvägar gör att de har en

sådan standard att högre hastigheter inte försämrar trafiksäkerheten. Rätt utbildning och fortbildning är viktig, men det behöver ske en översyn – inte minst i fråga om äldre fordonsförare.

Det är bra att utskottet markerar sin oro och bestämda uppfattning att den serie av riksdagsbeslut som har lett fram till det vi i dag kallar för nollvisionen skall hävdas och säkras. Mittenregeringen slog fast vissa målnivåer på samma tema i propositionen till riksdagen 1982. Utskottet har föredömligt redovisat den serie av beslut som vi under 15 år i olika omgångar har fattat i riksdagen. Det är intressant att iaktta den samstämmighet som råder mellan de olika besluten från 1982 om att antalet dödade och skadade i trafiken fortlöpande måste minskas. Detta skall gälla alla trafik kategorier, och dessutom skall det göras särskilda insatser för oskyddade trafikanter. Barns problem ur trafiksäkerhetssynpunkt skall särskilt beaktas.

Visioner är inte nya. De har ofta goda pedagogiska effekter. Visionen från 1993, då den förra regeringen bekräftade 1982 års beslut, är en vision om att ett samhälle med säker trafik skall förverkligas inför nästa årtusende. I varje vision står trafikanten i centrum – som har ansvar för sitt beteende i trafiken. I en komplicerad och tidvis tät och blandad trafik krävs mycket för att det skall bli en trafik i harmoni. Utskottet talar om att det bland beslutsfattare och trafikanter skall skapas värderingar som innebär att kraven på trafiksäkerhetshöjande åtgärder ökar.

Utskottet säger att ett kontinuerligt och långsiktigt folkbildningsarbete skall fortgå i syfte att ytterligare utveckla attityder och kunskaper i viktiga trafiksäkerhetsfrågor. Viktiga pelare för trafiksäkerhetsarbetet är nykterhet i trafiken, bilbältes- och cykelhjälmsanvändning samt respekt för hastighetsgränser. Det är enligt utskottet goda exempel på viktiga inslag för trafiksäkerheten. Uppföljning och efterlevnad är ett viktigt moment i allt trafiksäkerhetsarbete.

De sänkta och tydliga gränsvärdena på drogområdet förhöjer säkerheten väsentligt. Men de måste följas upp. Nykterhetskontrollerna beräknas ha halverats – från 1,8 miljoner till knappt 1 miljon test. Det är olyckligt. Det ger en smalare och oklarare bild av trafiknykterheten.

Vägverket har presenterat en särskild trafiksäkerhetsplan för de närmaste tre fyra åren. I en promemoria, som har nämnts tidigare, redovisar man förslag till ökad trafiksäkerhet i ett antal punkter. Utskottet förutsätter att regeringen snarast möjligt för riksdagen redovisar sina ställningstaganden om trafiksäkerhetsarbetets fortsatta inriktning. Jag tror att det gäller för departementet att sätta högsta fart om vi skall bryta den kurva som på senare tid har dragit åt fel håll. Det är viktigt att den särskilda handlingsplanen för trafiksäkerheten utfaller i mer handling och inte enbart i en plan.

Dragkampen och oenigheten i regeringen om vinterdäcken har varit olycklig. Svåra olyckor den senaste vintern har aktualiserat behovet. Det är bra att regeringen synes ha samlat sig till en uppfattning om behoven av vinterdäck.

Utskottet lägger stor vikt vid det positiva utfall man hävdar som ett resultat av långsiktigt påverkansarbete som olika frivilligorganisationer för trafiksäkerhet har medverkat till.

Fru talman! Det finns anledning för statsmakterna att överväga om vi ger rätta och rimliga förutsättningar för det ideella trafiksäkerhetsarbetet.

Utskottet slår ju fast att det behövs ett långsiktigt folkbildningsarbete för att ge kunskaper och skapa rätt attityd i viktiga trafiksäkerhetsfrågor. Trafiknykterheten, bältes- och hjälmanvändning och respekt för hastigheten är viktiga element i sådana attityder.

Av det statsbidrag som utgår till trafiksäkerhetsarbete går bara en dryg tiondel till frivilligorganisationerna. Skall det bli en bredd på det som kallas folkbildning inom trafiksäkerhet behövs det mer s.k. frontarbete. Det är inte rimligt att klara det inom en enda myndighet. Ett folkligt engagemang behöver uppmuntras, och det är bra att departementet har observerat frågan i sitt punktprogram.

Den rekommendation utskottet ger regeringen att utreda om en fristående inspektion, som kanske rentav leder till en haverikommission, är ett viktigt grepp. Det saknas kunskap om trafikolyckornas orsaker, och statistiken är i en hel del fall ofullständig och bristfällig. I nuläget finns inte heller krav på t.ex. nykterhetskontroll i samband med trafikolyckor. De många alkohol- och drogrelaterade trafikolyckorna registreras inte alltid för trafiknykterhet, och därmed blir det inte heller någon påföljd eller rehabilitering som skulle motverka upprepningar.

Fru talman! Trafiksäkerhet är ett långsiktigt arbete. Vi får inte glömma att ständigt upprepa arbetet med säkerheten så att den kommer att genomsyra trafikmönstret. Vi skall ha insikten att alla medborgare i praktiken är trafikanter – från koltåldern och långt fram i livets slutskede. I ett välfärdssamhälle ges det möjligheter till fysisk kommunikation som inte är möjligt på alla håll i världen. Detta var inte möjligt när våra förfäder byggde de första vägarna eller drog de första spåren. Därför måste varje ny generation få del av ett trafiksäkerhetstänkande som gör att en ökad kommunikation med ett komplicerat trafiksystem kan utmynna i ökad säkerhet. Säker trafik kräver en helhetssyn, praktiska insatser med tydliga program och ett folkligt stöd och engagemang för att säkra alla människors välbefinnande också i trafiken. Jag tror, fru talman, att trafikutskottets betänkande är en viktig pusselbit i ett sådant arbete som vi alla – men särskilt ansvarigt departement – bör ta fasta på.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 5 maj.)

12 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1998/99:84 Lag om skatt på avfall

1998/99:Sk26 av Raimo Pärssinen m.fl. (s)

1998/99:Sk27 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1998/99:Sk28 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v)

1998/99:Sk29 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp)

1998/99:Sk30 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)

1998/99:Sk31 av Gudrun Lindvall (mp)

med anledning av prop. 1998/99:101 Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt m.m.

1998/99:Bo15 av Yvonne Ångström och Kerstin Heinemann (fp)
1998/99:Bo16 av Knut Billing m.fl. (m)
1998/99:Bo17 av Rigmor Ahlstedt m.fl. (c)
1998/99:Bo18 av Helena Hillar Rosenqvist m.fl. (mp)
1998/99:Bo19 av Ulf Björklund m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1998/99:106 Vissa ändringar i läkemedelsför-
månen m.m.

1998/99:So21 av Ulf Kristersson m.fl. (m)
1998/99:So22 av Susanne Eberstein m.fl. (s, v, mp)
1998/99:So23 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)
1998/99:So24 av Kenneth Johansson m.fl. (c)
1998/99:So25 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 29 april

1998/99:304 av *Sture Arnesson* (v) till socialministern
Äldrevården

1998/99:305 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till socialministern
Osteoporos

1998/99:306 av *Jeppe Johnsson* (m) till näringsministern
Projekt Viking

1998/99:307 av *Sten Andersson* (m) till statsrådet Pierre Schori
Asyllagstiftningen

1998/99:308 av *Roy Hansson* (m) till försvarsministern
Havsövervakning i Östersjön

1998/99:309 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärners-
son

Förskoleverksamheten

1998/99:310 av *Inger Strömbom* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Barn med särskilda behov

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 4 maj.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 28 april

1998/99:583 av *Mikael Odenberg* (m) till statsrådet Mona Sahlin
Ändrade turordningsregler

1998/99:584 av *Inger Strömbom* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Småföretagsdelegationens förslag

1998/99:585 av *Lennart Gustavsson* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Handläggningstider i arbetsskadeförsäkringsärenden

1998/99:586 av *Jeppe Johnsson* (m) till försvarsministern

Ubåtsprojektet Viking

1998/99:587 av *Susanne Eberstein* (s) till statsrådet Britta Lejon

Elektroniska uppgifter i offentliga databaser

1998/99:588 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Pierre Schori

Utgiftstakets effekter för biståndet

den 29 april

1998/99:589 av *Carl Erik Hedlund* (m) till finansministern

Systembolagets leveransvägran

1998/99:590 av *Sonja Fransson* (s) till socialministern

Kroniskt sjukas och funktionshindrades situation

1998/99:591 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialministern

Rätten till personlig assistans efter 65-årsdagen

1998/99:592 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Pierre Schori

MR-situationen i Turkiet

1998/99:593 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till miljöministern

Genmanipulerad potatis

1998/99:594 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern

Smittskyddslagstiftningen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 4 maj.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

29 april

1998/99:535 av *Murad Artin* (v) till utrikesministern
Valet i Turkiet

1998/99:536 av *Berit Jóhannesson* (v) till utrikesministern
Ammunition med DU (*depleted uranium*)

1998/99:543 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsministern
VEU:s integration i EU

1998/99:564 av *Eva Flyborg* (fp) till statsrådet Leif Pagrotsky
Krypteringspolitiken

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 4 maj.

16 § Kammaren åtskildes kl. 17.30.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.53,
av talmannen därefter t.o.m. voteringen kl. 15.36 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utbildningsutskottet.....	1
3 § Anmälan om uteblivna svar på interpellationer	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag m.m.	3
Bostadsutskottets betänkande 1998/99:BoU9	3
Anf. 1 INGA BERGGREN (m).....	3
Anf. 2 OWE HELLBERG (v)	4
Anf. 3 HARALD BERGSTRÖM (kd)	7
Anf. 4 OWE HELLBERG (v) replik	9
Anf. 5 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	9
Anf. 6 OWE HELLBERG (v) replik	9
Anf. 7 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	10
Anf. 8 RIGMOR AHLSTEDT (c).....	10
Anf. 9 OWE HELLBERG (v) replik	12
Anf. 10 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik.....	12
Anf. 11 OWE HELLBERG (v) replik	12
Anf. 12 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik.....	12
Anf. 13 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	12
Anf. 14 OWE HELLBERG (v) replik	14
Anf. 15 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	14
Anf. 16 OWE HELLBERG (v) replik	14
Anf. 17 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	14
Anf. 18 LILIAN VIRGIN (s)	15
Anf. 19 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik.....	17
Anf. 20 LILIAN VIRGIN (s) replik	17
Anf. 21 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik.....	17
Anf. 22 LILIAN VIRGIN (s) replik	17
Anf. 23 OWE HELLBERG (v) replik	17
Anf. 24 LILIAN VIRGIN (s) replik	18
Anf. 25 OWE HELLBERG (v) replik	18
Anf. 26 LILIAN VIRGIN (s) replik	18
Anf. 27 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	18
Anf. 28 LILIAN VIRGIN (s) replik	18
Anf. 29 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik	19
Anf. 30 LILIAN VIRGIN (s) replik	19
Anf. 31 INGA BERGGREN (m) replik	19
Anf. 32 LILIAN VIRGIN (s) replik	20
Anf. 33 INGA BERGGREN (m) replik	20
Anf. 34 LILIAN VIRGIN (s) replik	20
Anf. 35 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	20
Anf. 36 LILIAN VIRGIN (s) replik	20
Anf. 37 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	21
Anf. 38 LILIAN VIRGIN (s) replik	21

Anf. 39 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	21
Anf. 40 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	22
Anf. 41 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	22
Anf. 42 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	23
Anf. 43 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	23
Anf. 44 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik	23
Anf. 45 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	23
Anf. 46 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik	24
Anf. 47 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	24
Anf. 48 OWE HELLBERG (v) replik.....	24
Anf. 49 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	24
Anf. 50 OWE HELLBERG (v) replik.....	24
Anf. 51 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	25
Anf. 52 STEN LUNDSTRÖM (v)	25
Anf. 53 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	26
Anf. 54 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	27
Anf. 55 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	27
Anf. 56 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	27
Anf. 57 LILIAN VIRGIN (s) replik.....	28
Anf. 58 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	28
Anf. 59 LILIAN VIRGIN (s) replik.....	28
Anf. 60 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	28
Anf. 61 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik	29
Anf. 62 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	29
Anf. 63 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik	29
Anf. 64 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	29
Anf. 65 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik	30
Anf. 66 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	30
(forts. 8 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
7 § Frågestund	30
Anf. 67 TALMANNEN	30
<i>Bombningarna i Jugoslavien.....</i>	<i>30</i>
Anf. 68 KARIN WEGESTÅL (s)	30
Anf. 69 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	31
Anf. 70 KARIN WEGESTÅL (s)	31
Anf. 71 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	31
<i>Spärr mot kommunala skattehöjningar</i>	<i>32</i>
Anf. 72 LENNART HEDQUIST (m)	32
Anf. 73 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	32
Anf. 74 LENNART HEDQUIST (m)	32
Anf. 75 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	32
<i>Svensk reservkraftsförsörjning</i>	<i>33</i>
Anf. 76 JOHNNY GYLLING (kd)	33
Anf. 77 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	33
Anf. 78 JOHNNY GYLLING (kd)	33
Anf. 79 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	33
<i>Mellanöstern.....</i>	<i>34</i>

Anf. 80 YVONNE RUWAIDA (mp)	34
Anf. 81 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	34
Anf. 82 YVONNE RUWAIDA (mp)	34
Anf. 83 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	34
<i>Idrottsbojkott</i>	35
Anf. 84 CARINA HÄGG (s)	35
Anf. 85 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	35
Anf. 86 CARINA HÄGG (s)	35
Anf. 87 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	35
<i>Taxirörelsen</i>	36
Anf. 88 ÅKE SANDSTRÖM (c)	36
Anf. 89 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	36
<i>Nedskärningar inom statlig verksamhet</i>	36
Anf. 90 ELVER JONSSON (fp)	36
Anf. 91 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	36
Anf. 92 ELVER JONSSON (fp)	37
Anf. 93 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	37
<i>Funktionshindrade barn i skolan</i>	37
Anf. 94 STEN TOLGFORS (m)	37
Anf. 95 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	38
Anf. 96 STEN TOLGFORS (m)	38
Anf. 97 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	38
<i>Kosovo</i>	39
Anf. 98 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	39
Anf. 99 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	39
Anf. 100 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	39
Anf. 101 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	40
<i>Ämnesprov i årskurs 9</i>	40
Anf. 102 ANITA JÖNSSON (s)	40
Anf. 103 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	40
Anf. 104 ANITA JÖNSSON (s)	41
Anf. 105 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	41
<i>Skatt på biobränsle</i>	41
Anf. 106 MARIA LARSSON (kd)	41
Anf. 107 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	41
Anf. 108 MARIA LARSSON (kd)	42
Anf. 109 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	42
<i>Bostadsbidraget</i>	42
Anf. 110 OWE HELLBERG (v)	42
Anf. 111 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	42
Anf. 112 OWE HELLBERG (v)	43
Anf. 113 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	43
<i>EU-myndigheter</i>	43
Anf. 114 KENNETH JOHANSSON (c)	43
Anf. 115 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	44
Anf. 116 KENNETH JOHANSSON (c)	44
Anf. 117 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	44
<i>Utflyttning av högutbildade från Sverige</i>	44
Anf. 118 CATHARINA HAGEN (m)	44

Anf. 119 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	45
Anf. 120 CATHARINA HAGEN (m)	45
Anf. 121 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	45
<i>Utnämningsspolitiken</i>	46
Anf. 122 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	46
Anf. 123 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	46
<i>Statsbidragen till kommunerna</i>	46
Anf. 124 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	46
Anf. 125 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	46
Anf. 126 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	47
Anf. 127 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	47
<i>Register för fritidsbåtar</i>	47
Anf. 128 PER LAGER (mp)	47
Anf. 129 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	47
<i>Ungdomars möjlighet att ta körkort</i>	48
Anf. 130 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	48
Anf. 131 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	48
Anf. 132 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	48
Anf. 133 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	49
Anf. 134 TALMANNEN	49
8 § (forts. från 6 §) Eftergift vid återbetalning av	
bostadsbidrag m.m. (forts. BoU9).....	49
Anf. 135 LENNART NILSSON (s).....	49
Anf. 136 OWE HELLBERG (v) replik.....	51
Anf. 137 LENNART NILSSON (s) replik.....	51
Anf. 138 OWE HELLBERG (v) replik.....	51
Anf. 139 LENNART NILSSON (s) replik.....	52
Anf. 140 PER ROSENGREN (v).....	52
Anf. 141 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	53
Anf. 142 PER ROSENGREN (v) replik.....	53
Anf. 143 HARALD BERGSTRÖM (kd) replik.....	54
Anf. 144 PER ROSENGREN (v) replik.....	54
Anf. 145 INGER LUNDBERG (s).....	54
Anf. 146 ULF BJÖRKLUND (kd).....	55
Anf. 147 INGER LUNDBERG (s).....	56
Anf. 148 ULF BJÖRKLUND (kd).....	56
Anf. 149 INGER LUNDBERG (s).....	56
Beslut	57
BoU9 Eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag m.m.	57
9 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats	
den 28 april	58
LU19 Ändringar i trafikskadelagen.....	58
LU20 God man och förvaltare	58
KrU6 Museifrågor m.m.....	59
KrU8 Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter	60
KrU9 Ersättningar och bidrag till konstnärer	60
KrU10 Folkbildning.....	62
UbU8 Studiesociala frågor	63
Beslut om uppskjuten votering	63

10 § (forts. från prot. 87) Transportpolitik (forts. TU8).....	64	Prot. 1998/99:88
Anf. 150 HANS STENBERG (s)	64	29 april
Anf. 151 LARS BJÖRKMAN (m) replik.....	67	
Anf. 152 HANS STENBERG (s) replik.....	68	
Anf. 153 LARS BJÖRKMAN (m) replik.....	68	
Anf. 154 HANS STENBERG (s) replik.....	69	
Anf. 155 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	69	
Anf. 156 HANS STENBERG (s) replik.....	69	
Anf. 157 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	70	
Anf. 158 HANS STENBERG (s) replik.....	70	
Anf. 159 ELVER JONSSON (fp).....	71	
Anf. 160 HANS STENBERG (s)	71	
Anf. 161 ELVER JONSSON (fp).....	71	
Anf. 162 HANS STENBERG (s)	71	
(Beslut skulle fattas den 5 maj.)	72	
11 § Trafiksäkerhet m.m.	72	
Trafikutskottets betänkande 1998/99:TU9	72	
Anf. 163 INGER SEGELSTRÖM (s)	72	
Anf. 164 BIRGITTA WISTRAND (m).....	73	
Anf. 165 STIG ERIKSSON (v).....	78	
Anf. 166 TUVE SKÅNBERG (kd).....	78	
Anf. 167 SVEN BERGSTRÖM (c).....	79	
Anf. 168 ELVER JONSSON (fp).....	80	
(Beslut skulle fattas den 5 maj.)	83	
12 § Bordläggning	83	
13 § Anmälan om interpellationer	84	
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	85	
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	86	
16 § Kammaren åtskildes kl. 17.30	86	

Prot. 1998/99:88
29 april

Elanders Gotab, Stockholm 1999